

ర సి క జ న మ నో ర ం జ న ము.

ఇది

ప్ర స్తు త ము

జమహేంద్రవరము దొరతనమువారి కాలేజిలో

తెలుఁగుపండితుఁడు గానున్న

కందుకూరి - వీరేశలింగముచేత

రచియింపఁబడినది.

మొదటికూర్పు

రాజమహేంద్రవరము:

శ్రీవివేకవర్ధనీ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడినది.

౧౯౨౫.

దీనివలె ౪ అణాలు.

పీ డి క.

సమ సౌరంజనమనియెడి యీశుద్ధాంధ్ర ప్రబంధమిప్పటికి వదియేను దట నాచేరచియింపఁబడినది. దీనిని మొట్టమొదట మిశ్రకావ్యమునను, మిశ్రకవిత్వమునం దిటువంటి ప్రబంధములనేకము లిదివఁకునను, శుద్ధాంధ్రమునం దిటువంటి ప్రబంధములేవియు లేకపోనచ్చతెలుఁగున వ్రాయుట యుచితమనియెంచి మిశ్రకావ్యమున ప్రబంధములోని కథనే పుచ్చుకొని తెనిగింపఁదగినంతవఱకు దానిండు వర్ణనలను గ్రహించి కొన్నిటిని క్రొత్తగాఁజేర్చి యీగ్రంథమునందులో నితరప్రబంధములలోని పద్యములనుపోలిన పద్యములు కొనివంటివాని నచ్చతెనుఁగులోఁ దెచ్చుటయందలి కష్టమును విచారింప నన్ను మన్నింతురని విన్నవించుచున్నాను. ఈగ్రంథములోని కొలవ సుంపత్సారంభమున బందరుపురమునందుఁ బ్రకటింపఁబడున ప్రధాననియందుఁ బ్రచురింపఁబడినది అటుపిమ్మట మనభాషయందు లోపమునుతలఁచి వచనపుస్తకములను రచించుట లోకోపకారః పద్యముల నుపేక్షించి వచనకావ్యములను వ్రాయ నారంభించితిని. దీనితరువాతి సారంభింపఁబడిన శుద్ధాంధ్రోత్తరరామాయణము చియున్నది. ఈప్రబంధమును సహితము నేనైకమూలవైచి యుపేక్షిగాని కొన్నిమాసములక్రిందట మఱియొక పుస్తకము నిమిత్తమ ప్రాతకాగితములలో దీని చిత్తుపుస్తకము దొరకినది. దానిని చదివి ప్రకటించుట కొందఱికి సంతోషకరముగా నుండవచ్చుననితో దింపించినాను. ఈపుస్తకముయొక్క చివరభాగమునందు నాచిత్తున్నిపద్యములు పోయియున్నందున, సందర్భశుద్ధి తెలియుటకయి కొకొత్తగారచించి యక్కడఁ జేర్చియున్నాను. దీని శైలినిగూర్చియు గూర్చియు దీనింజడవెడివారే విమర్శింప నర్హులుగనుక నేనావిషయం నేమియు వ్రాయక విరమించుచున్నాను.

పవరము, }
౮౫ సం॥ }

కందుకూరి - వీరేశలింగము.

ప్రథమాశ్వాసము

చ॥ నీరివిరిబోడిఁగూడి యొకచేతను నాతుకచేతులూఁతగా । గరుడిని నెక్క
నక్కలికి కమ్మనికీల్లడ సంచుఁగాంచి యగ్గరుడియ నల్లత్రాఁచనుచు గ్రక్కున ము
క్కున నొక్కనిక్క దాఁజురచురఁజూచి కేలుఁగవఁ జుల్గనదల్పెడు వెన్నునెన్నె
దక॥౧॥ నీ॥ పక్కిగుట్టపురాతుఁ బక్కిగుట్టపురాతు దాయయుఁ గొడుకునై తఱకు
గులుకఁకొండకానుపుఁద్రోడకొండకానుపుఁద్రోడబావయునాలునై బలసివెలుఁగఁకడలి
పువ్వవయును గడలిపుట్టువయును మేతయనగయునై మెఱపు నెఱపఁ కందునితండ్రియుఁ
గందునితండ్రియుఁ దూపునుగన్నునై యేపుమాపఁ సత్తిజవరాలుకూళలమొత్తుకేలుఁ హత్తి
తోలీను దోరంపుమి త్రిదోలుఁ క్రొత్తవాలును నల్లనికుత్తుకయునుఁ గలుగు గిత్తత్తడి
రాతుఁ గొలుతునెపుడు॥ ౨॥ చ॥ పలుకులచానవేసలినిబాఱఁగనుఁగొని నల్లమబ్బు
గాఁ దలఁచి కలంఁగిసాఱఁజనుదానిని జెల్వపుటంచఁగాంచి నేర్పలవడఁ జేయి భామ
రల నల్లన చేరఁగఁబిల్చికువ్వు సన్నలువ యొసంగుఁగాత విడనాడక నాకుఁ గడించి
కోఁకర్॥ ౩॥ క॥ గొబ్బెరకాయలమెక్కుచు । నిబ్బరముగఁ గొల్పువారి నెఱిఁద్రో
చెడియాఁ గిబ్బవజీరుకొమారుడుఁ గొబ్బన నెడఁగూర్చుఁగాతఁ గోరికతలమి॥౪॥
చ॥ కలుములచేడికోడలు నిగారపుఁదెల్లనిమేనిచాన పల్కులసిరి కాటపట్టు బలుకోరి
కఁ బెన్నిటిమోముదమ్ములం । దలరెడు కొమ్మసోయగపు టంచవయి న్నడయాడు
చామ యాఁసలువ వెలందినిచ్చలును నాలుకఁగాపురముండుఁగాపుత॥౫॥ వ॥ అని
వేల్పులనెల్లం గొనియాడి॥ ౬॥ నీ॥ నన్నయఁదలంచి తిక్కననెన్ని పిదప నెట్టివ్రగ్గ
డఁ గొనియాడి యెల్ల తెలుఁగుకబ్బపుం గూర్పరుల మదిగారవించి । యొక్కటను
పెద్దలకునెల్ల మ్రొక్కులిడుడు॥ ౭॥ నీ॥ నిందునెమ్మేను విడనాడిపుండలకునునిక్కు
నీఁగలవగమాని నీరువిడిచి సాలుగొను సంచతెఱఁగూని వఱలుమీరు తప్పలఁదొఱంగి
నెసరుంచి యొప్పెగొనుడు॥ ౮॥ వ॥ ఇట్లు వేల్పులం దొల్లిఁటి తెనుగు కబ్బంపుఁ
గూర్పరుల స్వేచ్ఛరఁ బేర్కొని నానేర్చుకొలంది నొక్క యబ్బరంపుఁ దెలుంగు
కబ్బం బాసగూర్చఁదలంచి మొదల నాకొలంబు తెఱం గించుక వక్కాణించెద॥ ౯॥
నీ॥ జగములఁగలిగింప నెగడింపఁ బాలియింపఁగల వెన్నుడేవేల్పుకన్నతండ్రి యెలమి
నెల్లరకును గలుములుకలిగించు నీరిచెలియేవేల్పుచెలఁగుతల్లి చెలరేఁగియందఱ వఱ
పించిఁసుక్రించు ననవిల్తుడే వేల్పుననుఁగుఁదోడు । చదువులకెల్లను గురురగుచు
వెలుంగు వెలిచానయేవేల్పువెలదిమిన్న । యట్టిసలువ వంగడమున నమరఁబుట్టె
రాజలింగమనంగను రహిఁదసర్పి యతఁడు బేసికమ్మలవేల్పు నందుఁగలుగు । బత్తికలి

మిని సరిలేక వన్నెమీఁతఁ ॥ ౧౦ ॥ ౧ ॥ ఊర్లుంబల్లెలు నేలుచు నుండియాతఁ । డెల్లనా
 రలఁ దనుపుచు నీగిచేత । వానిగనికాంచెను గొలంబువన్నెకెక్కఁ । జంద్రమాళియను
 కొమారు సాటిమీఁతఁ ॥ ౧౧ ॥ క ॥ అక్కమయను సెలనాగఁ । మక్కువతోఁ బెండ్లి
 యూడె మఱియాతఁడు ముక్తఁ । ముక్కుంటి గట్టుకన్నియఁ । నక్కటతోఁ దాను పెం
 డ్లియాడిన కరణిఁ ॥ ౧౨ ॥ క ॥ వీరేశలింగమను కొడు । కారయఁగాఁ జంద్రమాళి కరు
 దుగఁబుట్టెఁ । జేరియును పాలకడలికి । గారాబపుఁజందురుండు కలిగినమాడ్కిఁ ॥ ౧౩ ॥
 ఉ ॥ ఆతఁడు విద్యలం గరము నందఱచేతను మెప్పుపొంది మేల్వేతల నెందునున్నవతు
 లేకచెలంగి కరంబుమేటియై । బ్రాతిగ నేలఁతొండకడఁ బ్రగ్గడయై కడుఁబేరుపొంది తా ।
 నేతఱి మేటిదేవరనె యెంచుచు లింగనిమానెఁ గొల్వఁగఁ ॥ ౧౪ ॥ ౧ ॥ కొమరులను
 గాంచె నాకండుకూరి కొలఁపుఁబెద్ద వేంకటరత్నమఁ పెద్దకొడుకు । వెనుకఁ జిన్ని
 సుబ్రహ్మణ్యమను కొమారు । నలరుతనచానయైన కామమ్మయందు ॥ ౧౫ ॥ క ॥ అందుల
 సుబ్రహ్మణ్యుడు । పొందుగ నెల్లరును దన్నుబొగడఁగనిరులఁ । జెంచి వెలిగెఁ దన
 సరివాఁరందఱిలో మిగుల నన్నయానకులొనై ॥ ౧౬ ॥ ౧ ॥ మున్నుకడలి రాకన్నియఁ
 జెన్నుమీఁత । వలచి వెన్నుండునైకొన్న చెలుపుదోపఁ । బుచ్చమయనంగఁ దనరారు
 పొలఁతిమిన్న । నబ్బరంబుగఁ జెందిలియాడెనతఁడు ॥ ౧౭ ॥ క ॥ అయ్యిరువురకును
 సంతసఁ మొయ్యనఁజేపాట నేను నెదవితిమదిలో । నెయ్యమునన్నిలుపుకుమరు । నయ్య
 ను వీరేశలింగ మనఁజనుచుండఁ ॥ ౧౮ ॥ ౧ ॥ నీ ॥ ఏమేటియడుగుఁ బొందామరల్ తొలి
 వేల్పు మొదలగువారలుపొందఁజాల । రేవేలుపులవేల్పు నెదయందుఁబాయక కలు
 ములకొమ్మ నిచ్చలునునుండు । నేదిట్టిబొజ్జలో నెల్లజగంబులు నెకమూలఁ బొందుగా
 నెదిగియుండు । నేనెనుదంటపేయ్యెరురపుటొరెంపుఁదఁనిలోనగువారుతలఁతురెపుడు ।
 నట్టివెన్నుండు కనికరముట్టిపడఁగ । నాదుడెందంపుఁ దమ్మిలోఁ బాడుకొలిపె । నాచు
 కబ్బంబుఁ దనకప్పనంబునేయి । తలఁపు పెఱవేలుపుల నేరిఁ దఱియకుండ ॥ ౧౯ ॥
 క ॥ అట్టి కనికరపుగనికిఁ । గట్టిగ వేలుపులనెల్లఁ గాచుచుమదిలోఁ । బుట్టినికిఁ దుకఁ
 రక్కసి । జెట్టులఁదనుమాడునిరుల చేడెమగనికిఁ ॥ ౨౦ ॥ క ॥ నెట్టనగొల్లపడఁతులఁ
 బట్టుదొంగిలిస చుట్టువాల్లాల్పునకుఁ । బొట్టెలఁ జంపఁగడంగిన । కట్టిఁడిముద్దియఁ
 దునిమిన కఱివేల్పునకుఁ ॥ ౨౧ ॥ క ॥ క్రాలెడునాలుకబంగరు । సాలున్నెఱచుట్టు
 వాలుఁ జాలఁగనలుపా । డాలుం పాలకడలి నడిప్రోలుక సరిమాలు మేలుఁబొసఁ
 గెడు దొరకుఁ ॥ ౨౨ ॥ క ॥ మేటికినిరియెద తామరఁతేఱికి గరువంపుఁ బాలు
 సుదిండులదశపుం । గాటపుఁ దెమ్మెరనెచ్చలి । నీటికిఁ దెఱగంటి పక్కినెఱగూటి
 కొగిఁ ॥ ౨౩ ॥ క ॥ ఎన్నికగను కవ్వడియా । లన్నకుఁ దొల్వేల్పు పొగరుటాపుల
 మెకపుం । గున్నకుఁ జెన్నగు జేజే । మిన్నకు బలుగొల్లకొలపుఁ చిన్నకునెమ్మిఁ ॥ ౨౪ ॥
 తే ॥ ౧ ॥ అప్పనంబుగ నానేర్చునట్లొనర్పఁ । బూను చిత్రాంగదయనంగఁ బాలు

చునట్టి । మెలఁత పెండ్లితెఱంగు జనమేజయిండు । వినెను వేడుక మదిలోనఁ
గొనలుసాగ॥ ౨౪॥ వ॥ నైశంపాయనుం గనుంగొని॥ ౨౫॥ తే॥గీ॥ పెద్దయును మా
కొలంబునఁ బేరువడిన । త్రీడియెట్లు చిత్రాంగద కేలువట్టె । వేడుకలుమీఱు నాలింతు
వీనులలర । దాచకానతీవయ్య యాతబిసిరాయ॥ ౨౬॥ క॥ ఆన జడదారియు క్షేణిం ।
గనుంగొని సందియముతీట గారవమారక॥ వినుపింపఁదొడఁగెఁ గప్పడి । మును ముద్ది
యఁ బెండ్లియైన ముచ్చటయెల్లక॥ ౨౭॥ నీ॥ మగదొల జిగితూల నగఁజూచు వగఁ
గ్రాలు తెలిదాలుగల మేలుతినైలమరఁ । బెనుగట్టులమరట్టు లనుబెట్టునునుగుట్టుఁ గని
తిట్టఁగనుపట్టుకోటలడర । నలరమ్ముచెలువమ్ము లలిఁగమ్మివెలిగ్రుమ్ము మురిపెమ్ము నెఱ
నమ్ము ముగుదలలర । నెనలేని గొనబూని పెనుకోన లనుదేనె తెరలాను దొరలేని తేటు
లాలయ । నేవట గనుంగొన్న నేనుంగులేవుమావ । నెల్లచోటుల గుట్టఁబు లెసక
మెసఁగ । ముజ్జగంబులఁగలప్రోళ్ళ మురుపునవ్వి । యలరుచుండు నింద్రవ్రహ్మనెచు
వీడు॥ ౨౮॥ తే॥గీ॥ ప్రోలిపెంబట్టు కెక్కింపుఁగాలియడరి । ప్రొద్దుతేజీలవ్వలఁ
బోవకుండ । నాపఁగాఁగాదె తన తేరికతఁడుకట్టెఁ । చాముగుంపులఁ జెలువంపుఁ బగ్గ
ములుగ॥ ౨౯॥ ఉ॥ చొక్కపుఁజైడిమేడలను సాంపగువచ్చల చూరుపట్టెలం । జెక్కిన
కప్పరాలవని చిత్రువ్రాతల పారువంబులక॥ దక్కెనటంచుఁబట్టుకొన దగ్గరఁద్రాఁకుల
నుండుడేగచార్ । నిక్కుచు నంతదవ్వెగయ నేరక క్రమ్మవీవచ్చు నిచ్చులక॥ ౩౦॥
ఉ॥ ప్రోలికదానిమేడగమిం బొందుగఁజెక్కినయట్టి పుల్లురా । తొలమెఱుంగురంగుల
తెఱంగుఁ గనుంగొని త్రోవకడ్డుగాఁ । జాలెడుపచ్చికంచు నెడఁజందురుఁడెంచియెదాని
మేయఁగాఁ । దాలివె నెట్టిఁగాని యెడఁదాల్చుగ నాతని కిట్టియేటికి॥ ౩౧॥ చ॥ నెల
యరుడెంచి యుప్పరిగ నిద్దపుసోరణగండ్లుసాచ్చినక॥ వెలఁచులులేచిచూచి కడువే
డ్కమెయిం దనుకేలుదమ్ములం । దలుపులుమూయఁగట్టువడి తద్దయునేవట నేలనుండఁ
గాఁ । గలుగుటఁజూసొల్పె నెలకట్టులనంగను నేలలెంతయుక॥ ౩౨॥ గీ॥ తద్దయును
వేలుపులక్షేని దాడికోడి । గుంపులనుగూడి పరతెంచి కోక్కులలరఁ । గడలిదాగవచ్చిన
కొండగమియనంగఁ । గదినితరుగు నేనుంగు లగడ్డయండు॥ ౩౩॥ క॥ వీటనుగలగుట్టం
బుల గాటపువడికోడిగడ్డికఱిచెనులేచుర్ । మాటికివడఁకుచుగాలియడుఁ । బోటరితనముడిగి
యొక్కమూలంబడియెక॥ ౩౪॥ క॥ ఎవ్వకుంబూపుందోటల । సెప్పగుతాపులకు
జిక్కి యొగిఁజలిగాడ్చుర్ । తప్పకకాపురముండఁగ । మెప్పొదవఁగఁ జలువలచట
మేకొనియుండుక॥ ౩౫॥ చ॥ వెలపులుమీఱుములఁ ద్రాకుచుఁదమ్ముల మొత్తపు
న్నిరుల్ । తొలుతనువెచ్చపెట్టి పుపుఁదోటను మోపులుతాపులాని పెక్కులు గిలిగింత
లందసరి కొమ్మలనిమ్ములఁ గూడివీటికిం । దెలతెలవాఱువేళఁ జనుడెంచును దెమ్మెరదఁట
యల్లనక॥ ౩౬॥ ఉ॥ వేలుపుత్రాని క్రొవ్విరుల పెన్నలపుల్గొని విన్నవాకపైఁ । దేలు
చుదాని చల్వయును దెమ్మెరతెచ్చియొసంగిచెప్పుటల్ । దూలఁగఁజేయనిద్దరను దోఁగి

మగల్ జవరాండ్రువేకువకా | హాళినిమేలుకాంతురట నచ్చరబోటుల వీణెపాటలకా || 32 || చ|| ఆలయోధోటమై త్తముల యందలిప్రాచుల పూవుండేనియల్ | వెలువడి చేలకాలువల వెంబడి బాటుచు సూరిపైరులం | బలువిడి బండజేయగని మబ్బులు నీబ్బిలి డాగనిచ్చలుం | బాలువగుతావితో నగళునుకాబాగ లాడగజేయ నెమ్ములకా || 3౪ || చ|| ఎనమటలేక ప్రాచుదపులెల్లను నేర్పుటేకాని లాంతిచేతను దల కొట్లసెందెనని తామరమాలిని దూటేవేయ నాశ్శను దుదముట్టగాం జనుపులం గొనుటాక్కటే రెండునాల్గులం | చానరగంబావటేని నగియందురు ప్రాళిని నేల వేలుపుల్ || 3౯ || నీ|| చెవులకన్నులుగాక దపునేలదాల్చురుల్ పలునాలుకలులేని పజ వారలాక | పగవానిగనిపాటి బలుకొండకలుగున డాగనిపనిడిపుట్టంబుదాల్చు | లాగిం బగల్ నేయని జగముచుట్టంబులు నడకదప్పనియట్టి పుడమిదాల్చు | లాక్కనిజేరని రాక్కంపుటాడయంట్లు స్తుక్కిమైమఱవని చక్కనయ్య | లొరయనియెల్లవారును నలరుచుండ | నలరుచుండురు తద్దయబలిమికలిమి | నాడితప్పక సరిలేనిపాడిగలిగి కొమరుపాయంపు నెఱరాచకొమరులచట || ౪౦ || చ|| కలచెలి బిచ్చమెత్తుకొనగగని యోరిచియన్నయూరునుం | గులికెడు దాయపాల్వటిచి కొండలపాలయి మూలంబడ్డ జిక్కులదారదూటి వీటగల కోమటులాప్పడు రెల్లనెచ్చెలుల్ | కలుములనుప్ప నిల్లు కదలంబనిలేక కడిందిపేరునకా || ౪౧ || చ|| తెలతెలవోయి కట్టుకొన డెల్లనిబట్టయే లేక మందలోవలం దగుత్రాగుంబోతనుచుం బల్కలువెన్ననియన్నవన్నెమై | చెలువముం జీరలుకా నీరులుం జెన్నెసగన్నెరియండకల్లి యగ్గలమగు వేడ్కంబొల్తురటంకాపు కొమారులు పాడిపంటలకా || ౪౨ || తే||గీ|| మేలిమిపనిండి నిద్దంపుమేడకొనల | నలరుం బోదులీ నిచ్చలు నాటలాడం | జూడనడ్డని నెత్తమ్మిచూలి తెప్ప | పాటు పెట్టడయ్యెను వేల్పుకాటుపులకు || ౪3 || ఉ|| క్రొన్నెలఱాలయప్పరిగ కొప్పలసెప్పలు గుల్కు పాయపుం | గన్నెలముద్దుమోములను గ్రాలెడుమేడల దారినేగునా | వెన్నెలటేనినే ర్ప టుప వేటాకనేరుపుతోచమింకదా | వెన్నెలటేనిలోనలుపు వేలుపుపెద్దయొసర్చె గుచ్చుగకా || ౪౪ || నీ|| ఏనుంగుతలలం బాలిండ్లుసాంపుగంజేసి యానల్పుకొప్పులనలవ రించి | చిందమ్ములనుగొంతు లందక్కుగాంజేసి యాతెల్పినపులయందుంబెట్టి | మల్లె మొగ్గలచాలు మఱిపల్వరునచేసి యామె త్తనపెదపులందిమిడ్చి | మట్టిపండులంజిన్నిమడి మలుకావించి యామెఱుపడుగులయందమర్చి | నలువ యవ్వటిబోటులనఱపుమూలం | జేయంబోలుంకాకున్న నాసోయగంబు | నీసమంతైనం గలుగదే వెతకిచూడ | ముజ్జ గములందుగల పువ్వుబోండ్లయందు || ౪౫ || నీ|| మైకమ్మనికడించవేకొందు నీవిరిగు బ్బలనిప్పడోకొమ్మయనుచు | ముగుదమాపవెయది శోవియేపలుకెంపు నింపంగవేడుక నెగడెననుచు | నేలనియలరున కింతగావెలనెప్ప నెంతనేపుండునే యింతియనుచు | వేయేలచెప్పిన వెలయిత్తునీదండ నాకియ్యరాదటే నాలియనుచు | నచటదముంజూచి

కంబులమునట్టి వన్నెకాండ జాణతనంపుంబలుకులకును లోన మునిముసి నగవులు
 పూనియెపుడు బువ్వలమ్ముడు రతివలాప్రోలియందు॥ ౪౬॥ వ॥ మఱియు నవ్వీడు
 నేడ నీడులేని వేడుకలంగూకిమాకి ప్రోడలయి టేరింగాన నేతెంచిన లాతివిలాతుల
 యొడయంద్ల కడవన్నె బెడంగు బంగరుమగతానగల తెగలు తాపిడిందగిలి సెగిలి నిగనిగ
 జిగిమిగుల దిగువంబొడియై కడుంబుడమింబడి యడరు కడిందియిగుక లెనేకమెసంగు
 తెరువులును సంతంతనరాని సంతసంబున బంతులుగట్టి రంతులునేయుచు సంతయు
 వింతగా బంతంబున జేమంతివ్రాబంతుల పొరతకుగంతులిడు మేటితేటిదాటుల తేట
 పాటలవాటంబయి యిరుకెలంకుల చింకంపు గొఱవంక తెగలుగల కొలంకులును నీలి
 డాలుచేలం గ్రాలు మేలిజెండాలచాలు గాలింగదలంబొడలు తగులున ముగిలుతెగ
 లని నిగిడి మిగులపొగురున మగిడి నెట్టరంగట్టిడి పుట్టరట్టులం బొట్టుముట్టికిట్టి వట్టి
 బెట్టుక నిట్టూర్పులెడలం గట్టికంగొట్టి పట్టరాని కట్టలుకం బొట్టలు పగులంగొట్టు బెట్టి
 దంపుపని కట్టిపెట్టి నట్టువంబుసలుపు దిట్టనెమ్మి పిట్టలనెమ్మి యొప్పులుగుల్కు రాచి
 ల్కపల్కులం జేలుపుగురుకు సంగారంపుః దోటలును హచ్చుగనిచ్చలు మెచ్చలు
 గుల్కు నచ్చంపుః బచ్చలతిన్నెల జెన్నగు నెన్నరాని తిన్నని పగడంపు గంబంపు గుం
 పుల సొంపులునింపు పెంపగు కొలుపుకూటంబులునుంగలిగి మాపులుందాపులుం గలిగి
 యెదోటసాటిని ముత్రైసరులును బంగారు తీగెలునుంగలిగి వరిచేలపోలికనిరికాట
 పట్టయి పాల్కడలివడుపునక దగవుకలిగియుం దగవులేక గోంతులచే నెమ్మియు గోం
 తులులేకయెమ్మి కొట్టుండియుఁ గొట్టులేక కరంబు డంబుమీఱు॥ ౪౭॥ క॥ అవ్వీడు
 యుధిష్ఠిరుండను పువ్విలుతునిం బోలుటేడు పొందుగనేలుక॥ జివ్వనము బలిమికలి
 మిని దవ్వలదొరలెల్ల దన్ను దద్దయుంగొలువక॥ ౪౮॥ నీ॥ కడు సెప్పవనకు చా
 గపునీటియేటికి కడలికొండొకపిల్ల కాల్యగాంక॥ గ్రాలుతనయసంపు పాలవెల్లికి ముజ్జ
 గంబులు దీవులడంబునూవ॥ దనకుమార్తురకును దట్టంపుటడవిచా లిలుకైనచాలని
 యిండ్లుగాంక॥ దనకునిండానైన తలవాకిలియెచూడ నేతెంచుదొరలకు నిమ్ముగాంక॥
 సెప్పక గాపులకెల్లను నొముపంట పాటులకు సాదలకు గొప్పపట్టుకొమ్మ॥ బీద సా
 దలపాలిటి వేల్పు చెట్టు॥ జగములందెల్ల మేటి యజ్ఞమునికొడుకు॥ ౪౯॥ గీ॥ అడుగు
 వెట్టిన మారుతుం డడుగుపట్టు॥ మైమఱువిడినక బగతుండు మైమఱువిడుం॥ గొమరు
 దళుకొత్తు నారాచకొమరుంబోలు॥ టేండుగలంకె యెందున వల టేండుదక్క॥ ౫౦॥
 ఉ॥ వెండియుంబైడియుం బుడమివేల్పుల కెన్నికమీఱుఁదెచ్చి కైకొండని టేండ్లా
 సంగంకని కుండుమది నెవ్వికొండవేలుపుం॥ గొండలుగట్టువిల్లుం గడుంగొల్పిన నిల్లును
 విల్లుంగాంగొనెక॥ మెండుగంగొల్పిరే నతండు మేకొనియేలంకె యెట్టివారలక॥ ౫౧॥
 చ॥ జగమునంబుట్టి పుట్టకయె సారెకనుంగొన నెట్టివాలుచుం॥ బగ లొనరించుచుక
 బయలువ్రాకుచు నిల్కడలేకయెప్పడుం॥ దగఁజెటలాడుచుంబుడమి దద్దయువేడిమి

రసికజనమనారంజనము.

మాపి త్రాగనీ! రగవడకుండఁజేయు జము నయ్యయహా సరియానెతేజునక॥ ౫౨॥
 చ॥ అతనియసంబు ముజ్జగములందును దానయి యెల్ల వారలక॥ జతసముమీఱలిచ్చి
 దొర సంగడికాండ్రను వెన్నునన్నలం । గొతుకకచేయ మాఱుడుటకుం గుఱుతుల్
 తగనీయునన్నలక॥ సతమును వారుదాల్చిరి విసంబునవల్వయ్య నన్నెపంబునక॥ ౫౩॥
 క॥ కలిమియే సడకువపెంపును బలిమియను సూరిమియుఁగల్గి వరలెడుదిట్టల్ । నలు
 గురతనికిం దమ్ములు! గలరు వడముడియను గ్రీడి కవలుననంగ॥ ౫౪॥ తే॥ గీ॥ అన్న
 యానతిజవదాటకనుఁగదమ్ము! లనువుపఱువఁ దమ్ములతలంపన్న నెఱవఁ బాలునీరునుఁ
 గలనినపాతివార! లొకరొకరిముద్దు చెల్లింపుచుండురండు॥ ౫౫॥ నీ॥ చల్లఁదనంబును
 బెల్లివిగల్గుట జాబిల్లికొలఱుటాసాటుచుండఁజక్కఁదనంబును మిక్కిలివరువంబు వేగం
 టికొడుకొట వెల్లడింప । నక్కటికంబును ననదలఁగాచుట వెన్నుని చెలియాట విన్న
 వింప! నసమునవడిగల్గి యలరుటమిన్నేటి ముమ్మనమందొట పూనితెలుప! నన్నమాట
 యన్న నడుగుదాటక పిన్న! పెద్దయంతరువుల పెంపుదెలియ! మేటిక్రీడికెవరు సాటి
 ముజ్జగముల! సతనికతఁడె సాటియగుచుగాక॥ ౫౬॥ ఉ॥ ఆతనిసోయగంబు చెవు
 లార విసంగనునట్టిముద్దియల్ । చేతలఁదొట్టుపాటెనయఁ జెల్వునినాతనిగాఁగ నెప్పు
 దిక॥ పాతిగ నెంచుకాడుదురు పాపుర నిచ్చలుచూచిరేని యా! నాతులచేతలంగలుగు
 నానలుకండుడు కొల్లవెట్టఁడే॥ ౫౭॥ శా॥ ఆతండొక్కఁడు ప్రొద్దువోక యొకనాఁ
 డందండుఁ బూదొట్టలొక । జేతుల్చేతులు సేర్చి కొందఱుచెలుల్ సేమంబునన్వెంట
 రా । లాఁతుల్పూరులుగట్టి చెంగలువ 'కేళామాళిలో ద్రోవలక' । వాతోడై చనుదేరఁ
 గ్రుమ్మరితగక॥ జాబిల్లిదొరినైవై॥ ౫౮॥ నీ॥ కలయంగఁబన్నీరు చిలికినకురువేళ్ళ వీ
 వనయొక్కండువీచుచుండఁబచ్చకప్రవుఁదావి మెచ్చుగుబుల్గాను నందాకుమడుపు
 లొక్కండొసంగ । ముత్యాలకుచ్చులఁ బొదలుచిత్తరువ్రాత కెంబట్టుగొడుగొక్కఁ
 డెమ్మెఱబట్ట । జిలుగుజరిచెట్లు తలగడతొడక్రిందఁ బదిలంబుగనొకండు మరుచుపఱుప!
 వలపుగొలిపెడు చిలుగాడ్చులాలయచుండఁ గెలిగికోలకుల తేలులుపలుకుచుండఁ
 జెలులతో ముచ్చటల్సల్పు చెలమితోడఁ జెన్నమీఱంగఁ గూర్చుండి యన్నయెడ
 ను॥ ౫౯॥ నీ॥ వేల్పురాయఁడు తనవిడ్డయొద్దికిఁబంపు పాలుపొందు వచ్చలబొమ్మల
 నఁగఁగి బ్రోలితెక్కపుఁజేలగాలిని నేలనైఁగూలు జేజేచెట్లకొమ్మలనఁగఁగి । బ్రొద్దుమా
 పులు నేయఁబోజాటి పుడమివైఁబడు వచ్చిగడ్డి జొంపంబులనఁగఁగి । బువుఁదోఁట
 గవ్వడిఁ బొడఁగాంచి మరుఁడంచుఁ జేరు పూవిల్లు తేజీలనంగఁగి । జిలుకలొరండు
 ముద్దులుచిలుకుచుండఁగి దిన్నెనై నన్న యెకిమీని కన్నుదోయి । విందుచెందంగ ముం
 దఱ సందమొందు! పొన్నగున్నకు మిన్నునఁదన్నడిగెయి॥ ౬౦॥ క॥ అకైవడిగి కొండొ
 క! ప్రాఁకునఁగూర్చుండిలేచి మగుడనిమదితో । నాకవ్వడికనసాగసుల । ప్రోకలసం
 జిల్లలల్ల బుడమికిడిగుచుక॥ ౬౧॥ చ॥ ఉడుగనివేడ్కతోడ మనమోచెలి యింత

కుముండుత్రోవలో | నెడనేనుకొన్నదాని కితఁడేతగుఁ గన్గొని ముచ్చటాడి వే | వెడ
లుట మంచిమేలుగదవేయని యందుకచిల్ల సంతసంబడఁగఁబల్కెఁ గవ్వడికి నల్ల
వినబడఁ దోడిచిల్లతో॥ ౬౦॥ నీ॥ అట్లు నేలకుడిగి యూతండుగన్గొన మరుపుఁ
జూపుచుఁ గొంతపొంతమెలఁగి | స్రూలసంపఁగిచెట్టు వాలుకొమ్మనువ్రాలి చూడ్కి
కింపునుసాంపుఁ జూపుచుండ | నంతవివ్వచ్చుండు చెంతఁ జిల్లలఁగాంచి రాచిల్ల
లార మీరలనుకొన్న | దెయ్యదిత్రోవలో నెవ్వనితో ముచ్చటింపఁగావలె నిందునెం
డులకును | మీరలేవని కరుగుచున్నారలిపుడు | వయనముకయింత గుదియించివలుక
నైన | నదియుమాకుఁజెప్పఁగవచ్చునదియెమైన | నించుకంతనిలిచి వినిపింపవలయు॥ ౬౩॥
క॥ ఇందటముండజనిందది | పొందుగఁజెప్పంపమీకుఁ బోలనిదైన॥ ౬౪॥ సందడిడిండఁగ
నాతని | నెందైనఁ గొనివని ముచ్చటింపఁగఁజెల్లు॥ ౬౫॥ క॥ మీయందము చం
దము కంఠోయికి విందుగొలుపుచును దొందరనుండం | జేయుచునున్నది మీపాం
దయెడ నెడఁబాయఁజూతురే యెవరైన॥ ౬౬॥ నీ॥ తడయమీవనియెమైనఁ జెను
నుయనుచు | నిపుడు మిమ్మింతగా వేగింపవలసె | గాని మీచెల్వు కన్నారఁగాంచు
చున్న | నెంతసేనైనఁ జూడనేయిచ్చవొడము॥ ౬౭॥ చ॥ అనవిని చిల్లపల్కునిట
కారయ మేమరుదెంచుటెవ్వరిం | గనుఁగొని మాటలాడనయగట్టిగదేవరవారితోడ నే
మనవియొనర్చ వచ్చితిమి మామదిగల్గినదెల్లఁ బైనము॥ ౬౮॥ జనుటయె కర్ణమైనఁ జనఁ
జాలము నీకొలువింతసేయఁగ॥ ౬౯॥ క॥ ననుమీరడిగినదంతయు | వినఁడిక విని
పింతుమీకు వేడుకమీఱగను మంజువాణియందురు | నను నాచెలియె పృథువాణి
నాఁబడు నిదియు॥ ౭౦॥ నీ॥ చిత్రవాహనుండనఁ జెలఁగుచుండెడుతేని వినియుం
డురాతని వీటినుండి | టలుకుచేడియఁజూడఁ దొలివేల్పు జగమున కేగుచునున్నార
మెలమితోడ | తెక్కలునిమురుచు మక్కువవెలిచాన చక్కెరతినిపించు చక్కుఁజే
ర్చి తనవిడ్డలుగనెత్తి తడవుగనినతల్లివలెఁ బెంచుచుఁదనంతవారిఁగాఁగ | సెడ్డఁగూ
ర్చుండఁబెట్టుక ముద్దుచేత | జనుపుమీఱంగఘాతయె చదుపుచెప్పి | చక్కఁ దిడ్డుకొని
యొఁగానఁ జదుపులెల్ల | సెనర నఱచేతిలోనివై యుండుమాకు॥ ౭౧॥ నీ॥ అప
యటుండనిండిక వేగనరిగి యచటఁబల్కు పూబోడిఁబొడగాంచి పల్కులాడి | మర
లిరావలెఁగావున మాకునిపుడు | నెలవొసంగుము పోయివచ్చెదమటన్న॥ ౭౨॥ చ॥ ఆ
వలంతి చిలుకమేలుబంతుల కాతండిట్లనియె॥ నీ॥ తొలుతనేలకుడిగ్గుచుఁ ద్రోవలోన |
దప్పులను మనమునుకొన్నదానికితఁడె | తగును జెలియరో యంటివిదారిలోన | నేమి
చెప్పుకొంటిరి దేనికేనతగుడు॥ ౭౩॥ నీ॥ అయ్యదిటువంటిదనిచెప్ప ననువువదినఁ | గొ
ఱతవెట్టక యానతీఁగూడుననిన | నలువలంకులుఁ దిలకించి చిలుకకలికి | కలికిపలుకుల
వలపులు చిలుకఁబలికె॥ ౭౪॥ నీ॥ మంతనంబునమాటాడు మాటయదియె | బలుక
వచ్చు నెయోనుగా మంచితటియె | నెవరుపెఱచారు లేరుగా యిందులోన | నన్న మన

రసికజనమనోరంజనము.

వారలెగద యాయున్నవారు॥ ౭౩॥ వ॥ అనిన సతండు॥ ౧॥ కలికిచూపునఁ గొలు
 వెల్లఁగలయఁజూడ । నేకతముగోరు సన్నగా నెల్లరెటి॥ ౧॥ చూపుతోడన వడిలేచి
 చుట్టునున్న తోడివారలు దప్పులఁ దొలఁగిచనిరి॥ ౭౪॥ వ॥ అంత మరింతచెంతకుం
 జరిగి టేనిమొగంబునన చూపుచిలిపి ముద్దులుగులుకు కలికివలుకులు వీనులకు విందుగొ
 లువ నాచిలుక యల్లన నిట్లుచెప్పందొడంగ॥ ౭౫॥ మ॥ తొలుతంజెప్పితిఁ జిత్రవా
 హనుని నీతోనేనిటక వానికి॥ గలదో టేడకొమార్తెయొక్కరితె యాక్రొల్లంటి
 నీ నేలలోవలఁ జిత్రాంగదయంద్రు దానిచెలువావల్గుం బుపుంబోడియనుం । బలుకం
 జాలదనంగనేటికిచటక మాబోంట్లవాక్రువ్వఁగె॥ ౭౬॥ ౧॥ కలువకంటి సీంగారం
 పుఁ గడలియందఁ । గ్రాలుతావేళ్లఁ జిందంబుమీలుమొసలి । కవయననఁగ నొప్పారి
 మీఁగాఱుగొంతుఁ । గన్నుఁగవయను బిక్కలుఁ గరమువెలయు॥ ౭౭॥ ౧॥ వెలఁది
 కమ్మవిల్లు విరివిల్లు కాఁబోలుఁ । గాకయన్న నేలగలుగునదుమ । ముత్తఱులనుపేర
 ముద్దులుగుల్కెడు । వ్రేళ్ళసందియానవాళ్లుమూడు॥ ౭౮॥ చ॥ నీలుకడగన్నకొమ్మెఱుఁ
 గు నిక్కపుఁజేతలు పూనియెల్లడె । మెలఁగుకదానిబొమ్మ నునుమేనను గమ్మనితా
 పులీను పువ్విలుతుని పూపురుల్కి తెలివిప్పచొకాటపుఁ గన్నుదోయికి॥ ౭౯॥ సీ॥ వెండికొండదొరయా
 వెలఁదుకచనుదోయి వలమురిమేటి యాకలికిగొంతు । రాయంచపయిదిట్ట యా
 యింతినెన్నడ తమ్ములచుట్టంబు కొమ్మకేలు । వలపులటేండు లానెలఁతుక పెన్నెరు
 చందురుమామ యాచానమోము । పాములఁగిమీడు వడఁతుకనూ గారు తెఱగంటి
 పంట లాతెఱవకన్ను । లిటులువేల్పుల దొంతియై యెసఁగుచున్న । కొమరుపాయంపు
 ముద్దియఁగూడఁగల్గి । మేలుసమహుడేనేని యోనేలటేండు కోరు కోరికల్లెఁ జేహరు
 టరుడె॥ ౮౦॥ ౧॥ తలిరులింతియొడలి మెత్తనముకోడి । యొడలులేసట్టివానికే యూ
 చలయ్యెఁ దొడరియేనుంగు లెలనాగ నడకకోడి । నడకతప్పిన కొండలకడనుజేరె॥ ౮౧॥
 సీ॥ చాలుమించును మించువాలునునదలించు మెలఁతుకకన్దోయి మెఱుఁగుటారు ।
 వింటిబెళ్ళను బెళ్ళువింటినినదలించు నాతుకకన్నెమల్ నదుముతీరు । తమ్మికెంపు
 ను గంపుదమ్మినినదలించు బడఁతుకవాతెఱ యడుగుదోయి । మెఱుఁగుబంతినిబంతి
 మెఱుఁగునునదలించుఁ గన్నయినెమ్మేనుఁ జన్నుదోయి । వెలఁది సోయగంబేమని విన్న
 వింతు । నచ్చరలయందు జక్కులమచ్చెకంటు । లండుఁజిలువ రాకన్నయలందు సేండుఁ ।
 గనియవినియనెఱుంగ నీకలికికిడు॥ ౮౨॥ ఉ॥ చందురుమామతమ్ములును జామ మొ
 గంబునుబోల కుండుగాఁ । గండునుమోడ్చుచాపుకొనఁ గాల్కొని తామరసాటివచ్చె
 నెమ్మిం దగవేడివేల్పు నెఱమెప్పల నిల్కడలేకకుండునా । చందురుఁడీడువచ్చుటకుఁ
 జాలకమాగుతుండయ్యె దానికి॥ ౮౩॥ క॥ ఎలనాగవాలుఁగన్నులు । కలువలన చుం
 జేరు తేటిగములనదల్చె । దెలిచాననదుమనుంచిన । యలరెడు సంపంగిమొగ్గయన

ముక్కమరుక॥ ౮౪॥ శా॥ నేలంగల్లు పులుంగులెల్ల నెపుడుక జెల్వారంబల్లంగ
 నే॥ నేలా పల్లంగ నేరనై తినని యెంతేగంపు కన్నుల్లుతా॥ లోలోనం దలపోసి నేర్చె
 నవలాలో॥ జేరికాదంటిరే॥ నేలాకోయిలపల్కులండు వినువారెల్లంబుపుంబోడికి॥
 ౮౫॥ చ॥ కలువలులేళ్లు వాలుగలుం గాటుకపిట్టలుం దేఱిచాల్లం దూపులుం దెలి
 దమ్మి తేకులును ముత్రైపుజివ్వలు మంచుగ్రోలు పుల్లులునన నుప్పటొమ్మిదియుగుబ్బెత
 కన్నులకోడెనంచుం గ్రేవలం జేలువారందొమ్మిదుల వ్రాసెనంగను వీనులావ్వుగుక॥ ౮౬
 గీ॥ అతివచనుపూపుగుత్తుల యండజేరం॥ జానకెమ్మొవి దొండవండానం దుమ్మొద
 లును జిల్కలుం గానలం దడపునిలిచి॥ యూరును బలుకులునునయ్యె నతివకలమి॥ ౮౭॥
 ఉ॥ తుమ్మెదదిమ్ముసంపెగయిం దోరపుంజేకటిచందమామయిం॥ దమ్ములు రిక్కచా
 లు మదిందాలిచి నెయ్యముం దొంటికంటుండా॥ మిమ్ములంబాని కూడెనన నింపగుం
 జూపులు ముక్కులెక్కునుక॥ గ్రొమ్మడిమోముగోము జిగిగుల్కెడు కేల్లవ యింతి
 గోరులుక॥ ౮౮॥ నీ॥ మగతాలచేరిక బిగిదప్పిచెడకున్నం దుడమింగొండలాకింత పు
 రుమవచ్చుం॥ బన్నీటికూడికం జెన్నువాయకయన్నం దమ్మిమ్మెగ్గలాకింత తరము
 వచ్చు॥ నెలవంకసోంకుల నెటిదప్పిపోకున్న జక్కవలాకకొంత సవతువచ్చు॥ నెత్తావి
 తోంకూడి నిండారియండినం బైడికుండలు కొంతయాయవచ్చు॥ మేలిమగతాలపేరుల
 మెటుంగుంజెంది॥ క్రొత్తపన్నీటివ్రాంతలం గొఱురుమిటి॥ వెలయునెలవంకసోంకుల
 కలరంజాలి॥ తావిగల్గిన చనుదోయి రీవికరయ॥ ౮౯॥ గీ॥ చాననిద్దంపు జిగిమోవి
 వక్కండనము॥ వెలసేతద్దయం దెలగంటి చెలువెదూరు॥ కన్నియతళుకుం దెలివాలుం
 గన్నుదోయి॥ చెలంగిమిక్కిలితెలగంటి చెలువెదూరు॥ ౯౦॥ మ॥ కనుచేవల్ బిగిగుబ్బ
 జక్కవల వీకంజూచి లోజంకి వేడ్కను జేరంజని మోముచందుగుని యడంజేర
 నూగారు పామనికింబొక్కిలి పుట్టవేవేదలి డాయంగాంచి వేడంగ వచ్చిన జాబిల్లి
 యనుంగుకొమ్మలన మించెక॥ ముత్తియంపున్నరుల్॥ ౯౧॥ గీ॥ మల్లెమ్మెగ్గలజిగిబో
 లుం బలుమెటుంగు॥ బలుమెటుంగునుబోలుం గమ్మమయితేటు॥ లోలిమెయిందేటు
 లనుబోలు పాలునెరుబో॥ చాలునెలులనుబోలు నప్పడంతయారు॥ ౯౨॥ చ॥ మెలం
 తుక చన్నుగొండలకు మిందను జిందపుదిట్టనెంతయిం॥ జెలుపుగం గొల్పి గొంతు
 వెసంజింధపు దిట్టతనంబుపూసంగాం॥ బాలుపుగం జుట్టువాలుదొరం బొండె బిటుం
 దులునైవలేక నేర్పవడవెన్నుజేరె నలవైదలిక్కిడ వింతదోవంక॥ ౯౩॥ చ॥ మరుం
 డనువేటకాం దతివబల్ చనుగొండలయండ ముత్యపున్నరులను బియ్యమాసలం బె
 సంగం గచ్చిది యందగాండ్ర యబ్బరమగు డెందపుం బులుంగుము త్రముంబట్టుచు
 నీరువ్రావ డగ్గరంజను బొడ్డుడిగ్గియకుం గట్టినబంగరుపెట్టు లత్తలుల్॥ ౯౪॥ గీ॥ జవ్వ
 నపుతటం గన్నియచన్నుదోయి॥ కౌనుకలిమిదోచుకొనియెం గాకయన్ను॥ నింతలో
 గుబ్బలకుం గల్పియెట్టులబ్బె॥ నేమికతమున నడుపుకులేమిగలిగె॥ ౯౫॥ గీ॥ చెలంగ

పలుచాలుండేలుమై జిగులంబోలు| నాసదానిమ్మయ నగున్లునలరుమొదలు| సడుముం
 చుదిలేని వేలుపుం గడంగిగొలిచి | తామునట్లే చనులంగొప్పుం దలులంబోలె|| ౯౬||
 ఉ|| పోలంకవెన్నుచూపె వరిపొట్టలు నేనుగంకేలుమొడ్డెందా | మేలునుబొట్టలోన
 దలపెట్టుకొనెం దభవంజెనంటులున్ | దూలుచు లేళ్లుగడ్డితినెం దొయ్యలి పిక్కలం
 జన్నుదోయి మీఁగాఁగల నిద్దపుందొడలం గన్నులంబోలంగఁ జాలమింజామి|| ౯౭||
 క|| నెలయామొగంబు జగివె|న్నెలియా తెలిసవ్వుజవ్వు నెఱబంగరుగి|న్నెలయా
 చన్నుంగవతి|న్నెలయారె పిఱుండుదోయి నెలతమందలంపన్|| ౯౮|| గీ|| శాలియం
 దెలన్ పాడులంకలయంబెరుగు| సరఁటికంబంబు లెన్నంగ నతివతొడలు| దానియాకు
 వీపు చలువదలంచినాడు | కదిసిసట్టి తాబేళ్లు మీఁగాళ్లుతలంపన్|| ౯౯|| గీ|| చెలువ నె
 మ్నాము చంచరుగలువంజూచి | యడుగుండమ్ములిదియె మంచియదనటంచు | నతని
 కొమ్మలనీడ్చితెచ్చి తమలెంకలుగ నెసర్చికొనెనన గోళొగింజెలంగు|| ౧౦౦|| చ|| చిలు
 కలకొల్కి నెన్నడుము సింగపుంజెల్వముం జూపుంజూపు తూపులపసమించుమించుల
 కుంబోడిమిమై జిగినించునించుమిక్కిలినగుంబల్కుపల్కుదురు కెంపులసొంపులుమాపు
 మాపు వె|న్నెలంకని నవునవు జిగినిద్దమెఱుంగు మెఱుంగుంజెక్కిఁకుల్|| ౧౦౧||
 గీ|| మాలసేలంజూలు వాలుగన్నులదాలు | మిన్నుచెన్నుదన్నుం గన్నెకొను | మించు
 మించుమించు నంచయానయొడలు | పొగరుతొగరుచిగురు ముగుదకేలు|| ౧౦౨||
 శీ|| వెన్నెలగువ్వల వెలయించుంజెలిసవుం జన్నులునిడువాలంకన్నుదోయి | పుట్టతా
 పులమిఱుం బొలంతుకపొక్కిలి మేనునుజెలువారుమెఱుంగుటారు| పనింజెలివలసేల
 బడంతుకమైజిగి పిఱుండులునిబ్బెంపు చిగువుచనులు| కెంపుదమ్ములసిరిగెల్పుం గన్నియ
 మోవి కన్నులునునుపాటు కలికియడుగు| తొర యాముద్దరాలి రూపమరంగన్న | నడ
 విలోం గాయగసరుల నారగించి| చెట్టునీడలం బవళించునట్టి తపసులైనఁ జేరికొల్వరె
 యింతియడుగుదోయి|| ౧౦౩|| చ|| చెలువయె మాచిగున్న యలచెల్వపుగొమ్మలె
 చేతులందపుం | దలిరులె కేలుదోయి నెఱతాపులపూపులె గోళ్లుతేనియల్ | దొలం
 కెడుపండ్లగుబ్బగవ లోతగుతొట్టయె బొడ్డుపండ్లకై | చెలువుగదొట్టివెల్వడినచీమల
 బారులె యారుకన్దొనన్|| ౧౦౪|| ఉ|| తమ్ములుకన్నుదోయి బలితమ్ములుమేలిపిఱుం
 దులెంతొ గుత్తమ్ములు గుబ్బలేనుగుల తమ్ములునెన్నడెలన్నమించు మొత్తమ్ములు
 మేను కెంపుసయితమ్ములు చేతులు కమ్మవిల్లుచేతమ్ములు చూపు వీనులకితమ్ములు
 పల్కులు ముద్దుగుమ్మకున్|| ౧౦౫|| ఉ|| ఆసగుమోముచక్కదన మాచిగినిబ్బెపు
 గుబ్బదోయి యొప్పా నిటువేదకొను సొగసావెలిదక్కు పిసాళిచూపుడం | బానిడు
 వాలుగన్నెకుకు లాజిగినిద్దపు మేనిసోయగం బానునుసోగపెన్నెరుల యందమయరె
 యొయారికే తగున్|| ౧౦౬|| క|| అమ్మచ్చెక్కంటి చక్కదనమ్మంతయం జెప్పందర
 ప్పె నాతిపిఱుండు నందమ్మన్నంగ నెక్కనాడొ నెమ్మగమెన్నంగ నెక్కనెలయాం

జుమ్మి॥ ౧౦౭॥ శీ॥ అనుచు పండియు నేమియోయనఁగదంగు । చిలుకనటచేతనే
మాన్చి చెలువుమీఱఁ బలికెనాతండు తాళుమోచిలుకరాయఁ వలదు నీమాటకడ్డంబు
వత్తునిపుడు॥ ౧౦౮॥ శీ॥ నన్నునైరించి నేనిపుడెన్నఁబోవు, పలుకువిని దానికిని మాటు
వలుకవలయు, వింతదోపంగనాతోడనింతదనుక, తేటగానీపువలికినమాటలండు॥ ౧౦౯॥
క॥ “వెలిచానడమనుంచిన, యలరెడు సంపంగిమొగ్గ”యని చెప్పితివా । చెలువను
నామెయొనర్చెను, కలుగును వేటొండు తెఱఁగు కలయదిచెపుమా॥ ౧౧౦॥ శీ॥ అనినఁ
జిలుకపలుకునొవెలిచానయొచేసె నానెలంతఁజెప్ప కింతవఱకు నున్నినై పవలయును
బయనంపు, తొందర మునుచెప్పఁదోచదయ్యె॥ ౧౧౧॥ నీ॥ నలువరాణియుఁదాను
గొలుపుండియొక్కనా డచ్చరల్ చనుడెంచి యాడిచనిన । పిమ్మటఁ గొంతనేపమ్మబ్బ
గుమ్మల చక్కఁదనంబులు చాలఁబొగడి । మాటవెంబడి వారిసాటివారలఁజేయఁ దన
కెగా కొరులకుఁదరముగామి । మాటికిఁజెప్పిన మగఁడుఁ దానునుజేయ రాదువచ్చు
ననెడువాడుసల్చి, వారిమీఱువారి నెచేయవచ్చుననెడు, మాటవట్టింపుఁబట్టియమ్మచ్చె
కంటి, యీచెలినుసర్చి పంతునెగ్గించుకొనియె, నలువగరువంబు దిగజాతెనాటనుండి॥
౧౧౨॥ క॥ ఈయతివఁబోలనలువకుఁ జేయంగఁదగిననేర్పు చేకుటమినిజం । బోయే
లిక చేకురనే, నాయనయెందైనఁ జేయఁదామున్నెపుడె॥ ౧౧౩॥ నీ॥ దారినేతెం
చుచుఁ దడవొండొరులతోడ వెలఁదిచక్కఁదనంబె వేయిసాశ్వఁ, బొగడిమెచ్చుచు
నామెసాగసునకెవ్వఁడొ తగుమగండని యింతతడవుమేము । పరికించుచున్ని నిప్ప
ట్టున మిముఁగాంచి మీచెల్వుకనులారఁ జూచిచాల । మదినచ్చెరువుఁబూని మాలోన
నేడుగా కలికికిదగువానిఁ గంటిమనుచు, సంతసముపట్టఁజాలక సరగడిగుచు । నంటి
మీతండ తగుననివంటివిగదా, గడియయును మాకునిచ్చటఁ దడయఁదీల! దేగివత్తుము
మఱచిపోయెదపుసున్ను॥ ౧౧౪॥ క॥ అనివీడ్కొని రాచిల్కలు వినుత్రోవను మీది
కెగని వెసఁజూపునకు॥ గనఁబడకసాగిపోయెను । గనుచుండెడితేనిచూడ్కి కళవళ
పడఁకె॥ ౧౧౫॥ వ॥ అనిన తరువాతికత చెప్పమని జనమేజయుండడుగుటయు॥ ౧౧౬॥
సుగంధివృత్తము॥ పొన్నగున్ననెక్కి గొల్లపుల్వబొండ్లతోడుతఁ, వన్నెమీఱఁ జేతు
లెత్తి పల్వురొక్కచెల్వునఁ, జెన్నగిఱఱ మ్రొక్కకున్నఁ జేలియ్యనంచు నాడన్న
పంతు గెల్చుకొన్న యట్టిదిట్టవేలుచా॥ ౧౧౭॥ కందము॥ గోమూత్రికాబంధము॥ దరి
విసమిడః జనుకొమ్మ, బారిగొని తెలివొండు పైడిపుట్టుమురాయా, పొరిగనపొడలను
గ్రమ్మ, దెరిపిని జెలిసండుఁగూడి దిట్టగురాగా॥ ౧౧౮॥ గద్యము॥ ఇది శ్రీమదాప
స్తంబసూత్ర లోహితసగోత్ర శుద్ధాంధ్ర నిరోధ్య నిర్వచన వైషధమహాకావ్యరచనా
చాతురీధురంధర సద్భావోబంధుర కంఠకూరి వంశ వయఃపారావార రాకాక్షరవ
మిత్ర సుబ్రహ్మణ్యమాత్యపుత్ర సుజనవిధేయ వీరేశలింగ నామధేయప్రతీతంబయిన
రసికజనమనోరంజనంబను ప్రబంధరత్నంబునఁ బ్రథమాశ్వాసము॥

ర సి. క జ న మ నౌ రం జ న ము.

ద్వి తీ యా శ్వా స ము.

క॥ నీరి యెడవాయకతోమ్మున | నిరవుకొనంగొలుచువారి నెల్లరనెమ్మిం దిళ
ముగ నేలుచుండలికా | బరగనైలకొన్నవేల్పు వలమురిదాల్పా॥ ౧॥ చ॥ అంత వైశం
పాయనం డటమీంద నడచినకత జనమేజయన కిట్లని చెప్పందొడంగ॥ ౨॥ చ॥ వల
పులమేలుకొల్పు తెరువర్లతలంపని కీడు చల్లగాడ్పులకును మస్కెవట్టు మరుపున్కికి
వేడనితోడుపాటూ రాచిలుకలమేలు జాజికిని జెప్పగరానివిసంబు గండుంగోయిలల
కు సూముపంట చెలువేమనగామనివచ్చె మెచ్చుక॥ ౩॥ గీ॥ వీరవచ్చునామనితేని
రాకకలరి తొంటిపసపుచీరెలువిప్పి తోచుచీర | లెలమిందీర చెల్వలుదాల్చి యెసం
కమ్మెసంగు వసిదంబండుటాకులురాచి చిగురులాదవె॥ ౪॥ నీ॥ చెట్లకన్నుటికిని జెడి
మున్నెపోయిన సరిలేనితావులు మరలంగలిగె | జాజికిమ్మకు మున్నుజరగని మరులూ
పులరసిన సుకటియనంటకుండె | గోయిలగమికెల్ల గ్రుడ్డప్పటియునుండి కలకాకి
మూంకల చెలిమివదలెం | బెనుమావికొమ్మకుం బెద్దతడవులేని కోయిలవల్కుల కొమరు
గలిగె | నింతకెన్నడు నిలుకడ నెఱుంగనట్టి గాలికిమ్మయి నెమ్మదిచాలంగలిగెం | జెప్ప
సెప్పనె యానునియొప్పిదంబు | చిటువయెకిమినితైనను నలువకైన॥ ౫॥ నీ॥ పొంక
మగుచుంజను పూపుగుత్తులసెప్పి కోయిలవల్కుల కొమరుమిగిలి | ముద్దులుగుల్కెడు
మొగలిరేకులమించి చెలువంపుంబావటంజెన్నమీటి | వింతమింతలతీరె దొంతులసాగ
సూని వలుమల్లెమొగ్గల చెలువుదాల్చి | బొట్టుగలకడింది పాలుపుననలరారి మోవి
చిగురుల బల్ తీవింబడని యాములేనుంగు నడకల నల్లందనరి | కన్నులకుంబండువాన
రించెగాన లచ్చి | యెల్లవారికి సంతసమెదలలోన | వెల్లిగొలిపి యయ్యామని నెల్ల
తఱిని॥ ౬॥ గీ॥ పురుడులేకుండ నక్కానపువ్వుబోడి | యలరుకొమరుంగనిన వల్కు
లాలకించి | యీడులేకుండ నత్తతీనెల్లపులుంగు | గములుంబిల్లలం బెట్టంగకడంకె
కడంక॥ ౭॥ చ॥ కొలంకులనాడుచుం బొగడగున్నల తాగుడుమాతలాడుచుం దొల
గక ప్తల్లులాడి పుపుమమ్మగంజిమ్మచుం దీవెతూగుటుయ్యెలననుఘాగి పువ్వుపొదరం
డ్లనుమాటికదల్చితోంటలో | నలరులు రాల్చుచుందిరిగె నామనిదెమ్మెర పిన్నలెయ్యె
డక॥ ౮॥ చ॥ వలిపుపునీటికాలువల వజ్జలకుంజని యొలలాడి మేల్పులువలదాల్చి
గాడ్పు నైఱజాణండుమెల్లనంబూపుండోంటలో | నలరులకొమ్మంజేరి చిగురాకుముసుం
గుం దొలంగజేసి య్గవ్వల విరిగుబ్బగుత్తులన వ్రాలుచుంబైకొని తావులంబెడుక॥
౯॥ చ॥ అలరులేనే వానగను హాయిగ్రమాయచు నేగుతేటిచా | చులుటుములం
జెలంగు ముయిలుంగమిగాకంక జెలంగిహాయ కోయిల పొదనెమ్మిహుతగను నెల్లడ

గొజ్జంగిపూపునీరువం | కలగమిగాంగనుప్పి ననకాటుచెలంగెను వానకాటనకొ || ౧౦ ||
 నీ || వాతెఱుమఱుంగై వ పలుచాలుచాడ్పునఁ జిగురాకులలో లేతఁమొగడలమర | గబ్బి
 గుబ్బలనుప్ప కప్పఱాసరులునాఁ బూకగుత్తులఁ దేఱిచాలుదనరఁ | నైదోయినలఁదిస
 గందంపుఁబూ తనాఁ గొమ్మలఁబుప్పొడి కొమరుమీఱఁ | జెమ్మటపోనీఁచు చిఱువీవెన
 యనంగఁ బండాకుగాలిచేఁ బ్రక్కఁగదలఁ | బొదలువేమక ముడ్డులు మూటగట్టఁ
 జాలుసింగారములు వెదవల్లుచున్న పూపుఁదోటను నైసేనితావి తియ్యకన్నెమామిడి
 యొక్కటి చెన్నుమీఱు || ౧౧ || నీ || పలిగాలిమెయినేల పయిరాలువిరిచాలు వేసలి
 దిగజాఱు విరులుగాఁగఁ | బుభుకోస నెనలేని పాలుపూసుననతే నె జొబ్బిలుచెమ్మటసోస
 గాఁగఁ | బలుకొమ్మలను సొమ్మనీలు తుమ్మెదలదిమ్మజాఱు తు కప్పఱాసరులు గాఁగఁ
 జిగురేయెడలమేయ విగిఁగూయ పలుకోయిలవల్కు లలగిల్కుపలుకుగాఁగ | దఱ
 లుపుప్పొడిచిటులుగందంబుగాఁగఁ | జిలుకపలుకులు చెలువారవలపులెసఁగఁ | గానకన్ని
 యయూమనితేనిఁగూడి | యలరువిలుకాని కయ్యంబుసలిపెనపుడు || ౧౨ || చ || చిగు
 రుకటారినుఱి వెడనింగిఱికిలేలనమర్చి సూరెలం | దగిగొఱవంక పొంజుగడు చాడిగ
 రావడి నారిదిటుచుం | బొగసునఁజిల్కతేజిమకుపురీ దుమికింపుచుఁ దేటులార్వఁగా |
 జగములమీదికి న్నెడతః జత్తెరవిల్లుండు మవ్వరంబునకొ || ౧౩ || వ || అట్టియామని
 యందు || ౧౪ || పన్నుగనన్నమిన్న చెలువమ్మటు వీనులవిందుగాఁగ మున్నన్నదివిన్నవించి
 చిలుకల్దగమిన్నునఁ జన్ననంశియకొ | గన్నియరూపుకన్నుఁగవఁ గట్టినయట్టుగ విట్టు
 తోఁపఁగాఁ | గన్నులవిఁగిదంట తనకైవడిచూపెను గ్రీడినైవడికొ || ౧౪ || నీ || కనఁ
 డెట్టయెదుర నిల్వినవారలనునైనఁ గనియెనేనియు నఱగంటఁజూచుఁ | జెవిఁజూనువఁ
 డొరులుచెప్పెడుమాటలఁ జూనిపెనేనియు నేమిటనుచునడుగుఁ | బలుకరించఁడు
 తనచెలి కాండ్రనైనను బలుకరించిన వెడవలుకువలుకుఁ | విలిపించుకొనును తాఁ బలు
 చూఱులిండికి నెంతనేపఁటికిని నేగకుండు | మిన్నుచున్నునగానక మెలఁతమేఁది | కూర్చి
 బలువంత వలవంతఁ గుండుచుండె | నడుమసిరియత్తుకొన్నచో మిడినివడెడు | ములుద
 మానిసిఁదోలి యప్పడమిఱుండు || ౧౫ || నీ || గట్టువిల్కాని నెక్కటి సూరిచినగండు
 చెలుకువిల్లునివాఁడఁ జెల్లదయ్యె | మింటిమీనును గూలమీఱినయదుటింతి కనుమాల
 మీఁదను గదియదయ్యె | వింటివారలనెల్ల వెఱపించులావన్న బొమవిండ్లనైఁజూపఁ
 బొసఁగదయ్యె | జగసులెల్లనుగెల్పు తగటుక్కులిపిఱుండు దీపులమీఁదను దిపురదయ్యెఁ |
 దొల్లిద్రోవది పెండ్లిముందల్లమీను | సుక్కయేటునఁ బడసేనియన్ననాఁటి | మగతనం
 బేమియు సచటనుగునిమను | నెఱటసాగింపలేడయ్యె నిపుడుక్రీడి || ౧౬ || క || చాల
 మునుచిల్కచెప్పఁగ | నానించినచెలిపిఱుండు నందపుఁజూపుకొ | నేలకుఁగోలకుఁడెచ్చె
 ను | వాలాయము తేసిమేనుఁ బలుడెందంబుకొ || ౧౭ || గీ || ఎన్నితీనినఁగ్రమ్మ అ నెప్ప
 టల్ల | యూరుచుండె | బలీరూపులున్నవాని | రెండఁమూఁడమ్ముబున్న మరుండె గెలి

చె॥ సహజసలువచెయ్యపుల నేమనఁగవచ్చు॥ ౧౮॥ ఉ॥ ఆమనిఁగోయిలల్ చిలుకలా
మనినేయఁగఁ దాళలేక లోఁదామరకంటి నెన్నుచును దామరలింపఁగరాని కోర్కె
తో । వేమఱుఁడుంటవిల్లుగొని వేమరుఁడేయఁగ నెచ్చికుందు నా॥లేమనుజూడ కిప్పు
డెటులేమనువాఁడ నటంచునిచ్చలు॥ ౧౯॥ గీ॥ ఏకతంబున ననబోడినెదనుదలఁప
నేకతంబున ననవిల్లుఁడేయమందు॥నలవిరుంటను ననదూపులల్లఁదొడిగి యలరువింటను
నడయాడు నరదమెక్కి॥ ౨౦॥ వ॥ ఇట్లు చెఱుకువిలుకాఁడు పలుపు కఱకుటంపఱ
నెఱకులుదూర నూరువలేక యాకవ్వడి వడంతుక తనకన్నులం గట్టిసట్టులయినఁ దన
లోదానిట్లని వలవింపందొడం॥౨౧॥ చ॥ కలికిరొ యిప్పుడేమి యలుకాయలుకా
పలుకాడవిట్లు సన్నలనుటఁబెట్టి నాయమగునా తగునా తెగునాయఁకింతట॥ వల
పిది యేలుకొమ్ము మగునా తగనా పగనానియట్ల నె॥ దలఁపఁగ జాలిచూపవలదా
వలదా వలఁదాళనేర్తువే॥ ౨౨॥ ఉ॥ నాయనుఁగు న్నెలంది తగునాయను నీవెత
నైచునాఁడ నే॥నాయనుమీదఁ దాళఁగలనాయను నన్నిటలేచ నాయమా॥నాయనుఁ
గూర్చిఁదప్ప నగునాయనుఁ జక్కని గుఱ్ఱమావిగు॥నాయనుఁ గిన్నఁజూప నదనా
యను నే॥బగవాఁడనాయను॥ ౨౩॥ వ॥ అనిమఱియుం దనలోన॥౨౪॥ ఉ॥ దాని
మొఱుంగుఁజెక్కులును దాని చవుట్టులకించు మోవియు॥ దాని నిగారపుందొడలు
దానికనుంగవ దానిగుబ్బలు॥ దాని యొయారపున్నడలు దాని చొకారపుమేని
చెల్వము॥ దాని మొగంబునందమును దానిపొయల్లనఁగాంచు తెన్నఁడో॥ ౨౫॥
వ॥ అనియిట్లు॥ గీ॥ పుడమియంతయుం గలిగియుం బొడవుమలల వంటి పనిఁడిగుట్ట
లుగల్గి వడఁతిపిఱుఁడు । దీపులను జన్నుపొన్ను బిందియలఁగోరు । ననయచూతఁడు
దొరలకుఁ దనివిగలదె॥ ౨౬॥ నీ॥ నెలఁతుకమావి తేనియలానఁగాఁగోర నేచవియు
ను నాల్కకేక్కదయ్యె । బడఁతుకమైతావి పసయెఱుంగఁగఁగోర ముక్కునకేతావి
సొక్కదయ్యె । జిలుకలకొల్గి నున్నలుకులువిసఁగోర వీనులకేపాట వెలయదయ్యె ।
గ్రాల్గంటి నెఱ సోయగముఁజూడఁగాఁగోర నెండేదికన్నులకొప్పదయ్యె । దలిరుబోఁ
డినెమ్మయి మెత్తతనముగోర । నెడలికిని బడదయ్యె వేటొకటిసోఁక । నేమిచెప్పకుం
గవ్వడియింతిసుక్కు । దానిఁదక్కంగ మఱి యున్నవానిమఱచె॥ ౨౭॥ గీ॥ ఇట్లు
నెలఁతమీఁది యెదఁదిప్పఁగాలేక । యలరుఁదోటకేగ నన్నియచటం । జక్కఁబడు
నటంచుం జనియెఱుఁదోటకుం । జెలులుకొందఱవలఁ జేరిరాఁగ॥౨౮॥ నీ॥ క్రొన్నన
గుత్తులు చన్నులఁదలపించు దుమ్మెదల్ మరులచెల్వమ్మఁజూపుం । జిగురుటాకులుకేలి
చెలువంబువెలయింను నేనుఁగులెన్నడ నెన్నజేయు । దొండపండులుమోవి నిండు
చెల్వముఁజెప్ప సుంపంగిననముక్కు పెంపునుచుపు । నరఁటిచెట్లు తొడలయందమ్ము
గాన్నించుం జిలుకలుపలుకుల చెలుపుదెలుపుం । జానయాపును మఱవంకఁగానకేగఁ ।
దెఱవరూపుం దక్కఁగ నన్నిమఱచిపోయెం । దప్పనేతా నెక తెఱంగుం దలఁచుకొనఁగ

దయ్య ముండొక తెఱంగుఁ దాఁదలఁచుననుట॥ ౨౯॥ ఉ॥ కమ్మనితెమ్మఁదెమ్మెరలు
గ్రమ్మఁగఁ గమ్మనివింటిదంట పూ॥ వమ్ములు చిమ్మజమ్ముమని యాముసఁదమ్మెద దిమ్ము
ద్రమ్మరణ॥ గొమ్మలనెమ్మలిమ్ములను గూయఁగఁజెమ్మట గ్రమ్మితమ్ము లా॥ క్కుమ్మడి
దొమ్మిసేయ దొరయమ్మలికం బుపుఁదొంటఁ గ్రమ్మఱుట॥ ౩౦॥ నీ॥ అదెకొమ్మ
కాఁబోలు ననితాయుఁగాకున్నఁ జెట్టుకొమ్మయటంచుఁజెప్పఁదిపురు॥ గలికికప్రంపుఁ
బల్కులనిచేరుఁ గనకమ్మద్దుగంబూరంపుముక్కలనును॥ మోవిచిపురటంచుఁబోవునుగా
కున్న మోవిచెట్టలయాకు మొలకలనును॥ విరిగుబ్బలవెయంచు నరుగునుగాకున్నఁ
బూగుత్తులంచును బొసఁగఁబల్కు॥ గానలోపల నెల్లడఁ గానిపించు॥ నలరుచీవెలఁ
గోయిలవలుకుగము॥ బొన్నకాయల మంకెనపూలఁజూచి॥ చెలిమికాండ్రకుఁ దన
గుట్టుతెలియకుండ॥ ౩౧॥ వ॥ అప్పడొక్క చెలికాడు విశారదుండనువాఁ డది
యెల్ల నల్లన నల్లంబునం దెల్లంబుగాఁదెలిసి మెల్లనఁ దనప్రోడతనంబు వెల్లడిగాఁ
గవ్వడియొడలు నెవ్వడిందడవి యాతనితోడ బాడగా నిట్లనియె॥ ౩౨॥ ఉ॥ దేవర
మేనికాక చలిదేవుడు తావులఁగుల్కుకొమ్మలం॥ దావల మేలికొమ్మఁగని యారని
యావిరిగుబ్బ గుత్తులు॥ బ్రోవగుకప్రపుంబలుకు మొత్తములుం బలుమల్లెమొగ్గులు॥
మోవిచొకాటపుం జిగురుఁబూనికఁగూర్చినఁ గాకమానునే॥ ౩౩॥ గీ॥ ఇపుడు కాక
దీట నెందైననారని॥ గొబ్బననుగడంగి కూర్చిచిలుక॥ వెలయుపంచదార వలుకులు నీ
కబ్బ॥ జేయవలయునేమొ చెప్పమయ్య॥ ౩౪॥ వ॥ అనిసం॥ గూరిమిచెలికాని నేరుపు
మాటలచేత నాతండు చిలుకకుం దనకు నడచిన నుడువులచందంబును దనడెందం
బొక్క చక్కెరబొమ్మవయిం దగిలి మక్కువం జిక్కియన్నతెఱంగును నెఱింగెనని
తలపోసే తెంపుచేసి యింక నెయ్యనికడం దన యుల్లంబులోని కోరిక చెప్పక కప్పి
పుచ్చుట కన్గంబుకాదనియెంచి వెంటవచ్చినవారి నెల్లర నాయూపనులుచెప్పి సాగ
నంపి మంతనంబున సంగడికానితో రాచిలుకలు వచ్చినదిమొదలుకొని నేఁటిదనుకం
జరగినదంతయుం భూసగ్రుచ్చినట్టుగాఁ దెలిపి యిట్లనియె॥ ౩౫॥ ఉ॥ ఇట్టుగనుండే
నాతెలివి యెల్లనిఁకేమని తిట్టుకొందు నా॥ డట్టులు ప్రేముడింజిలుక యాచెలిగుడ్డులె
తెచ్చిచోడ జెవిం॥ బెట్టక యూరకుంటి నిటుమించినదానినె త్రవ్వకొంచు నే॥ డిట్టులు
కమ్మవిల్చి విరియేటులు నాటఁగనుంటినక్కటా॥ ౩౬॥ ఉ॥ గుట్టునఁజేడే వీడడుగఁ
గోరిక లీరికలెత్తిసూరికిం॥ దొట్టినయంతఁబంతమున దోసపునీగ్గొక టడ్డువచ్చిన॥
గట్టిగనూరునెక్కుఁ దమిగన్నడనీయకకట్టిపెట్టి యాపట్టునరావనీటు గనుపట్టఁగ
వట్టిమెఱుంగువెట్టితి॥ ౩౭॥ ఉ॥ ఏనపుడంతయున్వనియు నిట్టుటువల్కఁక యూర
కుంట యే॥ మో నగుఁబాటుగాఁదలఁచి ముందరనెద్దియఁ బల్కుగొంకి నా॥ యానతిఁ
బొందిచిల్క చరియవ్వల నెల్లిదమైతినంచయో॥ తానెదఁ జిన్నవోయెనెకదా యింక
దానికి నేమిసేయుదు॥ ౩౮॥ క॥ అనిమిగుల వగలఁబొగిలెడు॥ ననుగుండెలికాని

లోనియలజడివోవక | జనువున మాటలుచెప్పుచు | గొనిచనియె విశారదుండు కొం
 డొకయెడకుక ॥ ౩౯॥ క॥ అటునెయ్యనిగొని చనుచుక | దటుకునఁ జెలికాండ్ర
 కెల్లఁ దగుపనులెలమిక | దిటపుగనుజెప్పివారల | నటునిటువడిబంపివేసి యక్కఱ దొ
 పక ॥ ౪౦॥ వ॥ ఇంతంతనరాని సంగడికాని వలవంతందలంచి తలవంకించి మరునిమీదఁ
 గినుకనొడమి ॥ ౪౧॥ గీ॥ మూడుకన్నులవానితో మొననిమున్ను | చచ్చిబ్రతికియు
 వలతొడ చలముతోడ | వేయికన్నులదేవర బిడ్డమొది | కేముగంబునవచ్చితి విపుడు
 మరల ॥ ౪౨॥ గీ॥ అనుచుమరుదారి ముందుచేయంగవలయు | కర్ణమెదలోనఁ దలపోసి
 కాంచియొకటి | మదికిసరివడ్డపిమ్మటఁ బొదలువేడ్క | సరగఁగ్రీడికిట్లయెవిశారదుండు ॥
 ౪౩॥ నీ॥ క్రుచ్చులచేనల్ల పుడమివేలుపునిన్న నాపును గోల్పోయి యాటమునఁ
 దసయాపువిడిపింపుమనుచు నీయొద్దకుఁ బరువెత్తుకొనివచ్చి పలుఁదెలుఁగుల | వేడిన
 నాతని విన్నవంబాలించి కనికరంబున మదికరఁగఁబాటించి | విల్లుతెచ్చుటకును వెడలి
 పరాకున నన్నద్రోవదితోడనున్నతటిని | బడకయిలునిపు వడిజూరఁబాటుకతనమున్న
 బులోన మీరుచేకొన్నయట్టి | కట్టుపాటున నెక్కయెడఁజేసిపు | పుడమివలగొనితిరు
 గంగఁ బూసలేదె ॥ ౪౪॥ క॥ ఈపండ్రెండు నెలలు నేనాపికనీతోడఁదిరిగి యొక్క
 టవినమే | నాపడఁతుకయూరారనియేపగిదినినైననీకు నింతినిగూర్తుక ॥ ౪౫॥ గీ॥ ప్రతి
 కడచనునందాఁకఁబదిగనీపు | తమకవడకుండ నెల్లనఁదాళుకొమ్ము | పిదపనీకోర్కిపండిం
 తుమదినినమ్ము | మనుచునొడఁబడఁగాఁజెప్పియతనిఁగొనుచు ॥ ౪౬॥ గీ॥ చనియెరాచనగ
 రికి విశారదుండు | క్రీడివయనంపువేడుక క్రేళ్లుదాఁట | నెప్పుడెపుడంచు నిముసంబె యే
 డుకాఁగ | నుండెఁజిత్రాంగదయఁదసయూరియండు ॥ ౪౭॥ ఉ॥ ద్రోవదివెండ్లియపు
 డొకతూపునమచ్చెపుజంత్రమే నెసఁ | చావలవీరువారునటనాడికొనఁజెవులారవిన్నదా |
 గాపుననాటనుండి మదికవ్వడియండు నెనిల్పియుంట సంతైవిరివింటిదంట యలరక్తులు
 చిమ్మెను గొమ్మ తొమ్మునక ॥ ౪౮॥ గీ॥ ఇంతతెలుఁగంటి దొరపట్టి నెదనునిలువఁ
 దసకుఁ దెలుగంటితనమచ్చెననగ నపుడు | విడిచెనిద్దర తిండియు నుడిగిపోయె | ప్రొద్దు
 లెంతయఁ బడఁతెకి బొడవులయ్యె ॥ ౪౯॥ గీ॥ నిరురలేకుంటఁ జెమ్మటనించుటయు
 ను | వెలనిమానినీతనమును వేల్పఁదసము | నెపుడు నెమ్మనఁగాన్నింపనెల్లతటిని | గాంచె
 నరమోహ్యు క్రొల్లంటి కన్నుదోయి ॥ ౫౦॥ నీ॥ పువ్వులుముడువకు పూబోడియయ్య
 వి తొవవిండునగ్లని తూపులనియె | యద్దంబుఁజూడకు ముద్దియదానఁ గన్నడుమో
 ము మున్నీటిపాపయనియె | కురులుచేముట్టకు విరిబోడియయ్యవి క్రొవ్వాగుబుమ్మెద
 గుంపులనియె | చెలులపల్కులు విసదెలనాగయవియెల్లఁ జిక్కిమొత్తంబుల పల్కు
 లనియె | యంతకంతకు వలవంతవంతదోప | మరుఁడు పూముల్కులదరించి కరమునేప
 నెడఁదగవ్వడివంబుగోర్కి యేపుచూప | సన్నగాలియె నెమ్మనిచెన్నుచూప ॥ ౫౧॥
 చ॥ చెలులనుమాటికింగడుముఁ జిల్కలఁబల్కఱునీసఁచు సంచలదబుముక నెమళ్ళ

సోగిసారెకుం బాటకండోలు గండుంగోయిలపలుకుల్ విసందలకు నేచికలంచును
 గోరువంకలకగలికిమదింగడించి వెతగల్గిన రోతలుగావె యన్నియున్॥౧౨॥ గీ॥ బోటి
 సెమ్మెను బంగారమాటనపుడు కమ్మవిల్కానిచిచ్చునక గరగచున్నదోయనంగ మై
 జెమ్మటయొప్పుమింటి వెల్లువగుచును బాటెను జెల్లుదనరి॥౧౩॥ గీ॥ ఆవెల్లతత్తడి
 యతడొడల్పేర్వక సెలనవెండ్రుకకగట్టక జులకనగునె యల్లమానిసిసింగ ముక్కునక
 జేర్వక యించువిచ్చుని బెదరింపనగునె యూపజదొరచక్క నౌమాముదార్పక కొద
 మరాయంచలలో గొనంగనగునె యల్లజగముచుట్టమలరించియేలక తుమ్మెదదిన్నుమై
 గ్రమ్మనగునె యనుచునయ్యంతి సగమగునంతకంత కొగినిలిచినచోట నిటవకుండుం
 దెల్లదనముపూను వెన్నెలకును దలముడుంచుం దలిరువిల్కానికాకకుండాళలేక॥
 ౧౪॥ గీ॥ చిగురుబోడికింగోయిలర్ వగవియయ్యె కొమ్మకెంతయూ దెమ్మెరహళ
 యయ్యె నలరుబోడికి గట్టనివయ్యెదేంట్లుం దమ్మికంటికి రేటేండు దాయయయ్యె॥
 ౧౫॥ చ॥ మరునకుందాపునేనరయ మామపునీపునుగాననట్టిచో నిరుపురకిట్టి వట్టివగ
 యోటికి బాటియెయంచుందెల్పి చందరుమదిచేర్ప నాతనినెకర్కొనక దామరచేరెనో
 యనన్ దరియంగజేర్చె జామచెయి దామరచేక్కున వెచ్చనూర్చుచున్॥ ౧౬॥
 ఉ॥ కన్నులకాటుకంగలసి కల్గించుంగవమీదంజిండు వాల్లన్నులనీటితుంపరల గారవ
 మెన్నంగనయ్యె నయ్యెడన్ జెన్నెసలారుతామరల చెల్వపుంచేనియలానియంతటన్
 గ్రొన్ననగుతులంగదియు కోరికనేగెడు తేంటులోయనన్॥ ౧౭॥ ఉ॥ పుత్తడిచాయ
 మోమునకు ముక్కునకట్టికి జెక్కుండోయికిన్ బొత్తుకవెల్లదమ్మినపుంబువ్వును
 జిందమునిగ్గుటద్దమున్ గుత్తగబోల్చి కబ్బముల మార్చరులాడినమాటచెల్లెనానిత్రుఱ
 జానమేను తెలుపెక్కెను బువ్విలుకానికాకలన్॥ ౧౮॥ ఉ॥ అప్పుడు ముద్దరాలి
 వితమారసి సందియమొంది నెచ్చెలుల్ మెస్సొదవంగజేరంజని మేకొనియించుక
 వట్టిచూచి కేల్చిప్పులమీదబెట్టినటు నెట్టనదోచిన నుల్కుచెంది యామొప్పుల
 కుప్పతోడ జెలులాక్కట నిట్లనిరుమ్మలంబునన్॥ ౧౯॥ వీనదోయికిజాల విండు
 సేయుచువీణె మెల్లన కొనగోట మీటవేమి ముద్దువల్కుల నింపుపుట్టంగ నెప్పుడుం
 బెంపుగుచిల్కులం బిలువవేమి యటచేతంజప్పటల్ చఱచి హెచ్చరికతో నింటినెమ్మళ్ళ
 నాడింపవేమి చవిచందురుదూరు చక్కనినుదుటిపై తేటకస్తరిబొట్టు దీర్చవేమికలికి
 రాయంచబోదలగారవించి తీరుగానెన్నడల్ తగదిద్దవేమి మేలిమిపసిండి కొంజాయ
 మీటంజాలు మేన నాడెంపుండొడవులు పూనవేమి॥ ౨౦॥ గీ॥ మగువ నీతెఱంగేమి
 యో మాకుంజూడ వింతకాదోచుచును గడువెఱపు గొలుపుచున్నదిదె వేడుకొనె
 దము నిన్నుమేము చెచ్చెరను నీకుమదివంత చెప్పవమ్మ॥ ౨౧॥ గీ॥ ఎంతవేడిన మది
 పంత నిగురుబోడి నీగ్గుపెంపునక జప్పునకజెప్పలేక యల్లమల్లాడక దలవంచి యూర
 మన్న మఱియు నిట్లనిరెప్పుడామగువలెల్ల॥౨౨॥ ఎట్టిగుట్టును మాతోడనిట్టిదనచుం

బిలిచిచెప్పకుండిన నేమొ పెద్దయొట్టటంచు బాసఁజేసియు నిష్పడకటమఱుంగువెట్టఁ
దలఁచుట మిక్కిలివింతయయ్యె॥ ౬౩॥ క॥ మనలో నిట్టివిగలవానియని మఱిమఱి
మెడలువిఱువ ననుఁగుంజెలితో మనమనుకొన్నదియచటనె కనికరమెనయంగ మఱు
వఁగావలెననుచు॥ ౬౪॥ గీ॥ అల్లద్రోవది పెండిలియపుడు క్రీడిచేసిన కడిందివను
లును వాసేగన్న । యతనిచెలువంబుఁ జెవులార నాలకించుకతనఁ దనఁడెందముక్కట
నతనిమీద॥ ౬౫॥ క॥ తగులుటెఱిగించి యిప్పటిదగు తనతెఱఁగెల్లఁజెలిపి యనుఁ
గుంజెలియఁ । దగమడిరేఖంగనుఁగొని తగులుపడంగను నెలుంగుదానిట్లనియె॥ ౬౬॥
చ॥ కలుగునెలెదొ కన్దవకుఁ గన్నులవిల్చుని నేలఁజాలు వేల్పులదొరపట్టి చక్కఁద
నముంగని పొంగడు నట్టిమేలులొఁ । దలఁపఁగ నావలెన్విగులఁ దక్కువనొములు
నొచ్చినట్టి కన్నెలకది మైవయింగలుగునే యడియాసలుగాక తొయ్యలీ॥ ౬౭॥
క॥ ఎక్కడినేనెక్కడి టేఁడక్కన ననుగారవించు నతఁడనుకొనియం । టెక్కడ
యీవలపుఁగడలి నెక్కటి నేసేచుటేడ యీవేసటతో॥ ౬౮॥ ఉ॥ ఎవ్వరింబం
పుఁదానఁ జినియిప్పుడు చెల్చునితోడనావెతల్ । నెవ్వడివిన్నవించి తననేరుపుచూపి
మదింగరంచఁగా । నివ్వలవంతనెక్కరణి నీఁగుడునక్కట చిల్కలైనను । దప్పులకేగ
కియ్యెడను దాపుననుండిన నన్నుఁగాచుఁగా॥ ౬౯॥ క॥ అనుచుండఁ దలఁపులోననె
చనుడంచెను జిలుకకవయం బదలుననటకు॥ వినిటెక్కచప్పుడొక్కట । ననుఁగుం
జెలులెల్ల టెప్పలార్చకచూడె॥ ౭౦॥ గీ॥ చేరవచ్చి చిత్రాంగద చేతిమీద । వాలి
ముద్దిడి నేమంబువరుసనడిగి వలుకువెలఁకుక తమ్మియ్యఁబంచినట్టి । యీగిఁఁకుల
క్రొవ్విరులెలమినిచ్చి॥ ౭౧॥ చ॥ నలువజగంబునందలి వినందగువింతలు కొన్నితెల్పి
యావలఁ దదు కూర్చి నెచ్చెలిని బాఱంగనుంగొని యామెమేను మిక్కిలి వసేవాడి
యందుటయుఁ గీడ్వడిమోమునఁ దొంటితెల్పి యిమ్ములఁదిలకింపరామియును ము
గ్గల సంతసపాటులేమియు॥ ౭౨॥ క॥ కసెట్టి డెందమండున । వనటందిగులాంది
తోడివారలనెలమిక । ననబోడి యట్లుచిక్కుటకును గతమడుగంగ వారు కూరిమి
మీఱె॥ ౭౩॥ ఉ॥ మున్నలమింటిమీను నెకముల్కినిగూలిచి క్రీడి ద్రోవది॥
గొన్నతెఱంగు బవ్వనులకుం గడునాసలుగొల్పురూపును । గన్నదివేయి నొళ్ళ ముడు
కల్గనియాడఁగ నాలకించి యీయన్నులమిన్నపొంగి మొదయాతనిపై నెలకొల్పి
నెవ్వగె॥ ౭౪॥ క॥ కుండుచు నెవ్వరితోఁదన । డెందంబునకోర్కి వెల్లడింపక లో
లోవంతుర యంతంతకుమెయి । యందముచెడి సన్నగిల్లి యలసగమైన॥ ౭౫॥
ఉ॥ తత్తరమొందిదీనికిఁ గతంబెఱిగింపఁగదమ్మయంచు మేమిత్తటి వేయిచందముల
నీమెనువేడిన నెట్టికేలకు॥ బిత్తటి యంతయందెలిపి బేలతనంబునఁ బల్కులాడి
తా నుత్తలపాటుతోడ మిము నెక్కటఁ బేర్కొని మీరలుండిన॥ ౭౬॥ క॥ తన
కియ్యెడఁ గడుతోడయి । పనిపూసకడిందికోర్కి పండింతుగదా యని వేచియున్నదిదె

మన్ననమీచెలి నప్పగించినారముమీకుఁ॥ ౭౭॥ ఉ॥ మా బరువంతయుం దొలఁగ
 మాచెలియన్నియుం గూర్చినార మింకిబలితంపుం గజ్జమెటు లీరలుదీర్చెదరో సుదీరయ
 న॥ జూబిలి చల్లచూపులను జూమనుగడ్డొని మంజూవాణి గా॥ రాబముమీటనిట్లనెఁ గర
 మ్మును దేనియలొల్గుపల్కుల॥ ౭౮॥ నీ॥ మేమిద్దఱముమున్ను మీయొద్ద నెల
 వొంది నలువజిగమ్మున కలరువేడ్క । మింటను జనుచుండి మిట్టలుపల్లముల్ చదును
 నేలలయట్లు మదికి దోఁచ । కుప్పముల్వల్లెలుం గుప్పవోసినయట్లు కనువిందుగాఁగను
 గానఁబడఁగి చెలుపులుమడుపులుం జిన్నయద్దపుబిళ్ళ లట్లుచూడ్కికిఁ జాలనందగింప
 వేడ్కపడుచును నెడనెడ వింతలెల్ల । సుండొరులతోడఁ జెప్పకొం చొక్కచోట
 నూరివటగడ సింగారములుకుచున్న పూపుఁదోటలో నెక్క క్రొమ్మాదికింద॥ ౭౯॥
 నీ॥ బవరిగడ్డముచానిఁ బవడంబుఁ గ్రొత్త చెందొవడంబుఁ దెగడు కేల్దొయివాని తలిరు
 చాయమువాని వలఁతేనినిందుకల్వలఁతేనినగియెడు చెలుపువాని తళుకుఁజెక్కులవాని
 తమ్ములమీలమొత్తమ్ములనగు కన్నుదంటచాని తేనెమాటలవాని తేఁటలుఁగప్పఱ తేటల
 నగునిగిటటవాని చెలులతోడను ముచ్చటల్లులుపువాని కవ్వడినిజూచి యాసోయగం
 బునకును నచ్చెరుపు సుందుచును గ్రిందికల్లడిగి కంటిమాతనిఁ గన్నులకటపుటి॥ ౮౦॥
 నీ॥ దొరలేనిదొరమోవిదొండపండెన్న నేచిలుకలకొల్కిలోఁదలఁపకుండుపుడమిదోలిక
 మేలిబుజయు తూడులఁజెప్ప నేయంచయాన కన్నిడకయందు । నలఁతేనిమోము
 వెన్నెలఁతేని గొనియాడ నేకల్వకంటి లోసంచకుండు । సెడయనిపొక్కిలి మడుపు
 టెక్కెన్ననే జక్కవచంటిలో సుక్రకుండు । నట్టిజెగజెట్టిఁ జేపట్టునట్టిమేలు
 పొదలు నిమ్ముద్దరాలికి నెదవె నేనిఁ బదిలముగఁ బదియార్వన్నె పసిడితోడ । మంచి
 తెంపును సూర్యన మూర్తియనుచు॥ ౮౧॥ క॥ తలపోనియతనిఁగన్దొని వెలయన్తముం
 దెల్పికొంచు వెలఁదుకనబోచి బలుకులవెంబడిఁబేర్కొని చెలువెల్లనుబొగడి మున్నె
 చెప్పినదాన॥ ౮౨॥ క॥ చెప్పినదంతయుసూఁకొని । యప్పట్టున గాతఁడిట్టునట్టును
 ననకాచొప్ప మఱపించి నేరుపుచొప్పడ వేటొక్కకతకుం జూసెనునన్ను॥ ౮౩॥
 ఉ॥ అంతియచాలునంచుం దఱుచాడక యత్తఱిసూరకుండి నా॥ యంతసుబోయితిం
 బయనమై నెలవాయనయొద్దఁబొందివి । స్పృంతలనల్వవీటికిని ముద్దియ నీమది గొంతి
 పట్టివై । నింతగనిల్చియుంట యొకయింతయు నప్పడు నేనెఱుంగుమి॥ ౮౪॥ క॥
 ఆనిమఱియు నేమొచెప్పఁగి జనుచిలుకంజెప్పనీక సడలిసతాల్కి॥ గనుఁగొనల నీరు
 కారఁగి ననియెం జిత్రాంకద గడు నడలుప్పొంగ॥ ౮౫॥ క॥ అక్కటికమించుక
 యులేక క్కటికితనంబు బూన నగునాయల్లం బక్కట క్రీడికినదియును నిక్కము
 నేఁజేసికొన్న నెఱదోసమ కా॥ ౮౬॥ చ॥ పనితనమేగి జవ్వనము వచ్చినయంతటినుం
 డి నెమ్మది॥ విఘ్నపక కోరుచెల్వండటవేనను నెల్లకయుంట యిద్దియు॥ బస
 దఱుగంగ వీనులవిసంబడియుం దెగలేకమేనిలో నుసురులు దాల్చెదనెత్తలకోరిచి

యెంతటి దోషకారిసో॥ ౮౭॥ క॥ వానింగలయఁగనగునని । యేనెంతో యూస
 పొంది యిన్నాళ్లుండం । గానెడికి నిటులామెను । వానింగలయలేని దొక్కబ్రతుకే
 తలఁపక॥ ౮౮॥ ఉ॥ ఆసనుద్రెంపలేక యిటులందనిమ్రాఁకుల పండ్లకూరకే । వేసర
 గొంతుసాచినను వీసమువానియుఁ గూడివచ్చునే । మీసరివారు మెచ్చుకొన మేను
 తొఱంగెదనమ్మలార నా॥ యూసలు నేటితో విడుపుఁడందఱుఁ గల్గవమాడ్చి మ్రొక్కె
 దక॥ ౮౯॥ వ॥ అనునంత నచ్చి త్రటి చెలికత్తెలు తత్తరపడి యింతంతనరాని యుత్త
 లంబున రంతులునేయుచుఁ బలుపురు పలుమాటలాడి యాబోటి స్తందలింపఁజూచ్చిన
 నచ్చిలుకకలికియుఁ దనలోన॥ ౯౦॥ ఉ॥ కైకొనకుండరాదు మనకన్నులముందట
 నేడెట్లట్టి క్షేపకడతేలువారి మనమందఱఁజూడము చావనంగ వే॥ కైకొనితేరఁగా
 వలెనె యేనిక నెప్పరికించి లోని యావీకనడంపకుండినను వేయెటుపో నెటువచ్చు
 సోకదా॥ ౯౧॥ వ॥ అని తలంచి యామించుబోడిం దిలకించి॥ ౯౨॥ గీ॥ ఏల
 యాలాగునిండిన యింటిలోనఁ గుడిచిహూర్పుండి పనిలేనిగొడవయొకటి । మైనివేసుక
 పొగలెడుపడఁతమిన్న చాలుఁబడివేలువచ్చె నీచలమువిడుపు॥ ౯౩॥ గీ॥ తానుబోయిన
 పిమ్మట దేనితోడ । నైనఁబనియేమి తెంపునేయంగవలదు తలఁపఁజనునమ్మ నీయంత
 దానికిట్టి । వెడఁగుపను లక్కటా యెంతవెట్టివీపు॥ ౯౪॥ ఉ॥ చానరొ పోలుపాం
 దెఱుఁగఁజాలక యూరక కుందనేల నెట్టి నె ననంగఁగొట్టమున నీవలిగుంజను గట్టుమ
 న్న నేమైనను జెప్పఁగాఁదరమె యాతఁడునాడటు మాటుపల్క కే॥ మానినదానికిం
 గతము మన్ననవిన్ననుగాక నాకింక॥ ౯౫॥ గీ॥ అనుడ నాచిలుకలకొల్కి యవలఁ
 జిలుక । చెప్పఁబోయెడు నుద్దిన జివరదనుక । విసెడువేడ్క యువ్విఘ్నూర వెచ్చ
 నూర్చి॥ యీవలావలి చెలులతో నిట్టులనియె॥ ౯౬॥ గీ॥ మదికలంకఁజేసి యిది య
 నంగాఁదగు నిదియనఁదగదనెడి యొకలేక । యేమియోపలికితి నింతెకాకుసురులు
 విడువఁదలఁప నంతవెట్టినమ్మ॥ ౯౭॥ గీ॥ అకట నపుటాలకూరకేయన్నమాట నిజ
 ముగాఁబట్టి యిపుడింత నెలఁతలార । పట్టివల్లార్చి నామీఁద వట్టి లేనిపోని వాడువే
 యఁగఁ బాడియోనెమితు॥ ౯౮॥ గీ॥ రవ్వపెట్టక యింకనైన రమణమీట । బాలి
 మెయిఁజిల్గి యేదియో మేలివలుకుఁ చెవినివేయంగ నుంకించె జెలియలార । విసంగ
 నీరఘ్నుమ్రొక్కెదవీమలలర॥ ౯౯॥ వ॥ అనుడు నప్పడప్పడంతులెల్ల జప్పడునేయక
 యొప్పలకుప్పయగు నప్పలుఁగుచెలువ యొప్పిదంబుగాఁ జెప్పఁబోవు మెప్పుమాటల
 చొప్పాలింప పల్లంబులువిఘ్నూర నూరకున్న నాచిలుకకలికి కలికిపలుకుల నాచెలువల
 చెవులకుఁ జివులుగొలుపుచు గిలుకుటెలుంగున నిట్లని చెప్పఁదొడంగ॥ ౧౦౦॥
 నీ॥ అలఘూవుఁదోటలోఁ బలుకువెంబడిమున్న పొలఁతిసీరూపు నేఁబొగడినపుడు
 వెలపుడెందములోనఁ గలిగియుఁగొండత యొక్కింతయనున వెలికుబ్బనీక యగ్గలం
 బుగఁదొట్టునీగ్గుకతంబున దానినంతయు మదిలోనెయడఁచి కల్లుగుట్టాకయింత కా

స్తింపఁబైటికి నౌనుగాదనుమాట యనకయుండె । నువిదరో యంతెకాని వేటొండు
కాదు । వినుము వినిపింతుఁ దరువాతవెట్టియగుచు । వలపుతలకెక్కు నాతఁడు మెలఁగి
నట్టి । నడతచందమించుక తేటవడఁగనీకు॥ ౧౦౧॥ ఉ॥ నిన్నను నల్వవీడుకొని నే
నరుదెంచుచుఁ గంటిఁ బ్రోవలోఁ బెన్నకుఁజేరువం గనులవిందుగఁ జెన్నగునెక్కుకోన
యండున్న గుడారముం దఱిసియొప్పెడ మూమిడిగున్నకింద వేగన్నులవేల్పువట్టి
చెలికాఁడొకఁడూతగఁ గూరుచుండఁగన్॥ ౧౦౨॥ క॥ కనివారేమనుకొందురో । విన
వలెననివేడ్కపొడమి వెసనాలేచూఁకునకుండిగి యొకకొమ్మను । బనివడినేఁగూరుచుంటి
బడలికవాయన్॥ ౧౦౩॥ వ॥ అయ్యెడ నాకవ్వడి వెడవిలుకాని యలజడిం దెలివిచెడి
యిదితగు నిదితగదనియెడి యెఱుకలేక యెదుటఁ గనుపడువాని నెల్లందడవి యిట్లుని పల
వింపందొడంగ॥ ౧౦౪॥ నీ॥ అలలారయంచ తొయ్యలులారమీరైనఁ జిత్రాంగదకు
నన్నుఁజెప్పఁగలరె । తొగలారమేలి సుంపఁగులార మీరైనఁ జిత్రాంగదకునన్నుఁ జెప్పఁ
గలరె । పొదలార గండుతుమ్మెదలారమీరైనఁ జిత్రాంగదకునన్నుఁ జెప్పఁగలరె । విరు
లార చలువతెమ్మెరలారమీరైనఁ జిత్రాంగదకునన్ను జెప్పఁగలరె । యెంతవేడిన సుక
రైన నించుకంత । పలుకనైనను నాతోడఁబలుకరేమి । యెనుజేసిన తప్పితమేదియైనఁ
గలదె యెల్లరు నన్నిట్లు చులకనేయ॥ ౧౦౫॥ గీ॥ నేమముననేను బండ్రెండునెలలబట్టి ।
యిన్నియేళ్ళకుఁజని గ్రుంకుతిడినయట్టి । పున్నెముననైన నాకు నాపుప్పుబోడిఁ గాం
చుమేలైన సుకసారి గలుగరాడె॥ ౧౦౬॥ క॥ అని పెక్కువగలఁదలఁకెడు । ననుఁ
గుంజెలికాని లోనియలజడితగ్గె । మనమిదచని చిత్రాంగదఁ గనుఁగొందమునుమ్మి
యెల్లి కన్నులుతనియన్॥ ౧౦౭॥ క॥ అండాకసూర్యుకొమ్మని । కందుపమాటలను
జెల్లికాఁడొకఁడచో । డెందమునందలికుందున్ । డిందింపుచునుండ నపుడ నేనును
గడఁకన్॥ ౧౦౮॥ క॥ నీయెదయాతనివయినిటు । లోయింతిరో తగిలియుంట యొ
క్కింతయు నే । నాయెడ నెఱుఁగమిచే నీచాయలవచ్చితిని నంతెచాలునటంచున్॥ ౧౦౯॥
క॥ నమ్ముమిది నేటఁటేపటఁ గొమ్మని న్నెదకికొంచు గొబ్బనఁటేఁడి । యిమ్మునకేతెంచి
నినున్ । నెమ్మింజేపట్టునీడు నెచ్చెలులరన్॥ ౧౧౦॥ గీ॥ కాన నూఱడియందుము
నేనుబోయి । యిపుడ మీతల్లిదండ్రుల కెలమిమ్రొక్కి । వారిసేవంబు లారని వత్తును
రల । ననుచుదిగ్గున రాచిల్క లరిగెఁజదల॥ ౧౧౧॥ క॥ చిలుకలటుచన్నపిమ్మటఁ జెలి
కత్తియలంతిపురికిఁ జెచ్చెరఁజెలువన్ । బిలుచుకొనిపోయిరూఱడఁ బలుఁదెఱఁగుల
దిటపుగఱపి పాయనికూర్చిన్॥ ౧౧౨॥ వ॥ అటుతరువాత నడచినకత చెప్పమని
జనమేజయుం డడుగుటయన్॥ ౧౧౩॥ మాలినీవృత్తము॥ జగము లరయువాఁడా
సాదులం బ్రోచుటేఁడా । పొగరుఁ బగులగొంగా పూపబల్వెన్నదొంగా । పగయెఱుఁ
గనివేల్పు వైడిపుట్టంబుదాల్పా । వగలుతొలఁచుమిన్నా వానిగన్ గొల్లపిన్నా॥ ౧౧౪॥
కందగర్భిత మడిగణనికరము॥ చిలువదొరపఱపుచెలుపునఁ, జెలఁగన్ । నీలుగుల నడ

చెడు * నిరిచెలిమగఁడా । నలువయఁగొడుకయి నలుపుగ, వెలయక । బెలుకుఁ
 బగతుర * బిగిచెఱుచుదొరా॥ ౧౧౪॥ గద్యము॥ ఇది శ్రీమదాపస్తంబసూత్ర లో
 హితసగోత్ర శుద్ధాంధ్ర నిరోఽప్య నిర్వచన వైషధమహాకావ్య రచనాచాతురీధురంధర
 సద్యశోబంధుర కండుమారి వంశపయఃపారావార రాకాకైరవమిత్ర సుబ్రహ్మణ్య
 మాత్యపుత్ర సుజనవిధేయ వీరేశలింగనామధేయ ప్రణీతంబయిన రసికజన మనో
 రంజనంబను ప్రబంధరత్నంబున ద్వితీయాశ్వాసము॥

ర సి క జ న మ మో ర ం జ న ము.

తృ తీ యా శ్వా స ము.

క॥ నీరియం బలిమియ నేమముఁ దిరముగ మదినమ్మి కొలుచు దిట్టలకెల్లె॥
గరము న్నై నరుననిచ్చుచు । నరయుచు సాకులనుబ్రోచు నలకరివేల్పు॥ ౧॥ వ॥ వైశం
పాయనుం డటమిందనదచినకత జనమేజయన కిట్లని చెప్పందొడంగ నట్లు చెలికత్తి
యలు పొత్తుగ నత్తైవం గొనిచని మనికెవట్టుచేర్చిన బేర్చినమరుచిచ్చనకుం దాశం
జాలక చాల జాలిందూలుచు వారలనేమరించి॥ ౨॥ నీ॥ అలమోవి దొండపండనివచ్చు
చిల్కల జవ్వాజీవలపులు సడలఁద్రోయ । బుజముతూడులఁజూచి పొరివచ్చునంచల
దురుముక్తొమ్మిలింత తొలఁగఁద్రోయ చనుపూపుబంతులఁ గనివాలు తేటుల ముక్కు
సంపఁగిమొగ్గు మొనసితటుమ । కయికొమ్మల నదల్పఁగావచ్చు తెమ్మెరసెకట నూగారు
పామొడుగఁజేయ । కలికిరూపును గనిచేరుకమ్మబిల్లు । బలఁగముల నాకలికిరూప పాఱ
జేయ । బోటివెడలెను బూవులతోటకపుడు । చెలుబదిగ నాడి యెడఁచాటు చెలువ
నూడి॥ ౩॥ గీ॥ అంతనింతులెల్ల నెంతయుఁడలఁకొంది యింటఁజెలినిగానకెల్లచోట్ల
వెదకి తత్తరించి వెలఁచులు తలమున । నలరుఁదోటఁజేర నరుగుడంచి॥ ౪॥ చ॥ కనిరెల
దోటలో వలపుగ్రమ్మెడు తమ్మికొలంకువంకఁ జిక్కనిననదేసె యేటిచిటుకాలువ
కావలిమావిక్రేవఁ బన్నిన నెలతాలమేలిపని నిద్దపుముద్దుటరుంగుచెంగట॥ బాసరిన
కమ్మచెంగలువ పుప్పొడి తిన్నియయొద్ద ముద్దియ॥ ౫॥ వ॥ కని యిట్లనిరి॥ ౬॥
చ॥ ఎటువలెమమ్మఁబాసి యిపుడిచ్చటికొంటిగ వచ్చితమ్మ నీవెటువలె బూపునీటి
పెనువెల్లువలీదివమ్మ నీడుకాశ్మేటువలె నూర్చెనమ్మ వెలదీ యిటు పుప్పొడితిన్నై
లెక్క నేడెటువలె దూరితమ్మ పొదరిండ్ల నయోతగునమ్మ యిప్పనువో॥ ౭॥ ఉ॥ నీ
చెయిదోయి కెంజిగురు నీనునువాతెఱ దొండపండును॥ నీచనుపూపుగుత్తులును
నీచెలువారు బుజంపుఁగొమ్మలు॥ జూచినఁగోయిలలో చిలుకజోటులుఁ దుమ్మెద
చాలుఁ దెమ్మెరవో హఁచెలి యించువైన నిను నాఱడికెట్టక నిల్వనిచ్చునే॥ ౮॥ నీ॥ ఒడ
లెటుంగక మరుఁడుండి మండిపడును నూడితేటులు కాటుకూతలఱచు । వదరుచుఁ జి
ల్కలు వడిఁబండ్లకొలుకును వరువెటుంగక యంచఁ బారసాను । కదిసికోయిలపిండు
కన్నులెట్టగఁజేయుం బొగురునగోర్వంక లెగిరిపడును । మొయిజిల్లుమనగాలి మీదిమీదికి
వచ్చుఁ గన్నుగానక నెమ్మిగంతులిడును । గోలతనమున బలుముద్దరాలవగుట । వచ్చితివి
గాక యెరులిట్లువత్తురమ్మ । యించుబిలుకాని దడములకిక్కయైన । కాటుకోనకు
సెంటిమైఁ గలువకంటి॥ ౯॥ నీ॥ సారెసారెకువీచు చలుతెమ్మెరకాదు తియ్యబిల్లెల
వానితేరుగాని యలచెట్లనలరించు నామనిదొరగాఁడు పచ్చబిల్లుని దళవాయిగాని ।

పరువులైతెడు గొటవంకగుంపులుగావు తలిరాకువిలుకాని దండుకాని । తావి గుబు
 ల్గాను తమ్మిమొగ్గులుగావు కమ్మవిల్లిని తూపుగములుకాని । తేనెలానివెడలు తేటి
 పాటలుగావు । మొనయుమరుని నారిమోతగాని । తెల్లవరియు కన్నెగేదంగి పువు
 గాదు! పూలవిల్లిచేతివాలుగాని॥ ౧౦॥ వ॥ అనిచెప్పనప్పు డప్పడంతకు కంతకంతకు
 వలవంత వింతయ్యి చూపట్ట నప్పట్టనఁగల వింతలుచూపి వంత మఱపింతమని యెం
 చి మించుబోం డ్లమ్ముద్దరాలిం బూలుగోయదము రమ్మని తోడుకొనిచనుచునిట్లనిరి॥
 ౧౧॥ ఉ॥ అల్లదె చూడుమోమగువ యాదేశం దెమ్మెరపేరియెమ్మెకాండల్లనఁదీగ
 వైదలి యొయారపుమంచు పయింటఁబాపినె॥ మెల్లనపుగుత్తులను మేల్చునలా
 తలిరాకుచేతులకే । బెల్లుగమాటఁగాఁదివిరెం బెంపగునెబ్బితి యట్టిదేకదా॥ ౧౨॥
 చ॥ చిలుకలకొల్కి కన్దొనుము చెన్నగుతీవియఁ జిల్కకాట్లచే । నలరుచుదొండపండు
 దనరారెడు డెందమువాంకఁ జెల్వనిం । గలనీనపంటిసెక్కులను గందియు ముద్దులు
 గుల్కుచున్న యుగ్మలిచెలువంపు కెంబెదవికైవడిఁ గ్రాలుచునున్నదెంతయ్యె॥ ౧౩॥
 చ॥ కనుఁగొనుముద్దుగుమ్మ సరగ్గఁగనుఁ గల్వలువిచ్చిముందటలె॥ జనిచని నెమ్మిగొండ్లి
 యటసల్పఁగఁజూనెను బువ్వుఁడేనియల్ । గొని పొగరెక్కి తుమ్మెదలు గుంపులుకూడి
 చనఁగదవులె॥ గనుఁగొని నల్లమబ్బనుచు గ్రక్కున లోఁదలపంకఁ బోల్చుమి॥ ౧౪॥
 ఉ॥ అక్కడఁగోయిలొక్కటి రవంతయ్యఁ బల్కుటమాని యాకులే । మెక్కుచుఁ
 బెక్కునాళ్లు గుఱిమీఁటఁగఁ గాననునిల్చియెప్పుడు । నిక్కపు మావిలేఁజిగురు నిప్పున
 సెప్పుచుఁదమ్మికంటితాఁజక్కఁగఁగైకొనెం దబిసేచందము నీనుడిమెచ్చువాందఁగె॥
 ౧౫॥ చ॥ కరువలిపిన్నమెల్లఁజని కమ్మనితావులు గ్రుమ్మరించు నబ్బరపుఁ గొలంకుఁ
 జేరు తనపోకకునడ్డయి నిల్చియున్న యాదరిబలురక్క సుత్తులఁకఁ దద్దఁ దలల్లును
 మాడివేల్చిడి॥ విరులనుద్రుంచి కొమ్మకును వ్రేగుతొలంచెను గంటివేచెల్లి॥ ౧౬॥
 గీ॥ అలరుకొమ్మలు చెలువులనల్లఁబొంది । కొమరుపూపలఁ గాంచెనొ కొమ్మచూడు!
 మలరుకొమ్మలు చెలువులనల్లఁబొంది! కొమరుపూపలఁగాంచుట గొప్పయగునె॥ ౧౭॥
 వ॥ అని మఱియును॥ ౧౮॥ నీ॥ ఏమనవలఁతేడు ప్రేముడిపుట్టఁగఁ గలసిడెందంబు
 లో మెలఁగునమ్మ । చలువలఁతేడు నిచ్చలు వేలుపులతోవ విడిచి యావంతయ్యు
 నడువఁడమ్మ । మొలదోటలోని కోయిలమొత్తమేతటి నోరెత్తిమాటాడ నొడునమ్మ!
 జంకత త్తడిరాతు చెలఁగియొకప్పుడు సెకరికంటఁబడకయుండునమ్మ! తెల్లవాఱతడవ
 యంచలెల్లవిడువ । కెంతదవ్వైన వినువాఁకకేగునమ్మ । యట్టివారలచే నెగ్గుపుట్టు
 పెట్టు! ఎలదువలవంత యొకయింతవారివలన॥ ౧౯॥ చ॥ మొగిళులఁజూచిసంతసముఁ
 బూను నెమళ్లును నంచపిండు, సంతఁగిపువు తావులఁగొనెడి పయ్యెరతుమ్మెదదిమ్మ,
 తమ్ములం దగిలికలంచుజాబిలియఁ దామరచాలు, పొసంగిమన్ని యోముగుదరొ
 సాగదేరిగొని ముందుమరుండరుడెంచునీవయి॥ ౨౦॥ నీ॥ నీకంటఁబడినేలనిలుచు

నే మరుదాలు నిలుపుగ్రుడ్లుపడి తానీరుచొరక | నీమాటవిన్నడ దానిలుచునే మరుతేజి
తోకత్రెంచుక కానఁదొలఁగిచనక | నీమోముగన్నడ దానిలుచునే మరుమామ దిగఁ
జిక్కిబయలునఁ దిరిగెడక | నీచేతఁబడ్డ దానిలుచునేమరుబాకు వడఁకిమాఁకులనంటి
పట్టుకొనక | మిట్టిపాటుచు నెగరిపాటట్టలంపుఁ | ద్రిమ్మరితనంబుఁ గఱకుతనమ్ముమాని |
మునిఁగి దాగి పఱచి హలి చనియెనేని | యెంతమండిపడిన మరుఁడేమిసేయు || ౨౧ ||
చ || దరిచెడికాకపాల్సకియె దండులు, చూపులువిచ్చిపోయె, దేరరుదగమూలపట్టె,
జెలువారుసీదంబులు నీటిపాల్పడె || విరివిరిపోయె నారియును, విస్సగదాలుపు కంటి
మంటలకొ | మరుఁచునునీలైఁ గొందలముచూచుము పూవిలుకాని దాడికి || ౨౨ ||
చ || ఇట్లు నెచ్చెలులెచ్చరించుచుఁ దోకుకొని చనుచు || ౨౩ || వృక్షగతౌరగడ || కలికికలికి
మొగంబులం గడఁగవ్వఁగవ్వరపుండుమారము | పలుకుపలుకులుగాఁ జనకంటివంకవంక
రగఁజన నేరము | పొదలుపొదలుదాయఁబోక ననుబోటిబోటిగమి వెన్ననడుపు | మె
దలమెదల వెఱపుదోప నిట మేలమేలకను పెద్దచుడుపు | కానకాకన యెలుదటియకు
కన్నె కన్నెఱజేసిచూడకు | మానుమానును గుట్టునివ్వెఱ చూటిచూటికి పుమ్మువీడకు |
కొమ్మకొమ్మలపండులెల్లను గోయఁగోయని మాయఁజిల్కలు | నెమ్మి నెమ్మినిజూడు
మల్లదె నీడనీడను దానికుల్కులు | చెలువచెలువగు పువ్వునిరొగిఁ జిలుకఁ జిలుకరాలి
చెఁబూలను | నలరు నలరులురాలెఁ గన్గొను మన్నమన్ననసేయవేలను | దనరఁ దనరవ
ణములూడ నెఱతావి తావిదిరమ్మనిచెలికి | ననుచు ననుచుచేమంతిపొదకు నల్లనల్లనఁ
జనె సుకకలికి | మంచిమం చిగుమంతకప్పిన మావిమావిడిది మున్నెప్పడు | మించు
మించుబోడి పోదమె మీదమీదడయడఁగ నిప్పడు | తెఱవతెరువది తిన్నగాఁజని తేని
తేనియవాఁకతాఁకడు | నెఱయు నెఱయుప్పరిగవేడుక నించునించుకకాకసోఁకడు |
పొగడపొగడఁదగి తావులననబోడి పోడిమిమిఱఁగ్రాలెను | పగలుపగలు మొగముతో
నెఱపి వాడివాడిమిఁ దమ్మిచూలెను | నెన్ననెన్నఁకు గొజ్జఁగులపూ వింత వింతగలేదు
దాయము | కన్నె కన్నెగేదఁగి క్రొన్ననఁ గడఁకఁగడకన్నెత్తికోయుము | కొనకొనకటు
లేల చూచెదు గోరగోరఁట పూలుద్రుంపవె | మొనయు మొనయురియాడు సంపెగ
మొగ్గు మొగ్గుకతేలనింపవె | యేలయేలకిపొదవిరిమొత్త మెల్లమెల్లనర్పఁజాలపు | గోల
గోలనుగొంచు నాకలిగొట్టుఁగొట్టుము నేలపాలపుఁ | జాలజాలగు కాల్యదరిఁజనఁ జాగి
జాగిటుచేయ నేటికి | నాడ నాడుకోయిల యిపుడేమఱచె మఱచెనీనుడి నేటికి | భాన
జానగు తావితావెదఁజల్లఁజల్లని బావిఁగందము | పూనిపూనికలెల్లఁ దీఱఁగ మొల్లమొ
ల్లపుఁదావిగొందమె | యలసియలసిగపూలురులఁ జఱియందయందఱుఁ గూరుచుండురె |
వెలయ వెలయనరాని కొలంకు వేడి వేడితొలంచుకొండురె || ౨౪ || నీ || అడుగుల
కెంజాయ లలముపట్టుచూచి తలిరాకుపడెనంగుఁ దలఁచివంగి | తనచూపుచాలు
పరివనపూలఁదెంట్లని చాచినతెంగేలు సరగఁదీసి | తగఁబల్లెరుసతెల్పి జిగిపర్వతీగల

మల్లెమొగ్గలటంచు గిల్లఁబోయి | యొడలిబంగరునిగ్గు లడరుమాఁకులఁజూచి సంపెంగ
 ననలంచు సరసఁజేరి | యుండొరుల నవ్వుకొంచు నయ్యువిదలెల్ల | విరులుకోయంగఁ
 జూచిరి వింతమీఱఁ | గలిసినడకల సంచల గరువమడఁచి | యందియలు కాళ్ళ గళు
 గళ్లుమనుచుమోయ॥ ౨౫॥ ౧॥ చిగురుటాకులు వడిఁద్రుంచెఁ జెలువయొకతే | యపు
 డ చేతులకసిదీటునట్లుగాఁగ | మల్లెమొగ్గలవెసఁద్రుంచెమగువయొకతే | యలుకమెయి
 బంటఁ బగవట్టినట్లుగాఁగ॥ ౨౬॥ ౧॥ వడిఁబొన్నవిరిగోసి యొడిచెట్టెనుకట్టె పొ
 క్కిలితో సరిపోల్చుకరణి | వెసఁగోసిసంపంగివిరినిమూర్తి నెనోర్తు ముక్కుతోడను
 సరిపోల్చుకరణి | చిగురుజూంపముద్రుంచి చేతఁదాల్చెనుకర్తు పారిఁగేలితో సరిపో
 ల్చుకరణి | మొగలిరేకులుగోట ముట్టిగిల్లెనుకర్తు మొగిగోళ్ళతో సరిపోల్చుకరణి |
 దొండపండునుగొఱకె నాతుకయొకర్తు | పొసఁగఁగెమ్మావితో సరిపోల్చుకరణి | తీవె
 మెయినంటఁ జేయెత్తి తిగిచెనుకతే | పూని నెమ్మేలితో సరిపోల్చుకరణి॥ ౨౭॥ ౧॥
 వెలఁదులమ్మాడ్కిఁ జిగురులు విరులుగోయఁ | దూలి నెవ్వగఁబొందుచుఁ ఛోటబోటి |
 యొకటఁగన్నీరు నించెడు నూయనంగఁ | దొడిమెలను నీరు కారంగఁ దొడఁగెనపుడు॥
 ౨౮॥ ౨॥ ఇట్లు పూలుగోసి యలసి సొలసి యమ్మగువలెల్లం జెమ్మటలఁ దొప్పదోఁగి
 నెత్తమ్మికొలఁకున నీరాడఁగోరుటయను నచ్చిత్రాంగద॥ ౨౯॥ ౧॥ మేలిమగఠాలపట్టుల
 మెల్లనడిచి | మెఱుఁగులీ నెడు రతనంపు మెట్లుడిగ్గి | వలపుగొలిపెను తామరకొలఁకు
 జేరి | నుక్కనెచ్చెలి కేల్లమ్మి యూతఁగొనుచు॥ ౩౦॥ ౩॥ క్రొవ్వెదనించుకకనుఁగొ
 ని | క్రొవ్వెదనించుకయవిడిచి గుంపుగనంచల్ | దప్పులమెయిలని పాతెను | నవ్వల
 పొలయు కొలఁకుదఱి నవ్వలివలన॥ ౩౧॥ ౨॥ చెలువలు సొమ్ములు స్వలువచీరలు
 నెద్దనఁబెట్టిపావదల్ | బలుచనుకన్లుగట్టి సరివారలఁజేరుచు నీరుచొచ్చి రా | పొలఁ
 తులకొప్ప ముక్కుమొగముంగని యంచలుఁడేంట్లుజక్కవల్ | జళుకున నల్లమబ్బుజిగి
 సంపెంగచండుకుండంచుదూలగఁ॥ ౩౨॥ ౧॥ చిలుకలకొల్కుల చేతులునడుగులు
 నెట్టిదామరగుంపు నినుమడింప | ముద్దులగుమ్మల మోములుఁజన్నలుఁ బొందామరల
 గుంపుఁ బుట్టఁజేయ | కలువకంటుల వాలుఁగన్నులచెన్నులు వాలుగన్నుగమి నిబ్బడిగఁ
 జేయ | క్రొవ్విరిబోడుల కురులమొత్తంబులు నాచుతీవెలఁపెంపు నలువరింప | నెలఁత
 లెల్లను గుములుగానీరుచేరి | యింపుదళుకొత్తఁ బెల్లుగా నీఁదనపుడు | చెలుపుమీఱిన
 నెత్తమ్మికొలఁకునకును | గరమువంతగఁ గ్రొత్తసింగారమొదవె॥ ౩౩॥ ౨॥ చెలువ
 యొకర్తుకెంజిగురు చిమ్మనగ్రోవి యమర్చి పూవుఁదే | నెలు చెలిమోముదమ్మిపయి నె
 మ్మినిజిమ్మినఁ గేలుదామరల్ | తళుకుమొగంబుజేరువకుఁ దారుచుటొప్పగుఁ బూపు
 నీటికిం | దలఁకకు మేముగల్గనని తమ్ములు బాసటవచ్చు నచ్చున॥ ౩౪॥ ౧॥ ఒం
 డొరులకేలుదమ్ముల నుక్కమొగిని | నెమ్ముగంబుల వయినీరుచిక్కుటొప్పె | దమ్మి
 పూఁదేనియను బూవుఁదమ్మెదలకు | మించుతమి నొగిరంబుగఁ బంచునట్లు॥ ౩౫॥

క॥ కుంకుముసోంకక౯ నెఱుపయి॥ యింకొకయెడఁ బసపుసోంక నెలవచ్చనయై॥ పొం
కపుంకాటుకసోంకిన॥ వంకనలువయి కొలఁకు పలువన్నెల నమరె॥ ౩౬॥ నీ॥ కప్పు
కొప్పలనుండి కాటుచుండెడునీరు చిటుతమబ్బుల వానచినుకులట్లు॥ గబ్బిగుబ్బలనుండి
కాటుచుండెడునీరు బలితంపుమలల పెన్నాకలట్లు॥ కమ్మమోములనుండి కాటుచుండె
డునీరు సొగసుచందురు మంచుసోనయట్లు॥ కలికికన్నులనుండి కాటుచుండెడునీరు
నెత్తమ్మిపూవుఁదేనియలయట్లు॥ వాతెఱులనుండి తగజాలువాటునీరు॥ పలుచసగు దొం
డవంతులపాలయట్లు॥ వింతవింతలఁదనరెం గన్విండుగాఁక॥ లేమలటనీటిలోమున్న లేచు
సపుడు॥ ౩౭॥ గీ॥ పడఁతిమిన్నలుకొలఁకు వెల్వడెడుసప్ప॥ దొడలసంకిన నీటిబా
ట్టొప్పమీఁత॥ నేవళంబుగఁ బెరుగు క్రొందీవగములు॥ మొగ్గతొడిగినతైవడి ముడ్డు
గులుక॥ ౩౮॥ చో॥ తనతలతెక్కులంజూనిపి దాపుననుడ్డున నంచ వవ్వళించినఁ గని
కట్టుపుట్టమని చేడియయొక్కతె కేలనంట ముక్కుననది కేల్వడింబాడువ గుబ్బెత
గొబ్బన నుల్కిపాటునకొనెనుకకువచ్చెదానికని నెవ్వడినవ్విరి తోడిచేడియత॥ ౩౯॥
గీ॥ ఇట్లు కొలఁకువెల్వడివచ్చి యింతులెల్లఁ దమ రవణములు వల్వలుఁదాల్చి పిదపఁ
బువ్వుబోడిని నై నేని పూలుకురిమి॥ పొసఁగ మొగమునఁ గస్తురిబాట్టువెట్టి॥ ౪౦॥
గీ॥ మెల్లమెల్ల నె యవరంజిమేడపాంతఁ బూవుదోంటను గుడ్డుకొమ్మావినీడఁ జెన్ను
మీఁతడు నెలతాలతిన్నెమీఁదఁ బొలఁతఁగూర్చుండఁబెట్టి యాపువ్వుబోండ్లు॥ ౪౧॥
క॥ జాణతనపుమాటల విన్నాణముచూపి చెలియమదనాటిన కుండుం॥ బోనడఁచి
ప్రాద్దువోవఁక॥ వీడియఁగొనివచ్చి ముండుపెట్టినవేడ్క॥ ౪౨॥ గీ॥ తీగలువిగించి
ఘృతకడుఁదిన్నవటిచి॥ పూనివీడియను బుజంబుపైనిమోపి॥ కేలుసవరించి సారెల
వ్రేలునిలిపియెలమిమీఱ జిత్రాంగదయంపుపుట్ట॥ ౪౩॥ నీ॥ క్రావాడికొనగోళ్ళ గ్రుచ్చి
తంతులుమీఱు నందంబు మదిజిల్లుమనికలంప॥ మురిపెంబుగాఁబల్కు ముడ్డుతెలుం
గున కల్లనఁగోయిల లరుగుడేర॥ సారములుకలిపించి సొగసుగాఁ బలికించు వింతకు
తొలిల్ల వెసఁగరంక॥ పూయలుగాఁబాడెడు నెఱుపైనపాటకుఁ జేరువమోడులు
చిగురుపట్ట॥ తానునెవ్వడిఁ గవ్వడితైనిమున్ను॥ గూరిచిన తేటపాటను గూర్చిమీఱివీడె
మీదను హాయిగా వెలఁదిమిన్న॥ వింతగాఁ బాడఁజూచెను వీనులలర॥ ౪౪॥ ఉ॥
అయ్యడఁగ్రీడి వేడ్కమెయి నచ్చటికింజనుడెంచి మించి యాత్రాయ్యలిం గాంచుజా
డ మదిఁదోవక యారయించితలోపలక॥ నెయ్యనిఁగూడి యయ్యడవినివ్వి మెకంబుల
వేఁటలాడఁగాఁక॥ జయ్యనెంచి కొంతవడి సల్ప మెకంబులవేఁట వింతగ॥ ౪౫॥
గీ॥ ప్రోలిచేరువకానలోఁ బ్రొద్దుగడవఁ గొంతవేఁటాడి మెగములఁగువ్వ గూల్చియేటు
పడి పాటిపోయిన యెలుంగువెంట॥ నంటిచనుడెంచి అయాపాట యూరికించి॥ ౪౬॥
ఉ॥ చెంగటఁబాటపాడుచును జెల్వలతోడను దోటలోనఁ జిత్రాంగదయంట జూడ
మెయి దపులవారలచే నెఱింగి యుపొప్పంగుచుఁ జెల్వికానికని పొంథాడఁగూర్చక

మంచిసందిచే | ముంగలఁజేకుఁతెన్నడిగఁ బూనిక సల్పుమటంచు నిట్లనుకొ॥ ౪౭॥
 చ॥ ఎటువలెనేకతంబచని యంతికడన్ననుగానిపించెదో | యెటువలెఁబల్కరించెదవో
 యెట్టుగమన్ననలందిమించెదో | యెటువలె నేర్చుచూపెదవో యెట్టుగఁసూటిగ మాటలాడె
 దో | యెటువలెమమ్ముఁగూర్చెదవో యాయది నీయదినున్నునెచ్చెలీ॥ ౪౮॥ చ॥ వెలఁ
 చులుచుట్టునున్నపుడు వేఱొకసందడి నున్నయప్పుడుకొ॥ వెలయఁగనాతెఱంగు కడు
 వేగిరపాటున ముచ్చటించి యూచెలువకు నన్ను విన్నపమునేయకు మన్నిట బాణ
 వీపు నేనెలమిని వేఱచెప్పవలెనే తగునట్టుల చేయఁగాఁదగుకొ॥ ౪౯॥ క॥ ఒప్పుల
 కువ్వయశంజను నప్పడఁతికి నామదిఁగల యలజడియెల్లం | జెప్పికరంచకయేదో | చెప్పి
 లినని నీవసడ్డచేసెడునుమ్మి॥ ౫౦॥ వ॥ అనిన నవ్విశారదుఁడు నవ్వి కవ్వడితోడ॥
 ౫౧॥ గీ॥ ఎంత దేవరవనియన్న నింతలోనఁ | బూని వండించుకొనివత్తుఁ బాసఁగఁ
 బలికి | యానతియెయన్న నెయ్యంబుగానుపించు | నెలనగవునవ్వి తలయట్టెనుగర
 వైవ॥ ౫౨॥ చ॥ అలయది సన్నగానెఱిఁగి యాతఁడుసామిహసాదటంచు రెండ
 దుగులు ముందుసాగి మొగమల్లన తేనిదెసనరల్చి చేతులువడిమోడ్చి సంతసము
 దోవఁగ నిచ్చట నున్నయట్టులే | తలఁపుము పోయివత్తునని దారినిసాగెను వేగనేగఁ
 గకొ॥ ౫౩॥ నీ॥ నెలఁతాల నేల వజ్రలఁగ్రాలుగొజ్జంగి పుపునీటియేటి వెల్లువలుదాటి
 కపురంపు టంటికంబపుగుంపునంటిన తుదిదారిగోరింట పొదలుదారి | యల్లిబిల్లిగనల్లు
 మల్లెతీవెలనల్ల యెలతేఁటిమేటి పాటలకునలరి | సురపొన్నగున్నల దరిన్నులినైలపయి
 సోలి మేలితేనియలుగ్రోలి | తావిచెంగల్వబావుల క్రేవనడిచి | కన్నెగేదంగిపొదరిండ్లు
 గాంచిమెచ్చి | క్రొత్తజవాబివలపులు గుత్తగాంచి | గుజ్జులేమావినీడల వజ్రనరిగి॥ ౫౪॥
 మ॥ కనియెం బాటుఁడుతోటలోపలను వాల్చంటిన్నిగారంపుఁ గ్రొన్ననబోడికొలత
 కూసఁగన్నియలమిన్నకొ బిత్తటిన్తుద్దియకొ | ననవిల్కొని కడిందిపూములికిఁ బాసకొ
 బాజిపూబంతి మించినమేల్వనై పనిండిబొమ్మఁ జెలియన్సింగారి లేజవ్వనికొ॥ ౫౫॥
 నీ॥ తనయందమినేలఁ దనరొండఁ బాలుపొమ్మ గట్టురాకన్నె యొకలికిమిన్న | తగ
 మించుజిగిసెంచుఁ దనమించుమెఱయించు కలుములచేడె యాతలిరుబోడి | మెఱుఁ
 గారువగమెఱు మెయిసారుగల ముద్దుపలుకులకొమ్మ యీవనిఁడిబొమ్మ | తన యొప్పి
 దమె యెప్పుడును నెప్పఁదగుగొనములతమ్మికొమ్మ యీముద్దుగుమ్మ | రువునఁజని నే
 నాయలరువిలుకాని | మిత్తినాతమ్మికంటి నామేలికొలఁపు | టరిదిసామి నాజగముచు
 ట్టంబునిటకుఁ | దెచ్చెదను దీనిసాగనెల్లఁదెల్పియనుచు॥ ౫౬॥ వ॥ చనుచున్నతఱి
 నచ్చేరువ నడయాడుచున్న యొక్కనెమలింజూచి చిత్రాంగద నెచ్చెలులతోడ॥ ౫౭॥
 చ॥ అడుగులు మెల్లఁజెట్టుచును సచ్చటనిచ్చట నిల్చిచూచుచుకొ॥ వడిఁబొదరిండ్ల
 చక్రికిఁ జివారుననేగుచు నెమ్మిబాట్టు బిట్టడరఁగవచ్చెడుంగనుఁ డొయారులు మీర
 లు పాటుఁడల్లదే | యెడపకవేడ్కమీఱ నెదురేగుఁచు వైకొనిరంచు నేర్చునవ॥ ౫౮॥

చ॥ అననిదెసందటంచుఁ దటియంజని పాటుఁడుకొమ్మఁగూర్చి యొయ్యననను 'వచ్చె
 దుంగనుఁ డొయాచులు మారలు పాటుఁడల్లదే' | యని చెలిపిండుతోడ మమునవ్వలఁ
 జూడకమున్నెయిట్లునీ | వనవినిసంతనుండి మదికచ్చెరువయ్యెడు మాకుఁదొయ్యలీ॥౧౯॥
 క॥ దప్పులనాతనిఁగన్గొని | పువ్వారుంబోడి యొక్కపాలఁతెలిచి యీ | నివ్వచ్చుబాప
 నికినిడ | నెవ్వడినొకగడ్డఁగొంచు నెచ్చెలిరమ్మా॥ ౨౦॥ క॥ అని తనయనుఁగును గనుఁ
 గొని గొనబునఁ బనివినఁబనిచినఁ గొనకొనిచని చ | య్యన నిగనిగమునుగద్దియఁ | గొని
 చనువును నెనరునుబెనఁగొన సటనునిచె॥౨౧॥ వ॥ అప్పు డతండు॥౨౨॥ గీ॥ అది
 గొ 'వివ్వచ్చు బాపడంచ' నెడు నౌర | యీమెయెఱిగి నన్ననవాలిడియె నేము | పల్క
 దటులు నీవీవచ్చుబాపడంచు | నువిదమదిసెంచి యిట్లుని యుండఁబోలు॥ ౨౩॥
 క॥ అని సందియంబువొలకకఁగఁ | జనియాతఁడు చెంతఁజేరి సరగనడకువకా | నన
 బోడిచేయిచూపకఁగఁ | గనుసన్నలఁ గూరుచుండె గద్దియమీదకా॥ ౨౪॥ వ॥ అంత
 నప్పడు॥ ౨౫॥ ఉ॥ తోరపుఁబేరులూడ నసదుంగవునల్లలనాడ ముంగురుల్ | సారెకు
 వీడఁ గ్రొంజెమట చక్కని చెక్కులమీఁదఁగూడ బంగారపు గిల్గుటందయలు
 కమ్మనిపాటలుపాడ నెంతయుం | సూరిమి నేలవేల్పు నడుగుంగవకుం జెలిమ్రొక్కె
 గ్రక్కునకా॥ ౨౬॥ గీ॥ మ్రొక్కినిలిచినఁ జిటునవ్వుమొలకలెత్తఁ | పెండ్లికూతురవగు
 మీపు వెలఁచియనుచుఁ | బుడమివేలుపుదీవించి పువ్వాకండు | చేతిలోనుంచె గూర్చి
 తోఁ జెలువకపుడు॥ ౨౭॥ ఉ॥ కన్నులఁ బిన్ననవ్వలయఁగైకొని కన్నులనొత్తి మ
 న్ననకా | గ్రొన్ననయన్నమిన్న నెఱిగొప్పన నప్పడ నేలవేల్పు గిన్నన్నలదాల్చి కెం
 దలిరు చందముఁ బొందఁగఁజాలు కేల్లవం | దిన్నగమాడ్చి లోఁ దనివితీసి హరిమి
 మేరమీఁదకా॥ ౨౮॥ ఉ॥ మెండగువేడ్క డెందమున మీఁదఁగఁ దమ్ముల కన్న
 దమ్ములై | దండిగనున్న మీయడుగుఁదమ్ముల కిమ్ములమ్రొక్కఁగంటి మీ | యండనుజేరి
 మిమ్ముఁ గొనియాడఁగఁగంటిని మంటి నేడుగా | పండుపుమాకు మాకొదలువానెను
 మీదగుకూర్చి పేరిమికా॥ ౨౯॥ గీ॥ అనిమఱియు నేమియో యపుడడుగఁదలఁచినిగ్గు
 చేఁ బల్కఁజాలక చెలులవంకఁ | జూడఁగా నామెయిల్లంబు చొప్పెయిం | వారి
 లోపల మణిరేఖ వలికెనిట్లు॥ ౩౦॥ గీ॥ పెల్లుగాచెడు పేరండఁ బెంపుతఱిగి | కుంద
 నమువంటి నెమ్మేనుకందిపోవ | నెచ్చటెచ్చటఁద్రప్పంగ నిచ్చయిడెను | కటికితనమాని
 మీయమ్మ మిటులుమిమ్ము॥ ౩౧॥ క॥ బడలికయడఁగఁగఁ గొండొక | వడిమారిచోట
 నిలిచి పలుకుండొగి మీ | యెడయండెవ్వఁడొ మీరియ్యెడకు న్నిచ్చేసియంట కె
 య్యదికతమో॥ ౩౨॥ వ॥ అనియడుగుడుం గొండొకవడి చిడుముడిపాటున నెడదం
 దలపోసి యతం డప్పడంతుల కిట్లుని చెప్పందొడంగ॥ ౩౩॥ ఉ॥ మాదొర యొప్పు
 జెప్పందరమా మనకవ్వడి యాతఁడారయం | వైదలివేడ్కమీఱ వినుమా నికముందలఁ
 దాల్చుదిట్టదా | గాదిలివేటకై యెటుకుకైవడి నిప్పడువచ్చెగానకే | మాదటవెంట

వచ్చితిమి యాయనచూడ్కికి విండునేయుచు॥ ౭౪॥ చ॥ తడవులనుండియేము
ముదితా యతఁడెచ్చటి కేగుచుండు వెంబడిబడి నచ్చటచ్చటికి వానయునెండయు
నాకవేడ్కుతో నడుచుచు గొల్పుచున్నకతనం గడు నెయ్యముమాపి నిచ్చలాతఁడె
యొసంగుంజుమీ తనకుండానె మదిన్నముమెచ్చి యన్నియు॥ ౭౫॥ నీ॥ చెలియరో
విను మేనుజెప్పెదనంతయు మొదల మాదొర యొకపూర్ణి నెఱవఁ । దనమన్నివెలు
వడి తద్దయుఁ గోరిక నందండుఁ గలవాఁకలరనియరని । యలతుమైదలపాట లా
లించియాలించి సొలయక వింతలు చూచిచూచి । నెలలువండెండు పాలుపుగ నేలఁ
దిరిగి । తనకుపూనిక నెరవేర్చి చనఁదలంచి వెండియిచ్చోట సొకపూటయుండమదిని
దలఁపుపుట్టిన నాగినేఁ డెలమితోడ॥ ౭౬॥ నీ॥ సరిమాలుమాపుల దనిఁగ్రాలుబాపుల
విరిచాలుతాపుల వేడ్కునుంది ననయేటిచోటులఁ జనుమేటితేటుల నను డేటపాటలకు
ను జెలంగి యెనలేనివాసలఁ బెనుపూనుకోసల ననతేనెసోసలఁ దనివిగాంచి । వెలినున్న
మెట్టలఁ గలనున్నచెట్టులఁ బలుపనెన్నెపిట్టల పాలుపుచూచి యొయ్యసొయ్యన నడతేరు
వయ్యెరలకు । డెండచునఁబొంగి యిచట నందండుఁగొంత । తడవు మాసామియును
మేము వెడలలేక । వింతలెల్లను గనుచుంటి మింతులార॥ ౭౭॥ గీ॥ ఆటులుచూచిన
పిమ్మట నడవిలోన । వేటలాడఁగ నించుక వేకుకైన । నిలిచియీచేరువను వేట సలు
వఁగడఁగి విల్లునమ్ములు చేనుల్లనిల్లవెడలి॥ ౭౮॥ శా॥ సింగంబులెప్పిపాఱముట్టి ము
లుకుల్సింగాడికిందార్చి వే॥ శ్రుంగంజేయుచు బెట్టిదంపుఁబలులం దూలించిచానేయు
చు॥ బెంగంజెట్లకుఁబ్రాకుచో నెలుంగుల॥ బిట్టేయుచు॥ లాగలం । గ్రుంగంజూ
చెడు పందిగుంపులతలల్ గూలంగఁబెల్లెయుచు॥ ౭౯॥ క॥ ఇక్కరదిసాతఁడింతకుఁ
బెక్కుమొకంబులనుబట్టి పెంపఱఁజేయ॥ జిక్కకయెలుఁగొక్కటి యీచక్కిఁ
బఱచెఁ గోర్కులెదల సందడినేయ॥ ౮౦॥ వ॥ దానింగానక కొంతతడవువెడకి
వేసరి॥ ౮౧॥ ఉ॥ చాటుననున్నచో నెలుంగుజూడ గనుంగొననైన వచ్చి ఖా॥బోటివ
లంతులచ్చెరుపు పొందఁగలోఁగొను నిచ్చమగ్గు నిచ్చోటికిముంచుగాఁబనిచెఁ జూపు
గనుంగొని రమ్మటంచు స॥ మ్మేటియు వచ్చుఁగర్జమిట మేలగువల్కిఁక వీనుసోకిన॥
౮౨॥ క॥ ఇచ్చటికిమ్మలచెలుపున । కిచ్చను గడుసంతసిల్లి యీకోసకునే । ఘచ్చుగ
వచ్చితిమిందగు । మచ్చికనీయలరుఁగొమ్మ మాదొరకనుచు॥ ౮౩॥ వ॥ అని చేతిలో
సొక పూఁగొమ్మ పట్టుకొని॥ ౮౪॥ క॥ ఇక్కొమ్మనైఁ దలంపెద । నెక్కువగాఁ గల్గి
యుండు నింతిరొకనినె॥ ముక్కుంటియబ్బరంపడు । నిక్కముదాపంకనేల నీయాన
సూమి॥ ౮౫॥ క॥ అనితెల్పి వారి వెండియుఁ । గనుంగొని యొకన్నెలార గారవమున
మీ॥ననబోడిఁ గన్ననుండియు నెనరును వేడుకయువెఱఁగు నెలకొనెమాకు॥ ౮౬॥
ఉ॥ ఈమరివెంపుఁబల్కులును నీనునుబాటల యొప్పిదంబు నీ॥ మోము చొకాటముం
గనిన ముద్దెయలారవినుండు వేయు ని॥ కేమిటికీవెలంది మదిసెంచఁగఁ దామరచూలి

రాణిసో । యామెయొనర్చినట్టి జవరాలాయనంగను చూకుఁదొడెడుకా॥ ౮౭॥
 క॥ తొయ్యలి ప్రోలెయ్యది పేరెయ్యది యాచెలువదాల్చ నెన్నికగనెసో । యి
 యొలనాగం గడుపున నెయ్యకిమీకుగనెసె యెఱింగింపుచుమాకుకా॥ ౮౮॥ చ॥ అనిస
 నతని జాణతనంబునకును నేరుపుమాటల పొంకంబునకును డెందంబుననివ్వెఱవడి॥ ౮౯॥
 చ॥ పొసఁగఁగ లేమలాండొరుల మోములుగన్గొని కావిమోపులకా॥ ముసిముసినపు
 పూన సెుకముద్దయ నేర్పునఁ బల్కుజియ్య యెడైనను సామిచూపులకుఁ దెప్పర
 ముండునె యీనెలంత యింపెసఁగఁగ నల్వచెల్వయొనరించిన కన్నయయా నిజంబు
 గకా॥ ౯౦॥ చ॥ అదియునుగాక మీరలిపు డన్నియు మీయెకిమినిమన్ననం । బదిలము
 గానెఱుంగుదురు మావలనన్నివఁదగ్గ దేమియున్నది యటులైనమాయెడల నబ్రవుఁ
 గూరిమిపెంపుచెందఁగా । నిది తుదముట్ట మావలన నే వినవేడుకయైనదెల్పదకా॥ ౯౧॥
 గీ॥ పుడమిపుపుబోడి కవరంజి ముద్దుతొడపు । పాలమున్నీటిపట్టికి బట్టుకొమ్మ । పెట్టు
 వోతలకెంతయుఁ బుట్టినిల్లు । వెలయుమణలారసంగను వీడొకండు॥ ౯౨॥ క॥ నీరికిం
 బుట్టినయిల్లయి । కరమలరెడు మానికంపుగమికిందావై । యిరవై ముత్యమ్ములకును ।
 బురుడించును బాలసంద్రమును బ్రోలెపుడుకా॥ ౯౩॥ శా॥ అవ్వీడేలెడు చిత్రవాహ
 నుఁడు నెయ్యంబొప్ప నెవ్వారల । స్నెవ్వంజేయక కప్పముల్లానుచు నుండున్దేలవిల్లం
 దఁబో । నెవ్వేనిత్తురు మాపులున్నిరులుఁ బెక్కినంగులరి దేరులుకా॥ జివ్వల్కానితమం
 తనేపెఱదొరల్ చేదోయిజూకింపుచుకా॥ ౯౪॥ క॥ దండమువెట్టుచు ననయము ।
 దండిమగఁడ లేనిపోని దండుగవేతే । దండేలమాకు నీవేదండని పెఱరాచపిండ తనిఁ
 దఁగఁగొలుచుకా॥ ౯౫॥ గీ॥ మేరయెఱిఁగిచెప్పి మెప్పింతుననుకొన్న । నేలతేనియసపుఁ
 పాలవెల్లి । వలుకుచెలికెమిగులఁ దలమున్నలయినచో । నెరులుదాని నరయసాపు
 వారె॥ ౯౬॥ గీ॥ అట్టియెకిమీనికి ననుంగుఁబట్టియీమె । కనులయెరురనె కాన్పించు
 కతనవేతె । యీమెచెలువంబు పొగడంగ నేలమాకుఁ । బలుకువెలఁదుకమెప్పనఁ గలిగె
 నీమె॥ ౯౭॥ ఉ॥ ఏడవమీరెఱుంగనిది యేవియు లేవలుగాన మీదనేజాడలనెప్పడెవ్వ
 నిని జవ్వనినెట్టనఁ జెట్టవట్టుసో । వేడెదనిక్కువంబు వినిపింపుఁడు కల్లలువల్కిరేని
 నా । తోడుఁగుఁడీ యటంచు మదితొఱిలఁబల్కిన నవ్వి యాట్లనుకా॥ ౯౮॥ క॥ మేమ
 రయఁగ మీవాడము । కామే మమ్మింత వేడగా లాఁతులమే । లేమాలెస్సగఁజూచిన ।
 మీమెలఁతుకయొక్కటియును మేమొకటియునే॥ ౯౯॥ మ॥ చెలియా సందియమేల
 నీవడఁతుకం జేవట్టువివ్వచ్చుఁ డి మ్ములనామాటలు నమ్మియుండు మీటుపైఁ పూబోడి
 యుంగ్రీడి తా । మలపుందావియుఁ బోలియొక్కటయి యొఁహ్యారంబుగా నుండఁ గ ।
 న్నులనిండం గనువేడ్క యీచెలులకు న్నొన్నాళ్ళకే కలెడుకా॥ ౧౦౦॥ క॥ కన్నుల
 విల్లలవాఁడిం । కన్నులలో మేలుబంతియగు నీనవలాకన్నులచూపులుగావే । గన్నుల
 ధొరపట్టి గెలువఁగలవాఁడునుమీ॥ ౧౦౧॥ క॥ నిలువెల్లఁ గన్నులుగలదొర । చెలువం

పుంగొమారుఁగెల్లఁ జెచ్చెరమరుఁడుకొ॥ నిలువెల్లఁగనులుగలవిలు | బలువడిఁజేపట్టిసర
గఁ బడఁతుకఁగూర్చుకొ॥ ౧౦౨॥ వ॥ ఇంక మిఁకలికియను మీరును సూరడియందుం
డనిన మచిరేఖ యిట్లనియె॥ ౧౦౩॥ ఉ॥ ఈరిటువల్లఁ గల్గియన నెవ్వతెమీమన
నెవ్వరయ్య మీహారముగామె యందటము వారలవీరలనట్లు మమ్మునుకొ॥ వేరుగఁజేయ
మిఁకుఁదగునే యిది యిట్లుపెల్లమాడెనకొ॥ గూరిమికల్లుకైవడియె నూటను మీకడ
నింక నేటికికొ॥ ౧౦౪॥ ఉ॥ బాలమికేత మాచెలిదెసం బొలివోవనికూర్చిపేర్చి మా
పాలిటి వేలుపన్నుటికి మాకిటుమిమ్మునె చూపిపోయె మాచాలములెల్లఁదీతె నింకజవ్వ
నిఁ బెండ్లికొమాడెఁజేసి యింపలూడఁగూర్చుఁ బెట్టితిమి మిఁపయి నెట్టును దప్పదింత
యెకొ॥ ౧౦౫॥ గీ॥ కొమ్మనాక్రిడితోడను గూర్చుమాకు | నిపుడుమిఁకంబెం జుట్టం
బులెవరులేరు | కాపునను మిఁరలెట్లైనఁ గలికికొఱకు | వేల్పుదొరపట్టికడకేగి వెరపు
మిఁజు॥ ౧౦౬॥ చ॥ కనికరమూని మాదొరకుఁ గవ్వడి యీచెలియందు మున్నుగాఁ
గనిన కొమారు నీఁబలుకఁగాఁ దగుగట్టిగనింక మిఁర లిప్పనిఁ బయివ్రేసేకొందుమని
వల్లక యింతుకయన్నఁజాలుమామనవి నిజంబుచేతుటిన మాడ్చిన నెమ్మదిసమ్మి
యందెదకొ॥ ౧౦౭॥ గీ॥ పదిగఁగొనియాడ నేపాటివారమేము | మటుఁగుచొచ్చితి
మెట్లైన మగువనింకఁ | దప్పలెన్నక మన్నింపఁదగదెయిట్టి | చేతిపనితీర్చు దమకెంత
నేపుపట్టు॥ ౧౦౮॥ నీ॥ ఏఁజేయవన్నపం బీడేర్చిననగదా యేకీడుమాట నాలింపఁ
దప్ప | నింకఁగ్రీడిఁదనపట్టినియ్య నీకొల్పినఁగదమెందు నాగుండెకుదిరియందు | నా
మేలిమాట నాయమచెవివేయఁ గల్గినఁగదా నెమ్మదివనటమానుఁ | బడఁతియూతని
చెట్టఁబట్టఁ గాంచఁగనట్లు నాఁడుగాపండుపు నాకుమిగుల | ననుచుమచిరేఖమఱియు
నెయ్యమునఁబలుకుఁ | బడఁతి తేనినెప్పుడు చెట్టవట్టునెయను | తమకమునఁబల్కి
తినిగాని తమరువలుకు | మాట ముంగొంగుబంగారు మాటమాకు॥ ౧౦౯॥ గీ॥ అనిన
వన్నేలవేలుపుకనులుమాని | యపుడులోనిచూపుననేదొయరయనట్లు | మదినిదలపోసి
కనుచిచ్చి మగువలార | మేము దవసులమయ్యను మిఁకుఁగాను॥ ౧౧౦॥ క॥ తడ
యక కవ్వడికడకుకొ॥ వడిఁబోవఁగ నెప్పుకొన్న వారమవల మామొడయఁడును వేచి
యందును | బడఁతీపోదుమని నెలపువడయచునరిగెకొ॥ ౧౧౧॥ వ॥ అంత సక్కుడఁ
గవ్వడియను॥ ౧౧౨॥ గీ॥ ఇవట నున్నట్టులే తన్నునెంచుమనుచు | జెప్పి సంగడి
కాఁడెంతనేపాయయ్యె | బోయిరాఁడాయె నిదె చాలప్రాదువోయె | నవటంబో
యిన పనియేమె యడ్డఁబోలు॥ ౧౧౩॥ గీ॥ అనుచుదలఁచుచు నవ్వలనగుదెంచు |
సెచ్చెలిమికాని దప్పుల నెమ్మిఁగాంచి | యెదురుచని చెప్పనంభకోర్పెదనలేక | చనిన
పని కాయయో పండ్లయనుచునడుగ॥ ౧౧౪॥ గీ॥ ఏనుబోయినపని కాయయేలయ
గును | బనిని బండించుకొనియె నేవచ్చినాడ | నిన్ను మున్నట్లు వీడ్కొని నేనుగదలి

తొలుతఁ గాఱుకోసలుదాటి తోటఁజూచి ॥ ౧౧౫ ॥ క॥ ఎలజివ్వనముండొలఁకఁగఁ
దొలుకాఱుమెఱుంగులట్టి తొడపులుగల యా బలునింగారంపు నెలఁతలలోపలఁ గూ
రుచున్న నాతుకఁగఁటి ॥ ౧౧౬ ॥ వ॥ ఆచక్కెరబొమ్మ చక్కఁదన మ్ముక్తిఁచుక
వక్కాఁడించెదఁ జక్కగావినము ॥ ౧౧౭ ॥ నీ॥ బయలరిక్కులచాలు పాటవైచిన
మొగ్గు మలనెల్ల నజ్ఞువలుచునేగి । వవడంబులను చూసవడఁగఁజేసినకీడు సింగంబు
నడవిపాల్వేయురవ్వు । చండురులోఁగండుపొందించునారడి చిగురులఁగఱకుగాఁ జేయ
కొదవ । నెత్తమ్ములను లోతునీటవైచినరట్టుఁ బసిఁడికిఁదావిఁగూర్చునికొఱంత । కలికిగో
రులు నీబైంపుగబ్బిగుబ్బి । లలఁతిహావియు నసకుఁగొసలరుమోము । గొనబుచేతులు
తెలిగన్న లాసరుమేను । జేసి నెత్తమ్మిచూలి పోఁజేసికొనియె ॥ ౧౧౮ ॥ గీ॥ ఈడుకలి
గించియును బువ్వుబోడికీడు । కలుగకుండఁగ నెసరించె నలువయార । తలఁచిచూచిన
నేదియో తమ్మిచూలి టక్కుగావింపఁగాఁబోలు నిక్కముగను ॥ ౧౧౯ ॥ గీ॥ నలువ
తమ్ములఁ గల్వలఁ జెలుపుమీఱఁ । జేసి యవి రేయుఁబవలును జెన్నలేనివాట పొడ
గాంచి యారెంటి నేటఁగలిపి కలికికన్నుల ననయంబు వెలుగఁజేసె ॥ ౧౨౦ ॥ గీ॥ నేల
పైనంటులుంటయే మేలివంతయనుచు మది నెంచి వింతసేయఁగఁదలంచి నలువ యనఁ
టులపై నేలకలుగఁజేసె । నెలఁతతొడలును మొలయునక నెవమువెట్టి ॥ ౧౨౧ ॥ ఉ॥
మించులఁగెంపులనైలను మేలియనంటులఁగూర్చి నల్వమైమించును వాతెఱ్ఱగ్గముఁ
బెన్దొడలుం దగఁజేసి వానిలో । నించినతక్కునుంబిగియు నీలియునాకును దీనిచూపు
లుక । బించపుఁజన్నులుండురుము వీపు సెనర్పఁగఁబోలునింతికి ॥ ౧౨౨ ॥ చ॥ ఆల
తలకట్టు లింతితిలు లన్ను కనుల్నిడుద లె్వలంది చెన్నలరెడు బొడ్డువట్టునుడి నాతుక
పైకపుఁగొనునున్న బంతులు నసబోడివన్నుగవ పొంతిగవిజ్జెలు రూపుపూని యీ ।
మెలఁత నెపంబునం బుడమిమాదను గ్రుమ్మరుచున్నవారయక ॥ ౧౨౩ ॥ గీ॥ నేరేటేటి
యసటమించు సిగ్గుమర్చి । నాతిచెలువంబుఁ జేయుబోఁ దాతకాన । మగువనెన్నడు
మొసరింప మఱచిపోయె । ముదిమివచ్చినతటి నెట్లు మడులునిలుచు ॥ ౧౨౪ ॥ క॥ చన్నుం
గవ యందముఁగను । చన్నుంగవయందలంతు వటనీవున్న సైన్నడుమును గనితలఁచితె
నెన్నడు మునుగనిమొఱుంగ మీయసదనుచుక ॥ ౧౨౫ ॥ గీ॥ కలిమి కొండంతకన్న
ను గరముఁగలిగి । తొయిగానుండె బిగిగుబ్బిదోయిచూడ । మెండు నెత్తమ్మిమొగ్గుల
నిండియుండి గొప్ప మొసలిచేరిన మేటికొలఁకుఁబోలి ॥ ౧౨౬ ॥ క॥ పలువరుసలెల్ల
మల్లెల పలువరుసలనంగవచ్చుఁ జైదలి చెలిక । తైల వగచూపు తెగలుకల్వల వగచూపు
తెగలనఁగవచ్చును టేఁడా ॥ ౧౨౭ ॥ గీ॥ అనిమటియుఁ జెప్పఁబోవఁగ నతఁడుచెప్ప
మాటకడ్డంబువచ్చి యమ్మేటిటేఁడు । నిట్టలంబగు తమకంబునట్టలేక । తనకుసంగడికా
నితో ననియెనిట్లు ॥ ౧౨౮ ॥ చ॥ పొదలెడువేడ్కనీపివుడు పోయిన కర్ణముమాట
మాని నీకొడుగనివేతఁగాని పనియొక్కటి పైనిడుకొంచు నేమియో । చదివిత వింత

నేపు నెంకంజాలుం బొగడ్లు కట్టిపెట్టి యింపొదవంగం దొల్లడెల్లు నను నుగ్గలి
 కైకొన నిచ్చగించుటల్॥ ౧౨౯॥ చ॥ అను చెలికాని తత్తరము సంతయు గన్గాని
 తాను తీసి వీడ్చుని యటుపోవుటల్ మొదలు గుబ్బెతలుండిన పూవులదోటక్త॥
 జని పలుకాడుటల్లుటగ జక్కగనంతయు విన్నవించి యొయ్యన జెలికత్తియల్
 పలికినట్టి తెలుంగెఱిగించి యిట్లును॥ ౧౩౦॥ గీ॥ నిన్నువేడెద మన్నించి నన్నుకింత॥
 పలుకు చెవికెట్టి యాకన్నెవలన నీవు॥ మున్నుగన్నకొమారుని వన్నెమీట॥ నెలమి
 మామకుం బెంపుగ నియ్యవలయు॥ ౧౩౧॥ గీ॥ ఇంతవట్టును జనువిప్పడిత్తువేని॥ కొమ్మ
 తప్పకెప్పుడూ నీదుసొమ్మెఱుమ్ము॥ నేనుజెప్పితిని వెన్న నేరమిడక॥ యిపుడ ముందుగ
 జక్కగ నెంచుకొమ్ము॥ ౧౩౨॥ ఉ॥ ఏలతలంప వేపలుకులించుక దేవర యానతిచ్చి
 సంజాలును నేలతీసి సరసం దగ నేలినవారికర్జము॥ వీలుగ మాటవెంబడినివిన్నప
 మాననజేసి వ్రేల్చిడి॥ మేలొనగూర్చివత్తు ననుమెచ్చగ నిప్పడ పోయివచ్చెద॥
 ౧౩౩॥ వ॥ అనిన గారవంబున విశారదున కానేలతొడ డిట్లనియె॥ ౧౩౪॥ క॥ సుత
 మును గోరికలూరంగి॥ సతివంగవయ నెప్పడెప్పడనుచుండగ నింతతడవుచెప్పగ నేటికి
 బతిమాలగ నేడు క్రొత్తవాడనెనీకు॥ ౧౩౫॥ చ॥ పలుకులింకేల నీవనుపు వన్న
 గజేసెద నెన్నడైన నీపలుకున కడ్డమాడుదునె పట్టి సుసంగెద తీపెపోయి యా
 పొలంతుక కన్నతండ్రికడ ముచ్చటలాడుము మేలునెంచి నీకెలమి నెంకేమియిచ్చినను
 నించుకయేనియు నప్పదీటునే॥ ౧౩౬॥ గీ॥ అనుచుంగొనియాడి చెలికాని జనుపు
 మీట॥ మగువపలికిన పలుకులు మఱియుమఱియు॥ నడిగి విన్నవేంచు నెయ్యెలు
 మిగుల॥ వేడ్కవడుచుండె గవ్వడి విసుగులేక॥ ౧౩౭॥ వ॥ అనిన దరువాతికత
 చెప్పమని జనమేజయుం డడుగుటయు॥ ౧౩౮॥ నిరోధ్యకందము॥ రక్కసితీండ్లం
 గలన॥ జక్కండచి యలతెలుగంట్ల సాకెడిదిట్టా॥ చక్కగ నెల్లరనేగిం॥ జిక్కగ
 నియ్యక యరనెడి జేజేరాయా॥ ౧౩౯॥ ఉత్పాహ॥ చుట్టువాలుకేలఁబూని చూడు
 నిన్నుజంపి చేపట్టువాండ గ్రీడిసంచు బన్నితేరుదిగ్గి వే॥ పట్టుపట్టి విన్నవాంకపట్టి
 మొంద కేగుచో॥ బట్టికీడి వెన్నకీడ్వ బాగుమీటువేలుచా॥ ౧౪౦॥ గద్యము॥ ఇది
 శ్రీమదావస్తంబసూత్ర లోకాతసగోత్ర శుద్ధాంధ్ర నిరోధ్య నిర్వచన వైషమ్యము
 కావ్య రచనాచాతుర్యరంధర సద్యశోబంధర కందుకూరివంశ పయఃపా రావాద
 రాకాకైరవమిత్ర సుబ్రహ్మణ్యమాత్యపుత్ర సుజనవిధేయ వీరేశలింగనామధేయ ప్రణీ
 తంబయిన రసికజనమనారంజనంబను ప్రబంధరత్నంబునందుం దృతీయాశ్వాసము॥

ర స క జ న మ మో రం జ న ము,

చ తు ర్థా శ్వా స ము .

క॥ నీరివడఁతి యెడఁదనెప్పడుఁ | గరమలరఁగఁ గొల్పువారిఁ గడుఁగూరిమితో |
 నకయుచు నెల్లజగఁక్కుల | వెరవారఁగఁజ్రోచుచుండు వేల్పులవేల్పు || ౧॥ వ॥ వైశం
 పాయనుం డటమీద నడచినకత జనమేజయున కిట్లని చెప్పందొడంగె నట్లూబూట
 కంపు నేలవేలుపు సూటిగామాటలాడి యాచేడియలన్నీడుకొని క్రీశికడకు న్నేడుక
 మెయిం జనినవెనుక నమ్మచ్చెకంటి తమకంబుపాచ్చి పెచ్చుపెరిగెడి మరుచిచ్చున
 వ్రేఁగఁజూచ్చిన నెచ్చెలులెల్లఁ బెల్లగఁ దల్లడిల్లి యుల్లంబులోని యారటంబుదీఱ
 నూరడింపుచుండ॥ ౨॥ క॥ పడమటిమలకలుగులలో | నడఁగిన యిరులనగడంక నవ
 లికిఁదలుమక | వెడలెడి వడుపుననడిచెను | బడమటికొండకును బ్రొద్దువడిఁగఁపడరక॥
 ౩॥ చ॥ అదనదితప్పి వేఁడివెలుఁగత్తమిలక దడమెత్తుపాముగా | ముదొరవిసంపుమంట
 లనఁ బొల్పుగుఁ బడ్డరసంజకావి,వైఁ | గుదిరిన సందచీకటి తగుంబొగయట్ల, చెలం
 గు నల్లత్రాచు దడములట్ల చీకటులు, చుక్కలొగిం దలమానికంబుల౨॥ ౪॥ నీ॥ వే
 యనితమ్మలం బాయెనుజిగింకెంపు విగిసాంపుడులకింపు పెదపులకును | పూననికుంకుము
 బొట్టయ్యె విదియ చందురు నందమునుబొందునుదురులకును | వెడలనియెఱ్ఱరివికలాయె
 మెఱుఁగారు ఐక్కవకవమీటు చన్నులకును | బెంపొందుకెంపుల పేరులయ్యెను బోక
 పొత్తుల పొత్తూనుకుత్తుకలకు | ననుచు గడిదేరి మదిజాటి హద్దుమాటిఁ అంకుటాండ్రు
 డెందంబుల గొంకులేక | మిండగొండరాకలు గోరమెందుకొనియెం | గెంపుచాయలు
 పడమర నింపుమీలు॥ ౫॥ గీ॥ గొండ్లిసలిపెడి యురవశి గుబ్బలల్లు | జడలగుంపులువీడి
 యీపుడమి నెల్ల | నలముకొనియె ననంగను నలుపుమిగిలి | కటికిచీకటి యెల్లెడఁ గ్రమ్ము
 కొనియె॥ ౬॥ చ॥ అలరెడు రేవెలంది చెలువారఁగఁదాల్చిన కావరంగు రువ్వలువ
 వదల్చి చందురుని వావిరిఁబొందఁగఁగోరి మల్లెముగ్గులుగల నీలిచీరమెయిం గట్టెననం
 గనుజూడసెప్పెఁ జొక్కులగమితోడఁ జీకటులు కన్నులపండువుగాఁగ నయ్యెడక॥
 ౭॥ ఉ॥ గొంకులుదూరుచున్వేదలి గోడలుదూకుచుం బొంచిపొంచిబల్ | సందడిగాక
 యుండఁ జిటుసంకులవెంబడిఁ దాపుఁజేరుచుక॥ | సందియమంద కాఱడికి సైపుచు
 సాముల మోపుపుచ్చుచుం | జెందిరి కోరుకోరికలఁ జేరిబాజంగులు దొంగలుందగక॥
 ౮॥ గీ॥ తన్నులకు దాయయాత్రేండు తాజగమ్ము | నందుఁ జూచ్చియంటకుఁగాను
 ముందువంపిఁనట్టి తెలిగుడారమనంగ నమరెఁ దూర్పుడెసను దెలివన్నె కలువలు
 తెల్విసుంద॥ ౯॥ ఉ॥ చుక్కలత్రేండు చీకటులసూచు వెలుంగుఁ త్రేని జోడుబల్ |
 ఐక్క వపుల్లుముత్తముల సారెకునేచెడినాడు చక్కస౨ | మిక్కిలి కంటిచేవరకు మే

ల్పగమై తగువాడుకల్వలకొ | మక్కువచోచుటేందు మరుమామకసంబడె దూర్వు
కొండనైకొ || ౧౦ || చ || తటియనువేటకాఁ దిరులదండను కోయిలగుంపుఁబట్టఁగాఁ |
బటిచి వలన్నిగిడ్చె ననఁబర్వెను దూర్వునఁడెల్పు, లోఁజిగుఁకృష్ణకయి పెట్టినట్టు నెల
యింపగుఁ, బడ్డ పులుంగసంగళం | కొఱపగుఁ, గాంచి పర్విడెను సూయనఁ గోయిల
లేగుఁజీఁకటుల్ || ౧౧ || చ || కొమరువెలుంగు రేవెలఁది కొప్పనఁజీఁకటి. కొప్పపూలునా |
సమరును టిక్కచాల్, నెలయొయారపు రాగిడిబిళ్ళయట్లగుకొ, | సమకొనుకండులో
నిడిన నల్లనితాయన నెప్పు రాగిడికొ | జములుగఁ జాట్టుమల్లెలనఁ జందురుచుట్టును
డెల్పుగప్పడెకొ || ౧౨ || గీ || తమిని రేవెలఁదియిడుగందంబుమేనఁ | దాఁజలువల టే
డప్పడు తాల్పెనఁగఁ | డెల్లనయ్యెను జందురుండల్లనల్ల | నెల్లకడలను వెన్నెలలట్లుకొని
యె || ౧౩ || నీ || నెఱతాపులుచెలంగ నిండాఱవిరిసిన మల్లెపూవులతోడ వెల్లివిరిసి | కప్పు
రపుటనంటి విష్వఁబారలరాలు కప్రంపుఁబొడితోడఁ గలసిమెలసి | కమ్మువిల్చునదాయ
కాపురంబైతగు వెలిమలజిగితోడ వియ్యమంది | కటివేల్పునిల్లాలిం గనిపెంపుగాంచిన
చాలమున్నీటితో మేలమాడి | మెండుకొనియిండ్లె బువినిండ వెండికొండ | కొండపిండు
లఁజెండెను దండిహత్తి | పిండికలకండ వెలిందమ్మిదండఁదెగడి | పండురేయెండదండులు
నిండుజిగిని || ౧౪ || చ || అత్తటి నాబిత్రటి చెలికత్తెలతోడ నత్తోటలోనుండి నిండి
కొన్న పండువెన్నెల తెగలనెగలకుం దాళంజాలక || ౧౫ || ఉ || చెందొవవిండు దండడి
నిఁ జింజరంవదర చెందికుండఁగాఁ | జింజరుచిందఁ, గొండలముచెందఁగ డెందము
కండుఁడందపుం | గెందలిరుం దగందొడుగఁ, గ్రిండుపడందగు పొందికందొగల్ | సంద
దడిచింద, దండుకుకు చందముఁబొంది వెలందివండురుకొ || ౧౬ || ఉ || నెయ్యపు
టాజ్జలోఁగఱపి నిచ్చలునూల్కాలుపంగ సూరెమొ | యొయ్యన సన్నగించి మది
సెంటిగనల్ల జగంబుచుట్టముకొ | నెయ్యమునందలంపుచును నిల్చినవన్నియు మానఁగా
నతం | డెయ్యడ మ్రోలఁగప్పడె సెయ్యారియవ్రాలెను గన్నమాయుచుకొ || ౧౭ ||
చ || ఇట్లాతందు తనకన్నులమ్రోల నిలిచినట్లయిన మదికలంగి యచ్చెలువ యొక్క
నెచ్చెలితో నిట్లనియె || ౧౮ || ఉ || వీడుగదమ్ము నావలపు వీరడిచేసినవాడు, పొన్న
పూ | వీడుగదమ్ము లోతయిన యీతనిపొక్కిలికింకనావెతల్ | వీడుగదమ్ము నన్నిపుడు
వేయెదఁజేర్చిన నీతడున్నయా | వీడుగదమ్ము నేలఁగలవీడులలోపలమేటి బోటిరో || ౧౯ ||
చ || అని వచ్చువిచ్చుని నెఱచిచ్చునం గ్రాంగుచు మఱియిం బలవింపంజూచ్చిన నెచ్చెలులు
చలువవనులు సేయందలంచి || ౨౦ || నీ || చేడియయడుగులఁ జిగురాకులుంచిరి యింతి
చన్నులఁ బూపుబంతులిడిరి | పొలఁతితొడల సంతిపారలసంతించిరి ముగుదసొక్కిటఁ
బొన్నపూవునిడిరి | యువిదహల్లన్నులఁ దొవరేకులద్దిరి చానకెమ్మెవరి బూదేసె యి
డిరి | తొయ్యలిచేదోయిఁ దూండ్లనుచెనఁచిరి కొమ్ముకేల్లిన విరిదన్నులిడిరి | యచివ
యడుగులలోనగు వానికవిద్విసాటి | కావొ సరియకానెయని చూచుకరజిఁజెలువ | చెలులు

కావించిరొక్కటఁ జలువవసులు| వానివానిని బోలినవానిఁగూర్చి॥ ౨౧॥ వ॥ అంత
 నొక్క ప్రోడచేడియ వారలంబూచి॥ ౨౨॥ నీ॥ మరుచిచ్చుదరికొని మఁడెడు నెమ్మేన
 వీవనల్వేఁబూనినిసరవలదు| కంటికంటుక నీటఁగండైనచెక్కుటద్దంబులఁగందంబుదార్ప
 వలదు, వలపుచీకటిఁబెంపువానిన తురుముతేంటులసంపెగల్పుట్టదలఁవవలదు| బలువిరా
 శంపుఁగాకలఁ గందుచను నిమ్మపండులఁ గప్పరం బలఁదవలదు | దెసలనెల్లను బర్హుచు
 దిటముచెంది| పిక్కటిల్లుచు వెలుఁగొందు చుక్కలదొర | కాయ వేడివేన్నెలలండు
 గలుకులార| పెట్టవలదు తామరకంటిఁ బెంపుమీఱ॥ ౨౩॥ వ॥ అని యాచిత్రాం
 గదవంకం దిరిగి॥ ౨౪॥ నీ॥ కైదమ్మిమోము చుక్కలఁజేరి నెగఁగండఁ జెక్కునఁ
 జేయ్యలఁ జేర్చదమ్మ | జొర్కొప్పుచీకటిఁ జనుజక్కవలుగుండఁ జ్ఞానర్థ కురులేల
 జొర్చదమ్మ! నునుముక్కుసంపెగ నూగారుతుమ్మెదల్ బడలంగమోమేల వాంచెదమ్మ!
 మినుకుకాటుకనీట నునుజెక్కుటద్దముల్ మాయఁగన్నీరేలవఱపెదమ్మ! చేయి దామ
 రచెక్కునఁడియవమ్మ! ముంగురుల్ జొఱనీకమ్మ మోముమీదికైత్తవమ్మ కన్నఁగవ
 నీరొత్తవమ్మ! వలుకుచివవమ్మ లేవమ్మ పనిఁడిబొమ్మ॥ ౨౫॥ గీ॥ గట్టువిలుకానినైనను
 గడియలోన| క్రిందుఁటుపంగఁజాలిన క్రీడియంత| వానికిని దుంటవిలుకాని చారిపడఁగ|
 నీక నినుఁగాచు టొకబరువే నెలంత॥ ౨౬॥ గీ॥ నేటరేపట నికమన నేలవేల్పు| మ
 న్ననను జక్కఁబడునన్ని మానువెతల| ననుచు ననబోడిఁగడువేడి యందువలన| నూటట
 యొకింతగాన కయ్యువిదమిన్న॥ ౨౭॥ వ॥ తోడి చేడియలతోడ॥ ౨౮॥ క॥ మున్న
 కొని మరుఁడికైడి| ననబోడి మెఱుంగుఁజనుల నడుమనె పెడకుం | జనకుండ గుఱిగ
 నేయటం | గనవింటికె కన్నులుండఁ గాఁబోలుఁజూడీ॥ ౨౯॥ ఉ॥ చేతులు తమ్మి
 తూండనుచు జేరివయంచలు కొప్పఁజూచివే| బీతున నల్లమబ్బనుచు వెన్నన, బంచిన
 గాలినారు పామేతరుమంగఁ బువ్వులుతుండేమిటఁ జామనుగల్పలేమిఁ దర్వాత నెమ
 శ్వఁగూర్చె బగవానికొమారుని వారువంబులక॥ ౩౦॥ వ॥ అనిచెప్పి యప్పుడు చెపు
 లుచిల్లులువడఁ గడుఁగూయు కోయిలలు మొదలయినవానింగూర్చి పేర్చిన కినుక పెం
 పున నెట్లనియె॥ ౩౧॥ నీ॥ ఒరులవంచలఁజేరి యున్నట్టికోయిలా యెందుకునీకింత యె
 గిరిపాటు| నిలువఁజూటునులేక నింగివేలేడు చందమామనీకేల ద్రిమ్ముఱితనంబు| చచ్చి
 చావనివాని చాడ్చుననున్నట్టి మరుఁడనీకేటి కీమండిపాటు| కదిసికొమ్మలపాల బ్రదుకఁ
 గాంచిన తుమ్మదాయేల నీకింతయదరిపాటు | మీకుఁచునువోలె నిపుడు మామెలఁతే
 తోడి | యొక్కమాటనుంటయును మోమోటమియును | లోనిచుట్టఱికంబును జాను
 మీఱు| చూపుచెలికారమును గొంతచూడవలదె॥ ౩౨॥ క॥ కలువలదొర యల్లఁడ
 వై| కలువలె తూపులుగఁదాల్చి కరమలరెడు నీకలుకమెయి నక్కటకటా | యళు
 కొందిన కలువకఁటి నలఁచుటతగునే॥ ౩౩॥ వ॥ అని మంచిమాటల నెంతవిన్నవించిన
 నించువిల్కానివలన నించుకంతయు నక్కటకంబుగానక కటకటంబడి పడంతి యా

వెడవిల్లు నిట్లు చూడందొడంగె॥ ౩౪॥ ఉ॥ ఒజ్జలకాపురంబు మొదలూడంగద్రొబ్బిన
 రేయిద్రొమ్మరిక॥ బజ్జను జేర్చికొంటివట ప్రగ్గడగాంగను, గన్నతల్లులక॥ విజ్ఞానవీడనా
 డిచెడి వేంబలుగాకులఁగూడుపుట్టుగు, స్థిజ్జగమందు నీకుదడమేయట యింతులదోస
 మెట్టిదో॥ ౩౫॥ గీ॥ చేతఁజెటుకువిల్లాక్కటి చిక్కఁబట్టి, కంటఁబడకుండఁ బూదూ
 పుగములునాటె॥ డలనిఁకమీదఁ చూపులునేలఁగలియఁ, బీల్చినీపిల్లు వ్రేల్చిడిచి బిప్పి
 యిడుదు॥ ౩౬॥ గీ॥ తోడఁబుట్టిసదనియైనఁ జూడకెపుడు, నీకు తల్లియిల్పిరిగూల్చి
 నీకుపగతు॥ కడనుదలమానికంబయి గరువపడెడు, నెలను జెలిఁజేసికొంటచేఁ చులువ
 వీపు॥ ౩౭॥ గీ॥ అని మరుమఱియుచూడఁగ నతివయొకతె, కంటఁబడకుండు మరునేల
 కఱకులాడె॥ మింటఁగడుమర్దును నెలచాలమేనుగాడె, ననుచుమరలింపఁ జండురుంగను
 ముఁబలికె॥ ౩౮॥ గీ॥ ఒకటిరండునాడులు చెల్లియున్ననాడె, చూడరాదని నిను
 బెద్దలాడుచుండఁ, బెద్దవాఁడనై మిన్నంది మెలఁగునిన్ను, జానలకుఁ జూడవచ్చునే
 చంపమామ॥ ౩౯॥ గీ॥ తమ్మికంటియటంచు మాతలిబోడి, నలుకమెయినలంచెద
 వేమె యిట్లుకాదు, కలువకంటియెగుము, మాకలికిమిన్న కనికరముచూపి కాపుమో
 కలువఁజేడఁ॥ ౪౦॥ చ॥ నీరికినిదోడఁబుట్టువయి చెన్నగ వెన్ననకు న్నటందివై,
 యరపదిమోములున్నదొర కొదలనందపు మానికంబవై, మరునకు మేనమామవయి
 మన్నన నతికిముద్దుపట్టివై, కరమలరారునీటిలులు కల్కులనేచి కలంపఁబాడియే॥ ౪౧॥
 చ॥ ఒరులకుఁజేరదవ్వగుచు నెజ్జలకొంపనుదీసి తమ్ములం, గరము బడల్పడంబఱి
 కాంచినతండ్రికిఁ బోటుతెచ్చి వంకరతనమల్ల చిన్నపుడె కాంచి కరంబును నీపు రేయి
 ద్రొమ్మరివని పేరుపొంది యింక మన్ననఁజూతువె యాడువారలక॥ ౪౨॥ మ॥ కడ
 లిన్వార్యపుటగ్గి తోఁబాడమి వీకన్గిటివేవెల్లు నెక్కుడు కాకంగడవాడిమిన్నెల
 నెలం గూడందగంజాలి యెప్పుడుఁ బెస్సప్పపుగానుకోఱల విశంపుంబిచ్చుకునైచి
 యీ, పుడమిన్నిమ్ములుముట్టు నీకుఁ జలువల్ పుట్టంగ నెట్లబ్బెడుక॥ ౪౩॥ నీ॥ నీకు
 వెలుంగులు నెఱకాకౌటను జాలనీరగు నెఱతాలె తెలుపు, నీడతకరంబు నీతంబు
 తప్పుట నువిదంగోల్పడిన నీయొజ్జతెలుపు, నీకువెన్నెలగముల్ నెఱవాడులౌటను దల
 వాల్చు తమ్మిమొత్తములె తెలుపు, నీరూపు చూవరకోరువరాకుంటఁ గవలిడియేగుజక్క
 వలె తెలుపు, నిట్టి నీవలనను మేల్మొట్టుగలుగు, సరిగనీరూపు నానాటసన్నగించి పిద
 పఁ బదియాలువ్రయ్యలై పెద్దపాము, నిన్నుమింగిన నెలఁతలనెగులుదీటు॥ ౪౪॥
 వ॥ అని చండురుందూటి యల్లంబు జన్మన మెల్లన మేనెల్లఁ జిల్లులువోవఁ బెల్లువీచు
 పల్లగాద్దుగూర్చి యల్లన నిట్లనియె॥ ౪౫॥ గీ॥ లేడికన్నులుగలది యీలేమిన్ను,
 లేడినెక్కుచుఁ దిరిగెడువాఁడవీపు, నిట్టి చుట్టఱికంబుండ నింతినేచఁ, దగునె తనకీ
 వెయ్యఁగురనితలఁచియుండ॥ ౪౬॥ చ॥ జగమునకీపుకీడు గడుసల్పుదువంచునుదమ్మి
 గూలి నెవ్వఁగనిను నెక్కుమూలఁ బడవైచెను దానడంగకున్ననిక॥ దగమెనవం

గఁ బాములకు నాల్గులు రెండొనరించి వానికిఁ జగమున వేయియేడులునునకొ
బ్రదుకిచ్చెనుగాదెవయ్యరా॥ ౪౭॥ వ॥ ఆని యెల్లయెడలఁ బిక్కటిల్లి మిక్కుటంబు
గాఁ బెక్కువగలఁజెపులు వగులనటచుచుండు గండుఁగోయిలలు లోనగువానింగూర్చి
యిట్లనియె॥ ౪౮॥ నీ॥ కొమ్మల నదలించు మాశవయ్యరపిన్న చలపట్టినిన్నుఁ బాములు
ఘోసంగి కాకిమూకలలోనఁ గలసిమెలంగుచుఁ గేరుకోవెల నీకు సూరువడను॥ పండ్లు
కొలుకుచు నిల్వక యెగసివడెడు చిలుకనీబ్రతుకుకెల్లఁ జెట్లఁగలయి॥ పురుటింటిబూచు
లపోల్చి నివ్వెఱగొల్పు తుమ్మెదానీత్రుళ్లు తుప్పలెక్క॥ గంతులిడుచును దెరువర్లఁ
గలఁచుచుండు॥ నెమ్మినియాటలెల్లను నేలవడను॥ నీళ్లు నమలుచు మగువలనెగులువ
ఱిచి॥ నిక్కురాయంచ నీతిండి నీరుగాను॥ ౪౯॥ వ॥ ఇట్లు దూరుచుండ॥ ౫౦॥ ఉ॥
పిట్టులుగూనెఁ జీకటుల పెంపెడఁబాసె మెఱుంగురిక్కచాల్॥ బిట్టుగమూసె జక్క
వలు వేడుకనుండొరుడానెఁ గల్వలెప్పట్టునఁ దెల్వివాసె వెతవాసిన తమ్ములుపొంగి
తేంట్లకుకొ॥ నెట్టనవిందుచేసె విలునేర్పునమూసె మరుండువేంకువకొ॥ ౫౧॥ గీ॥
నెచ్చకొండ్రమడుల వేడుకడిందంగి పాటులరి వగటివనులకడర॥ వడిగఁగాపువారు
పనిపాటలకుఁబోవ॥ తూర్పుకొండమొదఁ దోచెఁబ్రొద్దు॥ ౫౨॥ ఉ॥ క్రిందఱినాడె య
ట్లరిగి క్రీడివయిం గడువాలుగంటికికొ॥ దెందముచిక్కియూటయును డీప్పడి పెన్వల
వంతనింతిదాఁ గుండుచునుంటఁ గ్రీడి యిటకుం బనిమీదను వచ్చియుంటయుకొ॥
గుండునఁ జిత్రవాహనునకుం దగఁదెల్పెను జిల్కలర్పిలికొ॥ ౫౩॥ చ॥ తెలిపినఁగొంత
నేపు మదఁదేకువతూలియుఁ దెల్విఁగాంచుచుకొ॥ మెలపునఁగ్రీడియల్లుండగు మేలిపు
డె యొడఁగూడఁ జేసికో॥ వలెననియెంచి ప్రగ్గడలఁబంచెను గవ్వడిపాలి కప్పుడే॥ వలసిన
మాటలఁగఱపి వారినివీటికిఁ దోడితీర గకొ॥ ౫౪॥ క॥ తగువారలవెంటఁగొని ప్రగ
డలుచని క్రీడిఁగాంచి వరుసగఁ బలుకం॥ దగుపలుకులాడి విందుగ॥ నగరికి విచ్చేయ
వేడ నగుచునతండుకొ॥ ౫౫॥ కం॥ గారవమునఁ దయ్యఁదొర॥ వారటుప్రగ్గడలఁబంచి
వాసిగఁ బిలువంగా రాకుండుట తగదని॥ కూరిమినేనుంగునెక్కి గొబ్బునఁగదలకొ॥
౫౬॥ గీ॥ ఆముఠేనుంగుపై నెక్కి యర్జునుండు॥ రాచనగరికిఁ బోవుచోఁ జూచు
వారు॥ వేయికన్నుల వేలుపుబిడ్డజూడఁ॥ వేయికన్నులె వలనంచు వింతవడిరి॥ ౫౭॥
గీ॥ పొడుపుకొండమొదఁ బ్రొద్దువెల్లెడునట్లు॥ వెలుంగుచతండు వీట వెడలునపుడు॥
ఘులఁతుక లవరంజిమేడలపయినుండి॥ యలరువానగురిసి రతనిమీద॥ ౫౮॥ గీ॥ క్రీడి
వేంచేయుచున్నట్టి జూడతెలిసి॥ వడిగఁ దగువారితోఁ జిత్రవాహనుండు॥ గొరుపై
నెక్కి యెదురేగి గారవమున॥ తోడుకొనితెచ్చి విడిదిలో దొరనునిలవె॥ ౫౯॥ గీ॥
విడిదిచేరినపిమ్మట వేడ్కమీఱ॥ నేకతపుటిల్లుచొచ్చి వారిరువురింత॥ మంతపంబున
నేమేము మాటలాడి॥ యెగుదెంచిరి నభ్యుకొం చివలకపుడు॥ ౬౦॥ వ॥ అంతస్సంత
భంబునఁ జిత్రవాహనుండు తగుపొడిమిం గ్రీడిని వీడుకొని తనయింటికిన్వచ్చి పెద్దలం

జెచ్చెరరావించి వారలగారవించి పెండ్లికిందగిన మంచిమూరుతంబు పెట్టుండని కట్టడ
యిడి యూరు నైనేయఁ జూటంబంచిన॥ ౬౧॥ నీ॥ కస్తురివన్నీటఁ గలయంపిచల్లించి
గోడలు జవ్వాజితోడవలికి । ముగ్గులుకట్టాడి ముత్తియంబులఁబెట్టి నెలతాలతోడఁ
దిన్నియలువైచి । డంబైనవగడంపుఁ గంబముల్నాటించి తెల్లక్రొవ్విరులఁ బందిట్లువేసి
తోరంపుఁబచ్చల దోరణంబులుగట్టి రతనంపుదివ్వెని జతనుపఱిచి తావులమెఱుంగుఁ
గుఱువేళ్ళ దడులుకట్టి వీడుతైనేసి రెలమినవ్వీటివారు॥ ౬౨॥ నీ॥ పెండ్లివనులెల్లఁ
జేయించి వేర్కితోడఁ జుట్టములనెల్ల రావించి సాబగుమీఱి విడిదెలోవలసినవెన్ని
వెసనమర్చి లగనమిడెడా నెనన తేఁడుతగఁగఁబలుక॥ ౬౩॥ క॥ తలయంటుకొనఁగఁ
దఱియని చెలియొక్కతె క్రీడితోడఁ జిలుకయెలుంగుం గలకలమననగు జిలివిలి పలు
కుల వలపొలయ విన్నవంబొనరింపక॥ ౬౪॥ కం॥ ఇదెవత్తుమీపువదమని కదలియ
నుఁగుఁజెల్మికాని వైదండంబెం పొదవఁగఁగొని వివ్వచ్చుఁడు కదనెంజలకంబులాడు
గరుడలచవికె॥ ౬౫॥ వ॥ అట్లు కదినియచ్చట నెచ్చెలిమికానితో ముచ్చటలాడు
చుండ॥ ౬౬॥ చ॥ పలుకులలాగు నెమ్మిగము వాగునుమీసము నూగునొక్కతై
యలరుటకోరైయబ్రవడి యవ్వటి పాటునిఁగానెఱింగి నెచ్చెలిగమిఁజీరిచెప్పె మనచెం
గటముక బువుఁదోటనేరిమిం బలికినయల్ల బూటకపు మాటలమాట యితండెయం
చటక॥ ౬౭॥ క॥ తనగుట్టుబయలఁబెట్టక వనిచేయఁగనుడయఁడెంత వడిగలవాఁ
డే ననబొడిగుట్టరయసి యనసింగాటించి పంపెనని నగిరిచెలువ॥ ౬౮॥ ఉ॥ ఆయెడ
నింతియొర్తు మదినాగకకోర్కులు క్రేళ్లుదాటనే మాయనఁబోవునెచ్చెలిని మోవిప
యిం జిఱునవ్వు మొక్కలే వైయిగురొత్త గన్పయిగనల్లనమానిచి జారువైటచందో
యికిఁ దార్చుచుంబలికె దొంగలితెప్పలమొప్పులీనఁగె॥ ౬౯॥ నీ॥ మేలుగూర్చిన
వారికి మేలెకలుగుఁ గావునను మనమీజన్మిగట్టునిపుడు తోడఁపెండ్లికొడుకుఁజేయఁ
దొడరవలయు మనువుగూర్చినవనికిఁగా మగువలార॥ ౭౦॥ నీ॥ అనిన మునిముసినగ
పుల నల్లఁబూని యొండొరులమాములనుజూచి యొక్కరొకరు కన్నుపై గలనేమేమొ
యెచ్చుకొనిరి క్రీడియనుగూర్చి సంగడికాడునంత॥ ౭౧॥ నీ॥ తేటరతనంపుముక్క
లిపీటతెచ్చి వింతకపురంపుఁ బొడులతోఁబెట్టినట్టి ముగ్గులోవలవేయంకఁ బుడమి
తేఁడు వచ్చిహార్చుండె నద్దానివైనపుడు॥ ౭౨॥ నీ॥ కురులు చిక్కులుతీసి క్రొత్త
సంపెఁగనూనెఁ దలయంఁటెఁ జిలుకలకొలికియొర్తు పచ్చకప్రముచాయ పసపునమే
దించి నలుగిడెనెమ్మేను నాతియొర్తు మంచిగందపు దావి మించిగుబుల్కొననటకలి
తలనిడె నతివయొర్తు బంగారుబిందెలఁ బన్నీరుగొనివచ్చి జలకంబులాడించెఁ జెలువ
యొర్తు నీరుముమ్మాలు తలచుట్టు నెఱయఁద్రిప్పి తడవునుమని దీవించె బడఁతియొ
ర్తు రతనములపీటదొరదిగి రాఁగనెడుట నిలిపె బంగరు పావలు నెలఁతయొర్తు॥ ౭౩॥
నీ॥ జిలుకగుచెందిక వన్నెచేలచెఱంగునఁ బెన్నెకుఁడియొత్తె గన్నెయొకతె గమ

గమవలపులు కడలముంచుకొనంగ బూసరుల్ సేగఁజూపై బోటియొకతె । పెళపెళలా
డు దువ్వలువపించెలుపెట్టి వెసఁజేతికందిచ్చెవలదయొకతె । రతనాలపనిమేలిరవణంపు
గుంపులు సెమ్మనఁగీలించె గొమ్మయొకతె । పొలఁతీయొక్కతె జివ్వాజిపూసెమ్మనఁ
జెలువయొక్కతె పన్నీరుచిలికెఁబయ్యె । పూసురటివీచె దలిరాకుబోడియొకతె । నిలు
వుటద్ద మొకనెలంత నిలిపెమోల ॥ ౭౪ ॥ ౧ ॥ ముద్దుకస్తురిసామంబు దిద్దిసెసటఁ
బెండ్లిపల్లకిలోనెక్కి విడిచెవెడలి । యరిగె వియ్యపుచారింటి కచటమున్నె । మించు
బోండ్లు చిత్రాంగదఁగొంచుఁబోయి ॥ ౭౫ ॥ ౧ ॥ చలువనెలతొల జలకంపుసాలలోన
మేలిమిపనిండిపీటపై మెలఁతనునిచి । తేటవశ్యరమునఁ గెంపుదివ్వెపెట్టి । జివ్వనులు
పాటపాడి నివ్వాళియియ్యె ॥ ౭౬ ॥ ఉ ॥ పయ్యదజాఱఁ జెక్కుఁగవనై జిటుచెమ్మట
లూరఁబూసరుల్ । కయ్యముగోర లేఁగవును గబ్బిచనుఁగవ దూర జాటుకొప్పొయ్యన
వీపుఁజేర వెససూర్వులు వైవయిఁ గ్రమ్ముడేరఁ దా । నయ్యడ నింతియోర్తు తలయం
టఁదొడంగెను వాలుగంటికి ॥ ౭౭ ॥ ఉ ॥ పాయనివేడ్కఁ దావి వెలిఁబర్వఁగ సం
పగినూనెయంటి కిచ్చె యిరిగుంపు పెంపుగెలువంగల నిద్దపుసోగపెన్నెరుల్ । పా
యలుతీసికువ్వి చెలువమ్ముగఁ జిక్కులువాపె నింతియో । ర్తయెడలేత కెంజిగురుటా
కులగేరెడు కేలుఁదమ్ముల ॥ ౭౮ ॥ ౧ ॥ పురుగుజివ్వాది మేదించి పెనఁచినట్టి తావి
మంకుముపొళ్ళతోఁదలిరుబోడి । మేనసలుగులువెట్టెనుమెలఁతయోర్తు గబ్బిగుబ్బల వ్రే
గునఁ గొనువడఁక ॥ ౭౯ ॥ ౧ ॥ సోలి సుంపగినూనెచే సొమ్మనిలిస । పెన్నెరులనెడు
తుమ్మెదపిడుకకును వెసను నేదతేఱఁగ మండువేయుకరణిఁ । గురులకట కలియిడె
లతమానయోర్తు ॥ ౮౦ ॥ ౧ ॥ పని డిలిందెలఁ బన్నీరు వరుసనించి । చెలులు రతనంపుగిం
డ్లతో జలకమార్చి నెలులవెంబడి దిగజాటు నీరుపొలిచెఁ । గ్రొమ్మయిలు జోరునను
వాసగురియ ట్లు ॥ ౮౧ ॥ చ ॥ అలనడియొత్తెనుక్కచెలి తాపెడఁగుం వెలిపట్టుబట్టచే
గలపముమైనలందె సుకకన్నియ కస్తురిబొట్టువెట్టెఁ దా । వెలఁదకయోర్తు నెన్నెసట
వేసలిఁ బూపులుచేర్చె నింతియో । రైలమి నెలంతయొక్కరితె యింపుగఁగాటుకతీర్చె
గన్నుల ॥ ౮౨ ॥ ౧ ॥ విలువరతనంపుఁ దొడవులువెట్టిమేన । జిలుఁగుబంగరు కెంబట్టు
చేలఁగట్టి । చెలులుగై నేయ నెలమితోఁ జెలువనపును । పెండ్లిమాఁతును జేసిరి పేర
టాండ్రు ॥ ౮౩ ॥ వ ॥ అంతఁ బెండ్లిచావడియందు ॥ ౮౪ ॥ ౩ ॥ లగనమిదె పెండ్లిమా
తును నగుఁదేసని యొజ్జ బాపయ్యలుచెలుల ॥ మిగులం దొందరపమువఁగ । ముగు
దలు వరుగై రి రంలిపురికిని సుకట ॥ ౮౫ ॥ చ ॥ అడుగుల కెంపుదాల్పుడమి యత్త
తీసెత్తకయిండ నెట్టిసా । మడుఁగులుకాళ్ళకుంబలుచు మార్చినిబర్వఁగ నిల్వ
టద్దముల్ । బడిబడిఁ జెల్లికయిలఁ బ్రక్కలనిబ్బడిఁజేయ నిద్దుతోఁ । బడఁతుక పెం
డ్లితిన్నెకడ వచ్చెను నెచ్చలిపిండు లేరఁగ ॥ ౮౬ ॥ ౧ ॥ కలికి నెమ్మాదు తేనికిఁ గాని
పించుకుండ ముక్తదవ తైలయిండుపట్ట । వెలసెనయ్యది నిండు రేవెల్లనకును మిగుల

మాటగు మేటిక్రొమ్ముగిలుకరణి॥ ౮౭॥ క॥ నలుగడలవాయిదమ్ములు । చెలంగంగా
 బేరటాండ్రు సేసలుచల్లక॥ బలుదీవెనలిడఁబాటులు । పొలుపుగఁజనెఁ బెండ్లియరు
 గుపొంతకు తేఁడుక॥ ౮౮॥ క॥ కొమరాలినప్పడట నేమముతో నాసేలతేఁడి
 మాంకన్యాం తుభ్యమహం సంప్రదదేయని । యమరంగా దారపోసె నల్లున తెల
 మి॥ ౮౯॥ గీ॥ తెఱవలటుమీఁదమెల్లన తెఱనువంప । మిగులసిగ్గున ముగుదయు
 మొగమువంచె । మగువచెలువంబుఁగనఁ గ్రీడి మొగమునెత్తఁ బచ్చివంటిని మరుఁడును
 బైకినైతై॥ ౯౦॥ గీ॥ పడఁతిమిన్నలు తెఱనల్లవంచినపుడు । కనులు మిటుమిట్లుగొనఁ
 దక్కుమనియెఁ జెలువ । బయలఁ గాటుక్రమ్మిన గొప్ప మొయిలునుండి । మించివెలువడు
 క్రొక్కాటుమెటుముకరణి॥ ౯౧॥ గీ॥ తొయ్యలి పిసాళిచూపులక తూపుగముల
 మోరగానాటియల్లు ముట్టుితలూచి । క్రీడివయిని వ్రేల్చిడి నిండుకెలుపుకాంచి । విరుల
 బిల్లుఁడు కోయని పేర్చియార్చె॥ ౯౨॥ చ॥ సరగునఁ గొమ్మనెమ్మొగము చాయలకుం
 బని సేదతేటి నిబ్బరమగు తొనిచూపుగవ వైకొకచోటికి సాగఁజూచియుక॥ గురు
 లనుచిమ్మచీకటిఁ దగుల్కొనియాడకె దారితప్పి బల్మురిపెపు నవ్వువెన్నెలవెలుం
 గున వచ్చుచునుండుఁ గ్రమ్మటక॥ ౯౩॥ ఉ॥ వేటొకచోటికిం గడల వేమువెల్వడి
 యండుఁబోవఁగా । సేరక క్రమ్మరన్మొగమునే వడిఁజేరెడు చూపుమొత్త మొయ్యార
 పుఁ జిన్నగొండకడ నవ్వలఁ దవ్వలఁగాంచి వానిఁ బొంగారఁగ నానవాలుగొని గం
 తిడి పాయకనిల్చె నచ్చటక॥ ౯౪॥ వ॥ అటుపిమ్మట॥ ౯౫॥ చ॥ మురుగులుజారఁ
 జెమ్మటలు ముట్టుమొగంబునఁగార ముత్యపుస్సరు లొకయొరఁజేరఁ జిటునవ్వులు
 మొల్కలుడేర నంటుజో । ల్లరుదెసలండుఁ జెక్కులపయి న్నడిఁదూఁగుచు తాలువాఱ
 నాదొర తలఁబ్రాలువోసె సలతొయ్యలి యాఁదలమీఁద దోయిటక॥ ౯౬॥ ఉ॥
 కొననియాడ ముంగురులు గ్రక్కునఁ జెక్కులమీదఁగూడఁ బెంపూనినగుబ్బదోయి
 పయి నెక్కుట పేరులు త్రొక్కులాడఁ బైపైని బయింటయాడ నునుబంగరుగాజు
 లు పట్టువీడ నాచానయఁ గ్రీడిమీదను వెసం దలఁబ్రాలను బోసె దోయిటక॥ ౯౭॥
 క॥ మదిలోపలఁగలకూరిమి । నిదెనేఁబయిచేయియగుడు నిదెయేనగుడుక॥ వదలక కనుఁ
 డనుక్రియ వాఁగొడుగక తలఁబ్రాలుపోసి రొండొరులవయి॥ ౯౮॥ గీ॥ ఒండొరుల
 మేనుసోకుట నెక్కుసారి । కన్నెకును తేనికిని మేను గగురుపాడువఁ । దాళిగత్తె
 నాతఁడు జవరాలిమెడను । సేలవేల్పుల దీవెనల్నింగిముట్ట॥ ౯౯॥ గీ॥ అగ్గిసెలకొల్చి
 మఱి వారలందులోన । నేయివ్రేల్చిరి పిమ్మట సేలతేఁడుపట్టి సన్నికల్ ద్రొక్కించె
 బడఁతిచేత । సంత పేలాలువ్రేల్చె నయ్యింతిమిన్న॥ ౧౦౦॥ నీ॥ ఎలుకకెత్తిపాడెడి యిం
 పైనపాటలు గండుకోయిలపిండు గరువమడఁప । వలుకునప్పడుతోచు వల్దురుసలతాలు
 సలువలంకులను వెన్నెలలనింప । వశ్యమందలిదివ్వె బటువైనమగతొల మెడపేరులకుఁ
 గెంపుపెడఁగుగూర్చ । మేనిబంగరుసిగ్గు మేలిమిబంగారు వశ్యరంజనమను బసేమియె.

సంక | వారిమోముల కెసరామింబట్టి నెలను | దిగఁజుడుపుపిట్టుకైవడి మొగములకును |
జెలికిఁ జెలుపునకుం జిరంటులలరువేడ్కఁ | గప్పురపుటారతులనిచ్చి రొప్పుమీఱు || ౧౦౧
గీ || మొదటి నాటితంతు ముగిసినపిమ్మటఁ | బాకెసయును నాగవల్లిమఱియు | వేఱ జరగ
వలయు వేడుకలెల్లను | వరుసజరిగె నెల్లవారు చెలఁక || ౧౦౨ || గీ || నాగవల్లియు
లోనుగా నడచినంతఁ | బెండ్లి నాడులు గడువంగఁ జేర్చితోడఁ | నాలుమగలను గలువంగ
నపుడుతలఁచి | మేటివేడుక నాలవనాటిరేయి || ౧౦౩ || గీ || కమ్మతాపులుగ్రమ్ము కపు
రంపువిడెములు పసిండిపత్నేరములఁ బొసఁగనుంచి | కస్తురి జవ్వాజి గందంబుఁ బన్నీరు
రతనంపుగిండుల రమణనించి | పటికంపుగోడల పజ్జనిర్వంకల నిలుపుటద్దంబులు నెలపు
కొలిపి | పగడంపుయనుగోళ్ళ పచ్చలపీటపై పట్టివేళ్ళసురటి పెట్టియుంచి | వెండితబ్బ
కులఁబండ్లువేర్వేరపెట్టి | గొప్పరతనంపుదివ్వెలు కుడురుపఱచి | మేలిచొక్కపు బంగా
రుమేడలోని | వింతగదిని సేంగారించి రింతులంత || ౧౦౪ || గీ || పడకగదిలోని రతనంపుఁ
బసిండిగోళ్ళ దోమతెర పట్టెమంచంబు పైమెఱుంగుటంచ దూదివాన్ననఁ బన్నీరించి
యనుండె | సతివరాకను మదిఁగోరియల్లఁటేడు || ౧౦౫ || ప || అంతకుమున్న || ౧౦౬ ||
ప || కలవమలంది నెన్నెసటఁ గస్తురిబొట్టమరించి చేరలఁ | గొలువఁగఁజాలు కన్నుఁ
గవకుం దగఁగాటుకవెట్టి క్రొవ్వెదఁ | వలపులుగ్రమ్ము పూసరులు వావిరిఁజాట్టి పసిం
డిపుట్టుకుఁ | జెలుపుగఁగట్టి చెల్వఁగయిచేసిరి సొన్నులువెట్టి నెచ్చెలుల్ || ౧౦౭ ||
గీ || చెలులుకయిచేసి తరలింప నిగ్గుకతనఁ | బడోతి నెమ్మామువంచి తానడువకున్న |
బుద్ధులనుజెప్పి మఱిమఱి బుజ్జిగించి | పూపుబోదులు బలిమిపైఁ బొదిగివట్టి || ౧౦౮ ||
క || ననబోడి మెకటలాగుచుఁ | బెనిమిటికడఁజేర్చు దిపురవింతగ నాజివ్వుని తాఁబోక
పెనంగినఁ | గనుఁగొని యొకచెల్వయనియెఁ గన్నులనగుచుఁ || ౧౦౯ || గీ || ఇచట
మాతోడఁ బెనఁగిన నెవ్వరిండుఁ | జూచిమెచ్చుదు రాతండమాచిమెచ్చు | బులుపుతీరం
గఁ బడకింఁపొంతఁజేరి | వెనుకతీయక మగనితోఁ బెనఁగరాదె || ౧౧౦ || క || అనుట
య నునిగ్గును జెలిపైఁ | గినుకయఁ జిఱునపున్వసుకట గిరికొన నపుడన్ననబోడినట్టెవైచె
ను | గనుదోయిం గెంపుదోపఁ నైవిరిదండె || ౧౧౧ || గీ || చెలిమికత్తెలు యుందుకు
నీగ్గికింత | వెనుకకునుద్రోయ మెల్లన వెలఁదినడిచి | పడకయిలుచేరుతటి మొలబంటి
నీగ్గుఁముంచి జాలువాఱుచుఁ దలమున్నయయ్యె || ౧౧౨ || క || మిక్కిలి నీగ్గునమునిఁ
గిన | యక్కలికిం దలిమంబుచేర్చి యాచెలువ ల్దామొక్కొక్క సాకుననడిచిన | నక్కొ
మ్మయ మోమువంచి యళుకుచు నిలిచె || ౧౧౩ || గీ || అంతటను గ్రీడి ముద్దియ
నల్లఁజేరి | మేనుచెవరింపఁ గెంగేలుమెల్లవట్టి | ముగుడ విరిపాస్పశయికి రాఁదగిచి
కొనుచు | వంచుకొనియున్న నెమ్మాము పయికినెత్తి || ౧౧౪ || గీ || ఏలవెఱవంగ విరి
విల్లు నాలమునకు | నెంతవనికైన నేఁజాలి యిచటనుండ | నాడుప్రాపునఁ పెనగంగ
తాఁడెయనుచుఁ | జెక్కుచెక్కునఁ దారిచిచెప్పెఁజెవిస || ౧౧౫ || గీ || ఏలవేయను

నష్ట డన్నేలతేనిచేయి దామరకన్నియ చిన్నికొను | తడవియును మీద మెఱుంగు
గుత్తంపు గబ్బిగుబ్బలనుముట్టి మిన్నంది కొండకాకె || ౧౧౬ || ఉ || నెచ్చెలులేగినం
జనకనిల్విన సిగ్గును తేనిపాలు కానిచ్చుట దోసమంచు నపుడే చనుగొండలలోనడాచి
వివ్వచ్చుని కేటటుం గదియవచ్చిన దానపెనంగి యేమిపైవచ్చునుయంచు దాచె
బిడపం గనుతెప్పలలోనఁ గూరిమి || ౧౧౭ || ఉ || కవ్వడిచేయి పోకముడి గ్రక్కున
నావలఁజేరఁబాటఁగా | జవ్వని యేమియున్నలుపఁజాలక బిగ్గన తానెచ్చెల్వని || నె
వ్వడిఁ గొంగిరించుకొనె నేర్పున తేంచును సంతసిల్లి యా | క్రొవ్విరిబోడి కెంబెదవి
గొబ్బన గఁటికియూనెఁదేనియల్ || ౧౧౮ || గీ || క్రీడియూమాడుటను గిలిగింతగొలిపి
చేతపట్టునువిడిపించి సిగ్గుమాన్చి | యింతి మరునాలమునకును నియ్యఁగొలిపి | కడప
నారేయియంతయు గడియవోలె || ౧౧౯ || క || చెలువయఁ జెలుపుండును బూవి
లుతుని కయ్యముల నలసి వేడుకనుండక | బెలుచనఁ గొక్కారొకోయని | వెలుపలఁ
దగఁగోళ్లుకూనె వేకువతెలియక || ౧౨౦ || గీ || తడవు రేతేనితోడను దసరియండి
వెడలఁబోయెడుతఱిని రేవెలఁదివిప్ప | కొప్పనందుండి దిగజాటి కూలిసట్టి | విరులబంతి
నాఁ దోతెంచె వేఁగుచుక్క || ౧౨౧ || చ || పగలాసరించుసాటిదొరవచ్చివెసల్ వెసఁ
గ్రచ్చునంచు నెవ్వగఁదనతేజాగోలుపడి పాతెడు చుక్కలతేనిఁజూచి లోదిగులునఁ
దెల్వఁజానెననఁ దెల్లపడెం గడుఁజిక్కగుంపులు || సొగసగునింటిదివ్వెలును జొక్క
లతోడనె తెల్విగోల్పడెక || ౧౨౨ || గీ || జగముచుట్టంబు రాకకుఁ జాలనలరి | పుడమి
వేల్పులు దీపించుచుడుపులఁగఁ | జెపులపండువు సేయుచుఁ జెలఁగఁజూచ్చె | గరముఁ
బులుఁగులరొదల్లె కడలయండు || ౧౨౩ || గీ || ఇరులవేటాడఁ దొలుదొల్ల సేసిసట్టి |
చిచ్చరమ్మనఁదూర్పునఁజెలఁగెఁ గెంపు | మలకలుగుల దూరెడు నెలుగులట్లు | చీకటు
లు కొండబొటయలు దూరఁబాతె || ౧౨౪ || గీ || తమ్మిచెలికొండు చీకట్లందలుము
బాఁడు | కలువగుంపులసూఁడు రేవెలుఁగుజోడు | గాములకు నెకిమొండు జక్కవల
తేఁడు | పొడుపుకొండను జూపట్టెఁ ప్రొద్దుపిదప || ౧౨౫ || గీ || అంతకంతకు వింత
యెయ్యారమమర | నరమరలులేని వలపుల ననఁగివెనఁగి | చెల్వొండును జెల్వయును
గుర్చిచెన్నమిఱ | హాయిగానుండిరవోట నాటునెలలు || ౧౨౬ || క || ఈలోపల నా
తొయ్యలి | చూలాలయ్యెను మగండుఁ జొట్టములునెడక | హళింబొందగఁదండ్రియఁ |
జాలఁగొలమనిల్పునంచు సంతసపడఁగక || ౧౨౭ || క || చురుమొసలుకల్లపడియెను |
జనఁజనవేవిట్లుపాచ్చె | జవిమంటిపయిక | గననయ్యె నెలలునిండిన | గనియెచుమాడ్చుల
కొమారుఁ గన్నియఁగులమిక || ౧౨౮ || గీ || పుడమివేల్పులికిన మంచిమూర్తమఁడు |
బభ్రువాహనుండనుచును బాగుమిఱ | బేరువెట్టిరి యాపనిబిడ్డ తెలమి | బెనుగుచుండె
నతఁడు తానయిరపునఁదె || ౧౨౯ || క || అని వైశంపాయనుండియు | జనమేజయన
కుఁ గరంబు సంతసమెదలో | నెనయఁగఁ జిత్రాంగదకత | వినిపించిన వినియతండు

SPECIMEN VERSES OF PURE TELUGU UTTARA RAMAYANA
BY THE AUTHOR.

శుద్ధాంధోత్తర రామాయము.

(వ్రథమాశ్వాసములోని పద్యములు.)

తే॥ ౧॥ రక్కసులతేని తలలెల్ల జక్కుచేసి, పుడమిహుతును నైకొని వెడలి
యట్లు । గాలికొమరుండా లోనుగాఁ గలుగువారుఁ । దమ్ముఁడునుఁ దోడఁజనుదేర
నెమ్మిమీఱ॥ ౧॥ చ॥ అరదములెక్కి యక్కరణి సందఱుఁ గ్రండుగ వెంటసంటఁగా
సరగున సందినాఁబరగు చల్లని పల్లియఁజేరు దారిలో । భరతుఁడు ముందుగా నెడు
రువచ్చి యడంకువఁ గాళ్ళవ్రాలి తా । నరుడుగ వెంటఁబెట్టుకొని యన్నన బల్లియ
కిచ్చఁదెచ్చినకా॥ ౨॥ నీ॥ నారచీరలువిప్పి నాడెంపువలిపెంపుఁ బట్టుపుట్టుంబులు బిట్ట
కట్టి, యడవిక్రొవ్విరులూడ్చి యందంపుఁజెందమ్ము లరుడుగాఁడుఱిమిన సరులుదాల్చి
వెడవెడముడివడ్డ జడలు సీక్కులు వాపి నీరివారు నునుజారు నీగలమర్చి । యెఱుమట్టి
నిడువట్టై లెడలించి నుదురులఁ బడునుకస్తురిభొట్లు మడురుపఱిచి, మేలిరతసంపు రవణ
ముల్ గీలుకొల్చి, తారు కైసేసికొని యెల్లవారుఁబొగడఁ । దమ్ము లిల్లాలు బంటులుఁ
దానుఁదఱి । యెప్పుమీఱంగ రాముఁ డయోధ్య కరిగె॥ ౩॥ ఉ॥ అంతకుమున్ను
వారలటు లచ్చటకుం జనుడెంచుచున్న లాగఁతయు వేగ వేగకులె యొగక బాగుగ
విన్నవించినకా । సంతసమంది వ్రగ్గడలు సందడిసేయుచు సూరివారలకా । గంతునఁ
బిల్వసంపి సరగఁజని ప్రొల్లయిసేయఁ బంచినకా॥ ౪॥ నీ॥ కమ్మకస్తురిసీటఁ గలయంపి
చల్లించి జిగితేటపన్నీట జగతులలికి । యాణిముత్యంబుల నమరించిక్రుగ్గులు పందిళ్ళు
కురువేళ్ళఁ బొందుపరచి । జాళువాపని మేలిమేలుకట్లలరించి పచ్చలదోరణాల్ బలి
యఁజేసి, పసిడికంబముల నబ్రంపుటంటాలునిల్చి కప్రంపుఁబొగలెల్ల కడలసించి వీడూ
కైసేసి తామును వేలకొలఁది । కలువసొమ్ములుదాలించి చలువవలువ । అందఱును గట్టి
యుండఁ బ్రోలందముంది । కరము కన్నులపండువు గాఁగనుండె॥ ౫॥ వ॥ అంత॥
మ॥ పదియాఱున్నె కదానిమెడలవయం బాలింగ్లవొంగార నెమ్మదిలోఁగోరికలూరఁ
గ్రొమ్ముదులు వైవైజార లేజవ్వనుల్ । కదియన్నచ్చుచునున్న రాకొమరు వంకంజూడ
లోఁదాల్చియం । జెదరంవారఁగ మాదఁజల్లి రలకుల్ చేసిండఁ గీలింపుచుకా॥ ౬॥
తే॥ ౧॥ వేల్పులాతండు తమదాండ బింకమడఁప! వేల్పుమాఁకుల నెత్తావి విరులుగోసి
యలరిపయఁజల్లు పెల్లున నలకువాస! లెఱవ లందందఁ గురియింపఁ దెరువుఁదాఁటి॥ ౭॥
నీ॥ తామెల్ల సూచిన సూములుపండె నేఁటికటంచు వీటివారొకటనుబ్బ । నెన్నిగాళ్ళ
కు నిన్ను నిటఁగంటిరా కన్నతండ్రీయని యనుంగుతల్లియలర, నేలు పెల్లపుడు నీనేల
నీవేయని వెసదీపనలు నేలవేల్పులాసఁగఁ । బుత్తడిపళ్ళెంబులుపూని ముత్తైడువలు

పాటపాడి నివాసులయ్యి నిజుచొత్తెంచి తల్లులకెల్లమొక్కి తక్కులవారిసందఱు
 దగినయల్లు । గారవముచేసి యతఁ డెల్లవారు మేలు । మేలని పొగడఁగా నేలయేలు
 మండి॥ ౮॥ వ॥ ఒక్కనాఁడు॥ మ॥ ఒకచోట న్నగతాలదాలడరి యెంతోయెండఁ
 గాయంక వేఱాకచో ముత్యపునిగ్గువెన్నెలల చెల్వనంక నామిద సెందొకచోఁ
 గంపులచాయ తిన్నియలువేయుకొ సంచితంజాయ పోలికగా సెక్కిడఁ గప్ప
 టాగమి యరుల్నింపంక నాకొల్పనకొ॥ ౯॥ నీ॥ చెలువంబుగానాడు వెలయాండ్ర
 బంగారు చిలుగజ్జియలమ్రాత చెవులుదనువ । విరిబోతులిరుక్రేవ వింజామరలువేయ
 వెడలువల్లనిగాలి విండుగొలువ । రహిమిఁదాల్చిన రతనంపుపనిసాంపు తొడపుల
 తళతళల్ కడలునిండఁ । బగదాలకంబాల పజ్జముద్దెనుగుల కెంబట్టుపఱపులు డంబు
 సూపఁ । గొలువనేతెంచు దొరలెల్ల గుములుగూడి । యదసెవపుదాక నందంద
 యొదిగియమండి । యదుగుదోయికి మ్రొక్కుచు నవలనిలువఁ । బసెడిగద్దియఁ గొలు
 పుండె బలియను డతఁడు॥ ౧౦॥ ఉ॥ అప్పుడు కుప్పతిప్పలుగ నాతనిఁ జూతమటంచు
 నెంచి వే॥ యొప్పులకుప్పలౌ తపసులుక్కున నక్కడకేగుదెంచినది దప్పక చూచిలేచి
 తనదండను నజ్జడదారిపిండుకుం । జూప్పడు పెద్దగద్దియలు చుట్టును బెట్టఁగఁబంచి
 వేడుకకొ॥ ౧౧॥ తే॥ గీ॥ ఎదురుగానేగి తోడైచ్చి యెల్లవారిఁ । దగినచోటులఁ గూ
 ర్చుండఁ దగవుసలిపి రెండుచేతులు జోకించి నిండుమరిని నెంతయుఁ బొగడ్డలొన
 రించి యిట్టులనియె॥ ౧౨॥ క॥ సేమమె మిగుల మిగుడఁ గోమునఁగల చదువులెల్లఁ
 గొను వడుగులకుకొ॥ సేమమె మెకములరాయిడి । మిమిసెలపులనులేక మేలొదవె
 డునే॥ ౧౩॥ క॥ ఎవ్వరు మిగుంబొందర లివ్వరుగా మంచినిటి యెద్ది యెపుడుకొ॥
 రవ్వంతయు లేకుదా పుత్తులుకలవేకద సతముచు గోసలలోకొ॥ ౧౪॥ తే॥ గీ॥ తెను
 పు గనలేక దొసఁగులఁ జేలుమాకు । దారిచూపెడు తలఁపునఁ దపసులార । తలవని
 తలంపుగావచ్చి పొలుచుకతనఁ । గంటినిప్పుండఱఁ గపల కఱపుదీర॥ ౧౫॥ ఆ॥ వె॥
 అనినఁ దేనెమాట లొసనిమెచ్చుచు । సెందొరులమొగంబు లాఱఁగిచూచి । యొక్క
 మాటగాఁగ నున్నవారందఱు దిట్టతనముమీఱ నిట్టులనిరి॥ ౧౬॥ ఆ॥ గీ॥ అడుగవలసి
 యిదిగి తంతియకాక నీ॥ వెలుఁగనిదియఁగలదె యెందునెపుడు వైన నివ్వడదియె మా
 సూటఁబలికింప వేడుకయ్యేనేని వినుముతెలియ॥ ౧౭॥ క॥ మీకడకంటెనెచూచినఁ
 గా కలుగుకొ సేమ మిజ్జగములనన మముం జేకొని ప్రోచుచు వింతగ । మాకయ్యది
 యడుగనేల మఱిమఱిచెపుమా॥ ౧౮॥ క॥ జగములకెల్లందొందర । యగు రావణుఁ
 డీల్లెఁగాదె యనిలో నీచే నిగనెవ్వరిచేఁ దొందరలగుఁ దగ మాకోట్లకెల్ల నప్పటి
 కరణికొ॥ ౧౯॥ నీ॥ ఎప్పుడుఁగంటిపై తెప్పవాల్చుటలేని జేజేల కిపుడుగా చేటుదప్ప
 నయినవారినిబాని యడపులఁగూపెట్టు తపసులకిపుడుగా తాల్చిగలిగె విచ్చ కానిచెలి
 మి యచ్చవడ్డట్టి జక్కులదొరకిపుడుగా కలిమిగలిగె । గాలిబ్రతుకుఁజెంది కలుగులఁ

బడియందు చిలువలకిపుడుగా తెలివిగలిగె । లేచియొకచోట నిలుకడలేకతిరుగు । చ
 లువతెమ్మెరకిపుడుగా బలిమిగలిగె । నిపుడునీపేరుచెప్పుక నిలువఁగలిగె । జగములకు
 నెల్ల రక్కసుచావుకతన॥ ౨౦॥ ఉ॥ ఎందఱివానిచుట్టుముల నెందఱిసంగడికాండ్రఁ
 బోరిలో । జిందరవందరల్వరపి చెండితి విందుకనేపులోన వాఁరందఱ సూర్యఁగాఁదర
 మె యా నలుమాముల వేల్పుకైన నీ । వందఱమించి తెవ్వరికసౌదురు నీసరి ముజ్జ
 గంబుల॥ ౨౧॥ శా॥ అవ్వారందఱు సెక్కుయెత్తుసరిగా నాయంద్రజిత్తుక్కడుం
 జివ్వనేవ్విటొకయెత్తుచూడ నతనిం జెండాడె నీతమ్ముఁ డింకెవ్వఁడట్టుగనోపు నమ్మగత
 నం బెందైన మున్నంటిమే । నవ్వుల్ గాపుఁగుమయ్య మావలుకులన్న నైమ్మవిన్నమ్ము
 మా॥ ౨౨॥ వ॥ అనిన రాకొమరుం డిట్లనియె॥ ౨౩॥ చ॥ ఏలువలెనింద్రజిత్తునకు నిం
 తగ సెక్కుడుబల్కికల్లెఁ దానెటువలె వేల్పుతేనినని నెక్కుటిసౌరిజెఁ దండ్రికంటె
 మిక్కుటముగ బీరమెట్లొదవెఁ గూరిమిమిఱుఁగ నానతియరే । తలుకున వానిపుట్టువ
 యుఁ దండ్రీకంటెము తెఱంగురంగుక॥ ౨౪॥ తే॥ నీ॥ మొదటినుండియు రావణు
 పుట్టుకయును । ముజ్జగంబులు నాతంకు ప్రోడయగుచు । గల్పినతెఱంగుఁ దొలివేల్పు
 గొల్పివలయు । మెప్పులొందిన యొప్పుచుజెప్పవలయు॥ ౨౫॥ ఆ॥ నీ॥ అనినఁ గొలుపు
 వారి యానతిఁగైకొని కడఁగివారిలో నగస్తుండంత । చెలువుగులుకుకలికి వలుకులు
 చెవులకుఁ । జపులుపలుమరువెదచల్లఁబలికె॥ ౨౬॥ నీ॥ విసవయ్యజడదారి వెలయుఁబుల
 స్తుండు మొదటివేలుపునకు ముద్దుపట్టి । మచ్చరంబునుగల్పి మరునకులోఁగాక యా
 సనుదిగనాడి యలరువాఁడు । నిక్కంబుతప్పక యెక్కుడుతెలివిని నీరసంబెఱుఁగక యె
 సఁగువాఁడు । తొలివేల్పు ముక్కంటి వలయురిదాల్పుల నిచ్చలుమదిలోన నిల్పివాఁ
 డు । వల్లనూలినపూన్నితోనిల్లువెడలి । చలువగొలిపెడు వలిమలకెలననరు । చెలుపు
 గులికెడు తృణబిందునెలపుచేరి । తపనీతనమాని యున్నంతఁదారనిల్లి॥ ౨౭॥ చ॥ అల
 రులకొమ్మలో మరునియమ్ములా బంగరుకీలుబొమ్మలో । వలపులదీపులో తొవలపాపు
 లో చక్కని గుఱ్ఱమాపులో । తొలకరిమించులోయనఁగఁ దూకొని యచ్చరలేమలచ్చ
 ట॥ తేళుకుకనుంగవల్ తళుకుబెన్దొడలుం దగసందడింపుచుక॥ ౨౮॥ నీ॥ ఒకచోట
 మఁ బాట లొకతేటగాఁబాడుదురు నల్లజాతెల్లఁ గరగిపార । సెకయారవగమిర మొక
 మోరగసెనర్దు రలమిదట్టంపు వెన్నెలలుగాయ । సెకచాయఁ గాగుకాయలకుడా
 యవత్తు రొయ్యారంపునడకల హపుఁగునిండ । సెకదండవిరిమండలొడినిండఁ గూర్తురు
 కమ్మనితాపులు గ్రమ్ముకొనఁగఁ । బిలుతురొకచక్కి నెచ్చెలిపిండునిక్కి । కలికివలుకుల
 చిలుకలు కలఁగిచూడ । నమతురొకత్రేవ సొలపుగా నడిమిత్రోవఁ । గదియనరుదెంచి
 యంచలుకార్శ్యజెనఁగ॥ ౨౯॥ తే॥ నీ॥ బటుపువిగిగుబ్బలరదోవఁ బైటజార । మది
 కలంగఁగఁ గండువమాటలాడఁ । జూడ్కిమిఱుమిట్లుగొనఁ జెంతఁ జూరవమెలగఁ । గల
 యుఁదిలకించి జడదారికశనశించి॥ ౩౦॥ చ॥ అటునిటుమ్రాలవేల్పు జవరాండ్రు మె

లంగుట యెంచిచూడఁగా | నేటులునుదానుకొనిన యిప్పటిపూర్వీకే నడ్డువాటుగాఁ
దటుకున నల్ల మందెఱిగి తాళఁగఁజాలక వారిసందఱితే | చిటముసఁజేరఁజీరి వెను
తియ్యని తియ్యనితేటమాటలఁ ॥ ౩౧॥ శా॥ ఏలావేయును గొమ్మలారవినుఁడి యీ
మీదసితోటలో | వాలారుంగనుదోయివిచ్చి మరయేవల్లంటి సంజూచునా | యాలే
జివ్వని యిప్పడేయిచటఁ జూలాతొనటంచాడిసం | జూలుంజూలునటంచు నాటవల
పుల్ సాలించివారందఱు ॥ ౩౨॥ క॥ వచ్చినదారి నెవరే | యిచ్చటఁ దలచెత్తి
చూడ కెచ్చటికైనక | మెచ్చఁగవలదాత్రోవనె | వచ్చినపనియయ్యెసంచుఁ బకపక
నగుచు ॥ ౩౩॥ క॥ ఇంతటితోసరిపెట్టెను | గొంతతలలు తడవిచూచుకొంటిమి బలి
రే | మొంతటిమోములు నూచితి | మింతిరొ మనతొంటిమేననే యనిచనుచు ॥ ౩౪॥
చ॥ వడివడిఁబారుతెంచి యొకపైదలి యూర్వులుపుచ్చి నవ్విసం | బడఁతుకయోర్దుచా
లిపుడె నవ్వకుమంతయు తేపెగట్టిగాఁ | గొడుకులతల్లివారుకొం చెముసాఁటికి
దాచుకొమ్ము నా'నుడికెనెలంతయుం గడుపులుబ్బఁగనవ్విరి కొమ్ములందఱు ॥ ౩౫॥
క॥ ఒక్కతె చనుమొనకస్తురి | నిక్కికనఁగవచ్చు చెలికి నిలుమనిమొక్క ॥ విక్కు
చుఁగొనురునగుమని | చక్కనదీవించె వీపుచరచుచుదాని ॥ ౩౬॥ తే॥ గీ॥ ఇట్లు
మేలంబులాడుచు నింతులెల్ల | నెడగలుగఁబోయిరంతట నిచటఁ బూలు | గోయఁ దృణ
బిందుగారావుఁ గూతరసుఁగు | చెలియతోఁగూడి పూదోట మెలఁగుచుండి ॥ ౩౭॥
క॥ మునుపటు బెట్టిదముగ నా'యనవాక్రుచ్చుటలు విన్నయదిగా దటుగాపున వెఱ
వన్నదియెఱుఁగక | వెనుకయముండుందెలియక విచ్చలవిడిగ ॥ ౩౮॥ తే॥ గీ॥ వేసలి సం
వంగి విరులనెత్తావికిఁ దెమ్మెరల్ దరిచేరఁ దేంట్లువారఁ | జక్కనినెమ్మొము జాబిల్లి
జిగిసిని నెఱ్ఱెల్లరంగఁ గల్వలుచెలంగఁ | దనమేనిజవాజి తావికిఁ బునుఁగుపిల్లు
దాయ రాచిల్లు లులికికాయ | నలువైనక్రొవ్వెద నల్లమబ్బునకును నెగనియంచలు
వీడనెమ్ములాడ | విరులుద్రుంచుచుఁ దేనియల్ వెదకికొనుచు | బండ్లురాల్చుచుఁ గెందమ్మ
తూండ్ల గొనుచు | జొనసంగారముల తోఁటలోనఁదోడి | చెలియనెడదాసి యొకకొం
తనేపుతిరిగె ॥ ౩౯॥ క॥ బోటింగానక యావిరిదోటం దిరిగితిరిగి యెటుదోచక
యొంటిక | మాటికెలుఁగెత్తివీరుచు | మేటితపసెఁగాంచె సొక్కమెలపున నెదుర ॥
౪౦॥ తే॥ గీ॥ చెక్కులుతెల్లవారెఁ గడుచిన్నియెయారపుఁ గొనుమీరెఁ జిన్నుక్కుల
నల్పుసేరె జిగిపూపనిగారపుఁ జిన్నుదోయి పెంపెక్కువతేరె దట్టమయి యెంతయు
నారలరారె నూరుపుల్ | మిక్కిలియూరె నత్తపని మిన్నఁ గనుంగొని సంత నింకి ॥
౪౧॥ తే॥ గీ॥ అక్కరఁజిందాస జూలింతరాలితనము | పూనుటకుంజాల మదిలోనఁ
బాగిలిముగుడ | దానికెగతంబు పరికించికానలేక | యచటిమంబుల నయ్యెగాకంచు
నెంచి ॥ ౪౨॥ తే॥ గీ॥ ఇంకనేమందు నట్టివానింటఁబుట్టి | నేడు వేరుపెద్దఱికంబు
నీటఁగలిపి | వట్టిరట్టులుపడ నెడికట్టుకొంటిఁ | గటకటా యచి నావంటకన్నెకగునె

౪౩॥ క॥ మిక్కిలికటికితనంబున నక్కటికములేక నుడుట నాకట్టిడ వేల్చిక్కరణి
 మూడుబంతుల । నక్కట నావంటిదానికా వ్రాయుటతా॥ ౪౪॥ క॥ ఇదివిన్న
 యమ్మలక్కలు । మెదలంగనిత్తురె యింకమీదట నన్నుక । మదినేరమెంచుదండ్ర
 యుం । బడుగురిలో వట్టిరవ్వ పాలైతింకదా॥ ౪౫॥ క॥ చెలులుం బుగ్గులువాడుతురు
 నలుగురిలో నవునబట్టు నాకనిఘటియుం । దెలివొంది తండ్రకడకా । చెలువతుదకు
 గుండెటాయీ చేసుక యరిగె॥ ౪౬॥ క॥ అటువంచినతలయెత్తక । బొటబొటం
 కన్నీరుగార బొటవేల్చెలం । జిటుకున వ్రాయుచు మేనొక్కట గడగడవడకదండ్ర
 కడ నిలుచున్న॥ ౪౭॥ తే॥ ౧॥ కొంతవడికిని దలయెత్తి కూతు నెడుటం । జిన్నవో
 యిసమోముతో నున్నదాని నట్టెతిలకించి యుల్లమిట్టట్టులూగి డెండమన నింతసం
 దియంబందివలికె॥ ౪౮॥ క॥ పువ్వుంబోడిరా యెవ్వని । కవ్వలనేయెగ్గొనర్చి తందల
 లోనక । రవ్వగనొరవంబాలక యెవ్వడు నిన్నిట్టుతిట్టే నించుకలోనక॥ ౪౯॥ కం
 నాముందట నీకీ వెలుపేమి ననుగన్నతల్లి యిప్పడిచట నీవేమియుం గొఱంత
 చామా యింకకడెల్లవమ్మ జరిగినదెల్ల॥ ౫౦॥ ఆ॥ ౧॥ బ్రదికినంతతడవు పరువ
 యె లేక తల్లిదండ్రులెపుడుం దలలువంపం । బుట్టరాని యాడుపుట్టుపుం బుట్టియ
 గానిచేతతేల కడంగితమ్మ॥ ౫౧॥ క॥ మనుపటితెలివెల్లను జివ్వనిరో యిపుడెందుం
 బోయె వగచెడు నిన్నేమన నెన్నటికిం దఱుంగని । పెనురట్టడి మాకుం దెచ్చిపెట్టితవని
 నక॥ ౫౨॥ చ॥ వెలవెలవోయియచ్చెలువ వేమటువెల్వడి జాలువారుకక । గలువల
 వేడినీటం గసుకందినకాశ్యకు నేదదీర్చుచుం । బలుకులవిన్నచాట దవ మైచెమరింప
 నెలుంగురాల్పడం । బలికెం దమంతరాచిలుక పారులుచేరువచాటుతేరకక॥ ౫౩॥
 శా॥ తండ్రీ కొండొకదోసమే నెఱుంగజూ తప్పెన్నమియూన పెక్కుండ్రీత్రోవను
 బూలుగోసికొని యేగంజూచి డెందంబులో వేండంబా తమి పెల్లిదంబడవకే విచ్చేసి
 యాతోట నిల్లాండందెల్లను వానిగన్నచెలితో నందందనేగ్రుమ్మరక॥ ౫౪॥
 తే॥ ౧॥ ఏకతంబున జెరలాడనేకతంబా కానియటనాకుం జెలిచెంతలేనితఱిని నిట్టి
 చూలేర్పడియెగాని యంతకన్న వేటెఱుంగను మియూన వేయనెల॥ ౫౫॥ తే॥ ౧॥
 అనినలోవలిచూపున నరసినిజము కన్నుగవప్రయోగజ్ఞున కరడిందోపం । జానయెడ
 దప్పలేమికి సంతసించి కూతుంగనిపల్కె గూరిమి కొనలుసాగ॥ ౫౬॥ క॥ అమ్మా
 యూరకనీపై । నిమ్మాడ్కిలై లేనిపోని యీనేరము నేం । జిమ్ముట తప్పగంబట్టక
 యుమ్ములికము మానియుండు ముల్లములోనక॥ ౫౭॥ క॥ తనుగనుదానికిం గడు
 పొననుచుం బులస్తుండువలికె నది యింతకెఱుంగనికతమున నీవాతనిం గనుగొంటి
 విగానం బూలుగలిగెన్నీకు॥ ౫౮॥ క॥ ఇంతటివనికేం గలుగక । వంతలం దలకంగ
 నేల వలవడు నీ కావంతయుం గొఱంతలేవకం । జెంతకురమ్మంచుం గూతుం జేరకం
 బిలిచె॥ ౫౯॥ తే॥ ౧॥ పిలిచితొడమోదం గూర్చుండంబెట్టుకొని యాతండు బుగ్గు

లుముద్దిడి సెంచుతమిని । గొప్పచుప్పుచు బయిచీరకొంగుతీసి । కనులసీరాత్రి తడవుగఁ
 గొంగిలించి॥ ౬౦॥ చ॥ చనువున లేవనెత్తి యెలజవ్వని కేలాకచేతఁబూని గొంబ్బునఁ
 దనవెంటఁబెట్టుకొని పోయి పులస్త్యునిఁ గాంచిఁమొక్కి యాయనకు వెలందిఁజూపి
 తగ నప్పటికట్టడి సంతి చూలుదాల్చినదగు తేర్పడంబలికి చేతులు చెంచునఁజేర్చి
 యిట్లున॥ ౬౧॥ తే॥ గీ॥ తపసియైయున్న ముక్కుంఁకికపుమ కొలుపు । గట్టు రాకన్నె
 చేసిన కరజినిపుడు । తపసియైయున్న మిమ్ము నీతలిరుబోడి । నమ్మికాలుమను బెండిలి
 కమ్ము దీని॥ ౬౨॥ క॥ ఎండలబడలినయవ్వడు । మెండాకలి గొన్నయపుమ మీకొక
 ప్రాతైయిండి తనయందనిడుకొని । పంచులాసంగు లతమాన బడలికలడఁగ॥ ౬౩॥
 తే॥ గీ॥ అనుచు జేతిలోఁజెయివెట్టి యప్పగించి । యతఁడు నైకొన్నపిమ్మట నల్లు
 సైద్దా సెలవునైకొని మాఁతును నిలువఁబనిచి । లేచి తనయింటికిగె నారాచతపసి॥ ౬౪॥
 క॥ అదిమొదలుగ నాకన్నయ । వధిలముగా మగనిహార్తి వడయంగఁ దలంపెదలోఁ
 బొదలఁగ నాతని మదిలోపల మెలఁగుచుండె మఱపెఱుఁగనిదై॥ ౬౫॥ నీ॥ ఎపుడుఁ
 బ్రాద్దనలేచి యేటమునిఁగి యింటి కేతెంచునంతలో నెడుఱువచ్చి । యడుగు కెంద
 మ్ములు కడిగికొనఁ బసిండిచెంబున నీరందిచెంతనునిచి । వరుగునఁ దననునైటచెఱంగు
 న నడుగులుతడియై త్తి యంతలోన । నులికిన తెల్లదోవతులు పింజెలువెట్టి చని చేతికం
 దిచ్చి సరససెక్కు । పీటవెట్టిహార్పున్నచోఁబెరటచున్న । పుప్పులాకవత్సరంబునఁబోసి
 యొసఁగి వార్చియాతండులోనికివచ్చునంత । పిండివంటలతోఁగూడ వండిపెట్టు॥ ౬౬॥
 తే॥ గీ॥ ఆరగించెడుతఱిసుకయోరనిచి । విసరువీవనచేఁబూని వెనుకఁబూలఁపానుపో
 క్కటి సవరించి పవ్వలింపఁ । దొడలపైనిమకొని మెల్లనడుగులూర్తు॥ ౬౭॥ క॥ నడి
 లేయియైనఁ బలుపురు । బడిబడినడతెంచిదేని వారికిసరిగా । గుడువంగఁ బెట్టునవ్వడ
 మడికట్టుకవంటచేసి మరియాదమెయి॥ ౬౮॥ తే॥ గీ॥ అడుసుతప్పకుండఁగ నోరె
 మమరుచుటకు నింటితీర్చునఁ దనుమఱపించుటకును । దపసియంతవాఁడును జూత్కై
 దలిరుబోండ్లయిచ్చకంబులఁబడనివారైవ్వరింక॥ ౬౯॥ వ॥ అట్లు॥ తే॥ గీ॥ కూర్మిమగఁడు
 కన్నులఁగప్పకొనఁగ నుండి । యంతకంతకు వేవిభ్రువింతమాఱఁ । జాల కనిగాటులుగఁ
 దిండి సలుపఁజూగ । నెలలునిండె నీశ్యాటప్రాద్దులునుదాసె॥ ౭౦॥ క॥ ముగుద యొక
 మంచిసాటను । మగవానింగనియె మగఁడు మదినుప్పొంగ॥ మగవానిఁగన్నతండ్రియు
 మగువంగన్నట్టితల్లి మక్కువవడరే॥ ౭౧॥ నీ॥ ఏతొందరయిలేక యెలమితోఁ జాట్ట
 ముల్ సెంచువేడుకఁజెందరెండుతలలు । కుదురుగా నేర్పడి పదిసాడులును జన్న మరునాఁ
 డు పురిటినిశ్చలబోసి । యిరువ దొక్కటవనాఁ డెదఁదలపోసి పెద్దలుపెట్టిన యొక
 మూర్తంబునండు । బరతెంచితపనియు విరిబోడియును బారసాలపీటలమొంద సంతస
 మునఁ । గూరుచుండఁదండ్రి కొమరునకప్పడు । విశ్రవసుండనంగఁ బేరువెట్టి । నాఱవ
 నెల నూరె మమరంగముట్టించి వడుగు నేడులేడు గడువఁజేసె॥ ౭౨॥ చ॥ పితరుని

మాడ్కి విశ్రాంతి పొందెనుండెను మెండుదండియై । జతసముపాచ్చ మచ్చరము
 జంపి వడింజడదారిదారి దా । నతివలమానిపూని తనునందలు నందరుదండిచూడఁగా ।
 సతమునుగానలోన రెయిలైతము నీతమునిండ నుండఁగఁ ॥ ౭౩ ॥ క॥ పుడమి భర
 ద్వాజాండను । జడదారియొకండు తనదు చక్కనిబిడ్డఁ । వడిదేవవర్ణియనియెడు ।
 పడఁతుకదోడ్డుకొనివచ్చి పలికెఁబెరిమఁ ॥ ౭౪ ॥ నీ॥ చెలువకన్నులదాలు చెంగల్వ
 విరిచాలు నినుమడింపఁగఁజాలు నింపునింపుఁ గొమ్మపొక్కిలిపెంపు కమ్మతాపులనింపు
 పొన్నకొన్నసాంపు పాలుపుఁడెలుపు । మగువపన్నులతీరు మల్లెముగ్గులపేరు లూనఁ
 గూర్చఁగనుగోరు సెఱపునెఱపుఁ జానచక్కనిముక్కు సంపగిపుపుటెక్కు దాపునఁ
 జెయిచిక్కు నేపుఁజూపు । నువిదచేతులు పూదండలాసఁగుచుండు । నింతెన్నెము
 విరిదమ్మి నెలమిఁగూర్చుఁ బూజసల్పెడుతటియందుబూఁనిమీకుగట్టిగాననబోడి జేపట్టు
 వలయు ॥ ౭౫ ॥ మ॥ అన నెన్నెమునఁ బిన్ననవ్వలయ సుయ్యారంబుగాలేచి యా
 యనవెంటఁగొని తల్లితండ్రులను దాయంబోయి కాన్పించి వచ్చినకర్జంబు కరంబు
 వీనులలరం జెల్వంబుగావిననం । బాసరింపనృదినుబ్బి మ్రోగొని వారొండాడఁగా ॥ ౭౬ ॥
 తులే ॥ ౭౬ ॥ ఉ॥ అంతసెకింతమంతసము నంధఁ గొమారుతలంపెఱింగి వా । రెండర
 యు సంతసంబడర నింతఁగొనం దమడందమందు సెక్కింతయు నడ్డులేమి యెల్లవి
 గించిన మేలని వారుదారునఁ । వింతగ వియ్యమెండఁగనువిందుగనందలు నందరు
 బొందుగఁ ॥ ౭౭ ॥ నీ॥ తమ్మలమ్మలనంది తరువాతనిరువురు బట్టలాండ్రులకుఁ గట్ట బూ
 బెట్టి పెండ్లివసులుచేసి పెద్దలరావించి తమవారితోఁగూడి తరలివెల్లి । వియ్యపువారిడ్డం
 విడిదెలోపలదిగి నాల్గునాడులతంతు నడపిమఱియ । నలుకపానుపుమొదలైన వేడుక
 లెల్ల జరుగవలసినట్లు జరుగనలరి । నాగవల్లియైన నాఁటిరేయూరేగి । యొప్పగింతలైన
 యప్పు డగపుతగపు లరణములును దగినయట్లులూసంగి । పెండ్లికూతువారు బిడ్డ
 నిచ్చి ॥ ౭౮ ॥ తీ॥ గీ॥ అంపకమునేయఁ బై నమై యపుడకదలి । పెండ్లికూతుతోఁగూ
 డ నాపెండ్లికొమరు సెక్కుపాలకినెక్కించి యుబ్బువూర । నింటికేతెంచెను బులన్దుఁ
 డింపుమెఱసి ॥ ౭౯ ॥ క॥ పిల్లదిపెద్దదియైనం । దల్లియఁ దండ్రెయనువచ్చి తమముచ్చ
 ట పెంపెల్లను దీరఁగఁగొమఱకుఁ గొల్లగసాములిడి కోర్కె కొనసాగఁగఁ ॥ ౮౦ ॥
 క॥ పెనిమిటిపెండ్లాముల మంతసమున సెక్కిగసెనర్చి తలిదండ్రులు వేద్యను దమ
 యింటికిఁబోయెన । వెనుకంజూలేరువడియె వెండికినివటఁ ॥ ౮౧ ॥ క॥ అన్ననబోడి
 కడుపునం । బున్నమచందురునివంటి బుతుతఁడు వాడమె । గ్రొన్నెదాలుపునాలికి
 మున్నలకొమరుండు నెమ్మిఁబుట్టినవగిది ॥ ౮౨ ॥ ఉ॥ ముద్దులమూటగట్టు నెలబొట్టియ
 పుట్టుకయపు వేలుపుం । పెద్దపులుంగుత తడిని వేడుకమీరఁగ నెక్కివచ్చి వీ । దడ్డసలేలు
 నేలికలయం దొకఁడై మఱిొక్కపుందారా । నద్దిర వీనిపున్నెమని యానలయిచ్చి
 భనెం దనంతటఁ ॥ ౮౩ ॥ చ॥ వడగొనరించి యూమొదలు ప్రాఁజదుపులే చదివించి

తండ్రి నేర్పడరచనంతవానిగను నన్నిటదిద్దిన నారితేరుటకా విడువనిపూర్ణిక్ గాలి
బొటప్రేలాకయించుక నేలమోపి నట్టడవినిసెంటిమై దవసేయై యతడుండెచుదండ్రీ
పోలికకా॥ ౮౪॥ క॥ వేయేడులునీరానియు వేయేడులుగాలిఁగ్రోలి విడువకయాపై
వేయేండ్లొగిరమొల్లక యాయడవిం దమ్మిచూలి నతడుతలంపకా॥ ౮౫॥ ఉ॥ నిద్ద
పుంబండువెన్నెలల నిపెండుసాంపగు తొక్కవ్రక్కలకా ముద్దుమెఱుంగుదీగియల
బోలినబంగరురంగుచారలం దద్దయమించునంచవయిం దామరచూలి కరంబుడంబు
గా నెద్దకువచ్చి యచ్చెరుపు సౌందికనుంగొని నింగినిట్లనుకా॥ ౮౬॥ క॥ ఎమ్మలు
దక్కఁగనుక్కటి నెమ్మేసంగానరాచు నెలువెల్లఁజెదల గ్రమ్మను మెచ్చితఁదాల్చికె
గొమ్మయిదె కోగ్గులిత్తుఁ గూరిమికుట్టా॥ ౮౭॥ క॥ అనితనకమండలంబున నునిచిన
'తెలిసీరుమీద సుకయించుక చల్లిన నెప్పటిమైజిగితోఁ గనువట్టియచలువెలువడి కడు
నర్తిలితోకా॥ ౮౮॥ మ॥ వెనులిబ్బింగనుఁగొన్న వేదవగిదిం బెల్లుబ్బికేల్లొయి మో
డ్చినరాబారికదానిబాజ్జగల జేజేమిన్న నగ్గించి యిట్లనియెం గూరిమిమీర నియ్యం
గదవయ్యా వేడెదన్నిమ్ముఁ జిక్కనిబల్లికా దెసయెలుమేలుఁ బెనురొక్కంబుండు
బుండాలుముకా॥ ౮౯॥ చ॥ పనిగసతమ్ముమిమ్ముక నెవమ్మున నెమ్మది నెమ్మినమ్మినం
గనికరమూని వానిముడికానినినైనను గాతురన్న ముమ్మునుమని నన్నమిన్నకయ మ
న్ననఁదిన్ననఁజేయుటబ్రమే! యనపుడునన్ని నీవడిగినట్టు లాసంగితిసంచువెండియుకా॥
౯౦॥ క॥ మెండుపరికించి నేర్పున దండిమగనివల్లెతాడు దాల్పరినిజముకా గొండల
చిందులతొక్కలు చెండంగల వేల్పుతేనిఁ జేవదలిర్పకా॥ ౯౧॥ క॥ పొడమించి
వారివరుసగఁ బడమరదక్కినముతూర్పు వైపులకున్పున్నెడయలనుగాఁగఁ జేసియుం
గడమకడనిఁకెవ్వఁడేలఁ గలఁడనియుండకా॥ ౯౨॥ తే॥గీ॥ తగినవాఁడపుదొరికితి తలఁ
పనేడు నాడు మదివంతయంతయు నడచెనిపుడు గట్టువిల్కానితోఁ జెల్మికదల
కుండు! పుష్పకంబను తేరిదిపుచ్చుకొమ్ము॥ ౯౩॥ చ॥ చలువయువెట్టయుకావలయు
చందములన్నమూర్పు ముజ్జగంబులుదిరుగంగ నింగివయిం బోవఁగవచ్చును దీనినెక్కి
యఁకొల్లఁచులుతెల్పఁదెల్ప మఱిక్రొత్తలాసంగితి నీకునింక జిమ్ములుకొలువంగ నీ
కొలుపుకూటములోఁ గడుఁబేర్చిఁగాంచుమా॥ ౯౪॥ వ॥ అనియొసంగి మఱియును॥
క॥ కనికరచూసు గనికరమున మనుమని మనుమని యలుపలుమాటును దీవించి నలు
వయిచ్చనుజనియెం దనమనికికినొర మంచితనమ్మపొగడకా॥ ౯౫॥ ఉ॥ అంచముమా
యిజోడు చనిసంతటం దండ్రీనిజేరఁబోయి లోనుంచిన కూర్చి మ్రొక్కులిడి యుబ్బు
మలిబ్బులతేడుకాంచి దీవించిన తండ్రుఁజూచి తమరిచ్చినయాసతి నల్వఁగొల్పిమీ
వంచిన మెప్పలం బడసేవచ్చియు నెక్కటివేడసొదితికా॥ ౯౬॥ క॥ వెఱవా రెవ్వా
రలకుం దటియంగుదరముకాని లావాక్కటి నే నెఱినుండుటకుకా వేడఁగి మఱ
చితి చోటాండుచూపి మన్నింపఁగదే॥ ౯౭॥ క॥ అన ననుఁగుపట్టి మొగమల్లనఁగని

కడుబుజ్జగించి లలినాతండ్రదం । గనికర మిగురొత్తంగా । వినిపించెద నిలువనెలపు
 వినుమనివలికె॥౯౦॥ తే ॥ గీ ॥ ఉప్పరంబంటుతరగలముప్పుతోడ । విలువరతనం
 పుగుంపుల పెంపుతోడ । జడు పెటుంగని గొప్ప మొసళ్ళతోడ । నుప్పునీటిసంద్రము
 కరంబొప్పనందు॥౯౧॥ ఉ॥ జాలులయందునందముల చాలగువేలుపు టేటిదిటునం
 గ్రాలెడుతొవిప్రోపులకు గమ్మనికస్తురి తొవితైవడికె । జేలలలోనఁజేనివని చీరలతీరు
 నఁ బూల జూజిపూ । పోలికలంకపాంకమగుఁ బొల్పగుదీపుల మేలుబంతియై॥ ౧౦౦॥
 నీ॥ పలుకోటకొమ్మల ములచినసింగముల్ దెసయేరుఁగులనెల్ల దిగులువరుప । నగరి
 యుప్పరిగల మగరాలజగడాలు విన్నేటిసీటితో వియ్యమంద । వీటసీటుగఁగ్రాలు వెలి
 డాలుగమిగాలి వేల్పుజంటలకును వేడ్కలూసఁగ । విరివోట నెత్తావివిన్నంటివేల్పు
 మ్రాఁకులకెల్లఁ గొల్ల గావలపులియ్యఁ । గలికి వగడంపుసోరణగండ్లు రేలుతొవలవిం
 దున కేగంగఁద్రోవసూప । వీడు తొలివేల్పుగములకై విశ్వకర్మ । లంకయనువేరఁ
 జేసె నాలంకయందు॥ ౧౦౧॥ క॥ వెన్నునికి వెఱచిపాటిరి । మున్నటనున్నట్టివారు
 మొన్ననునిపుడా । సన్నయెఱింగితిగావున । నన్నా నీవేగియందు మచ్చటనెమ్మి॥
 ౧౦౨॥ క॥ క్రిందిజగమ్ముననిలిచిరి । యాదలిచేద్రిచ్చురీడ్లు నచ్చటనీ కే । తొందర
 యుఁగలుగ నేరడు । సందడిచూపంగలేరు జంకక వరుణ॥ ౧౦౩॥ చ॥ అని నెలవి
 య్య సప్తలుకు తొదలఁదాల్చికువేరుఁడప్పుడే । చనిచనిలంకఁజేరి పలుచందములందను
 గారవంబుతో । ననయమువేల్పుపిందు గొనియాడఁగ నేలుచునుండిపువ్వకం । బొ
 నరఁగ నెక్కినచచ్చి కనుచుండును నిచ్చలుఁదల్లిదండ్రులకె॥ కం॥ అనిరారాజు తెఱంగి
 టు । వినిపింపఁగ రాముఁడలరివంతగమదిఁదో । చిననచ్చెరువందియగ । స్తునిఁగని
 యిట్లనియె వేడ్కఁడుకుకొనరింపకె॥ ౧౦౪॥ ఉ॥ ఓజడదారిరాయ యిపుడుల్లము
 పెల్లుడుకందొడంగెరా । రాజుమమున్ను లంకనుదిరంబుగఁ నైకొనిసోకుమూక లెం
 పేజిగిమీర నేలునటులీరిటుపల్కుటవిన్ననుండి, నే । నీజగమందరక్కనుల నెల్లఁబ్బ
 లస్తుకొలంబువారిఁగె॥ ౧౦౫॥ ఉ॥ విందునుముందు,వెండియొకవంతగ రావణుకన్న
 మున్నులం । కందగఁబెక్కురక్కనులు గ్రాలిరటంటిరి వారిపేళ్లునా । యందఱివం
 గడంబు మునుపాకఱివేల్పున కోడిదాగుటల్ । సందియమాటఁ దెల్పగదె సాగిలిమ్మ
 క్కెద నీకునాపుడుకె॥ ౧౦౬॥ పంచచామరము॥ అగస్తుండంతఁ జెల్వగుల్మ
 నందమొల్కుపల్కులం । బొగడ్డఁజేనివాని రాముమోముగోముమీరఁగా । జగాని
 గారపోరచూపుజూలు వారఁజూచి డం । బుగా నెలుంగుకంగుమంబు మ్రోగవేగ ని
 ట్లనుకె॥ ౧౦౭॥ మ॥ గొలుతనైప్పునిబొద్దుదమ్మి నెలమిందొల్నేల్పుతాఁబుట్టియ ।
 వ్వలమున్నీ రొనఁగించిదానిఁగొని కాపాడంగమేదాల్పులం । గలిగింపందరువాత వార
 లతనికె సంతోసపూరంగమా । వలనంగల్గిన కర్ణమేమి వినిపింపఁజెల్లునా నాతఁడుకె॥
 ౧౦౮॥ క॥ మిల్పిందఱఁగలిగించితి । నిమ్మలనిన్నీరుప్రోవ నిప్పుడచనిమీ । నెమ్మది

మమ్ముఁదలంపుచు | నెమ్మొయిఁగాచెదరొ చూతమిందఱిబలముల్ || ౧౦౯ || క || అనివ
నిచినవల్లేయని | పనివినిమున్నీరుగాచు పనిపూనికడం | గనుకలిగియుండియూకలి |
గొనిడప్పికి నిలువలేక క్రోలుదమనుచు || ౧౧౦ || క || తలపోసియంతఁబొంతను | స
లుమోముల వేల్పుఁగాంచి సక్కుచుఁదమలో | వెలవెలబారుచుమిక్కిలి | యలసియు
నీరానఁగొంకియడఁకువతోఁపన్ || ౧౧౧ || క || సాకెదమనియొకకొందఱు | మైకొని
రిక హెక్కెదమని మఱికొందఱు పె | ల్లాకలికోర్వకపలికిరి | యూకొని నెత్తమ్మిచూ
లి యుల్లంబలరన్ || ౧౧౨ || క || మెక్కెదమనువారందఱు | జక్కులునుబరాకు
లేక సాకెదమనువా | రక్కజముగసోకుడులును | నిక్కముగఁసౌదురంచు నెట్టనఁ
బలికెన్ || ౧౧౩ || తే || గీ || పెక్కులమ్మాక్కిజక్కులరక్కఁసులును | బొడమిపుడ
మిని బొగడికవడనిరడరి | వారిలోపలనెంతయు వానిగనిరి | హేతియుఁబ్రహేతియు
ననంగ నిరువురండు || ౧౧౪ || క || నెమ్మదిఁబ్రహేతిముద్దుల | గుమ్మలకూటములురోసి
కోర్కులనెల్లం | గ్రమ్మితెఁగోసిమిక్కిలి | ముమ్మరమగునీసువాని పాలుపుగనుం
డెన్ || ౧౧౫ || ఉ || రెండవనిబ్బరంపు రెయిదిమ్మరితేఁడల హేతిదండియై | పెండిలి
యయ్యెసెయ్యభయపేరిటి ముద్దులగుమ్మఁగొమ్మఁబూ | చెందులఁబోలు చన్నఁగవఁ
జెన్నగుదానినిసల్వయానతిన్ | వెండియడందమండు మగబిడ్డలకైగల కూర్మిపేరిమిన్ ||
౧౧౬ || క || ఆయిరువురకుంబుట్టెను | దీయనివిల్కానితోడ దీతైయనివెన్ |
దీయనివిద్యతేఁకుండు | సోయగమునకింతులెల్ల సాగయచునుండెన్ || ౧౧౭ ||
|| తే || గీ || తల్లిదండ్రులకన్నలు చల్లఁబడఁగ | బిడ్డములుచేసె కొన్నాళ్లువెనుకవెనుక |
తప్పటదుగులు పెట్టుచు తడవునడచె | బిడవజిలిబిలివలుకులఁ బిలువనేర్చె || ౧౧౮ ||
|| తే || గీ || అట్లుముద్దులుగురియచు నలరఁజిన్ని | తనముమెల్లనబొటి జవ్వనముమొ
లిచె | జిన్నిపాయంపుమేనికి వన్నెయొసఁగి | కుందనంబును నెత్తావిబొందినట్లు ||
౧౧౯ || తే || గీ || వెడఁదఱొమ్మన కొకవింతవీకయొదవె | నగుమొగంబునకొక వింత
జిగిదొలంకె | మిసకట్టునకొకవింత మినిమితోచె | హేతిపట్టికి జవ్వనమింపుమెఱయ ||
౧౨౦ || క || అప్పగిదిముద్దుకొమరుని | యెవ్వనకుందగినయట్టి యొయ్యారినిదాఁ |
దప్పకపెండిలిసేయఁగ | సప్తుడుతలపోసిహేతి యందఱుమెచ్చెన్ || ౧౨౧ || నీ || కవ
జక్కవలఁబోలి తొవపెక్కువలనేలి చన్నులుకన్నలు చెన్నమిర | జిగిహెయ్యవలె
మించి తగమిన్నుఁదలకించి మేనునుగౌనును బానుమిర | నిరులసాంపునుమిరి తరగగుం
పునుదూరి కురులునుదరులును గొమరుమిర | నరటాకుఁగనినవ్వి మరుబాకులనురువ్వి
వీపునుజూపును వింతమిరఁ | జిలుకపలుకులుఁ జెలువంబు గులుకుచెపులుఁ | దళుకు
తొడలను సెయ్యారములుకునడలు | మొలకనగవును జిగిమోవి గలిగియలరు | వెలఁది
సంభ్యకూఁతును దెచ్చి పెండ్లిచేసె || ౧౨౨ || శా || ఆవాల్లంటియు మున్నువిన్నునిగదయ్యం
బున్నదిన్నెయ్యముల్ | వైవారన్ వినువాకపెండ్లియగు చందానందగంబెండ్లియై | పే

వేగం దొలిమాలుదాల్చి కొనురుక వేటాండుచోఁగాంచి యాక్రేవం గవ్వపుఁగొండ
 దండనిడి యేగం బెన్నిటింగూడఁకఁ ॥ ౧౨౩ ॥ తే॥ ౧॥ తెగుదురెంతటిపనితైనఁ దగ
 పుఁదలఁకఁ రించుకయబొంకఁ గొంకరుమంచివానిఁ దలఁపువడిరేని యేమైనఁగలయఁ
 జూతుఁ రహజ్జ యెంతటిజెంత లియ్యాడువారు ॥ ౧౨౪ ॥ క॥ పనిపాపఁడేడ్వఁజూచ్య
 నుఁ దెసలెల్లను మాటుప్రాయ దిగ్గునమెకముల్ । వేససులికిలేచి వెఱపున । మసలక
 నలుదెసలఁవాఱ మఱిమఱియచట ॥ ౧౨౫ ॥ వ॥ అప్పడు ॥ నీ॥ మొసలకైదుపుతోడ
 మురిపెంపుటిరిగుంపు మఱిపింపు కుత్తుక యొఱపుతోడ । తలవాకజిగితోడ తెలిమబ్బు
 వెలిద్రొబ్బు తెలిగిబ్బత త్తడి పాలుపుతోడ । పాపపేరులతోడఁ బగదాలజగదాలు నగఁ
 జాలుజడల సోయగముతోడ । పునుకవశ్యముతోడ మినుముట్టఁగనువట్టు పెనుగట్టువింటి
 యొప్పిదముతోడ । చిన్నికొన్నెల వన్నెల చెన్నుతోడఁ బేసికన్నుల చిన్నెల వానితోడ ।
 గట్టుదొరపట్టితోఁ గూడి గట్టువిల్తుఁ దపుడు తఱిగట్టుదరికి వయ్యళివెడలె ॥ ౧౨౬ ॥
 తే॥ ౧॥ మింటవిచ్చేసి యబ్బేసికంటివేల్పు । చెంతనుకవంత రొదయింతచెవులుసోకి
 నిలిచియాలించి గాలించి నిశుపునుకని । మ్రోలఁదలకించి పరికించిజాలిగాంచి ॥ ౧౨౭ ॥
 మ॥ కదియంబోపుచునన్నవేళ మలరా గారాబపుంబట్టి పయ్యెద కొంగించుక యోర
 జారవలచే నిట్టట్టుగానుత్తుచుకొ । మదిలో నక్కటికంబు పిక్కటిలఁగానస్వచ్చి యా
 బిడ్డయం । గదమాన్సం దగునంచుఁబల్కుటయు నాక్రొల్లంటిపైఁగూరిమి ॥ ౧౨౮ ॥
 క॥ జవరాలిజాలిమాటలు జవదాటక చావులేక చనుబ్రతుకుదెసల్ । బవరములగెల్పు
 బలిమియు । దివిఁద్రిప్పురువీడుఁ దల్లిదినుసగునీడుకొ ॥ ౧౨౯ ॥ తే॥ ౧॥ ఒసఁగి యేను
 మోములసామి యూరకున్నఁ । గాంచి రాణియు నెసలేనికనికరమున । జవ్వనంబును
 బీరంబుఁజక్కదనముఁ గలిగియప్పడ యొప్పఁగగారవించె ॥ ౧౩౦ ॥ క॥ దేవరయను
 దేవేరియుఁ గావలసిన కోర్కులెల్ల గారాబముతో । దీవించివేడలేడని । వేవేగసెసం
 గబిడ్డ వేడుకఁజెందెకొ ॥ ౧౩౧ ॥ ౧॥ అడవిఁగనిపాఱవైచిననైనఁబ్రతుకుఁ । దల్లికడు
 పుచల్వ యొకింతతగ్గదేని । యింట బంగరుతొట్టలో నిడిననైనఁ । జవ్వుఁ దల్లికడుపు
 చల్వచాలదేని ॥ ౧౩౨ ॥ ౧॥ అట్లు పనిపాపయప్పడె యుబ్బరముగ । నిండుపరువంబుఁ
 నైకొని నిలిచికెలనఁ । బాపసెలదాల్పుఁగనిహూర్తి మ్రొక్కియతని । చెలువకుజూహారు
 లానరించిచేరికొలిచి ॥ ౧౩౩ ॥ ఉ॥ వారలయానల్నిగలు వన్నెయు వానియుఁగాంచి
 వారిఁ నైవారముచేసి వీడుకొని వారొనరించి యొసంగినట్టి యాయూరను రక్క
 శుండు గడునుక్కునఁ గాపురముండి తద్దయకొ । బీరముతో శుకేశుండను పేరను
 గారవమందె నందులకొ ॥ ౧౩౪ ॥ క॥ ఆతనిసోయగముంగని । చేతులగరువంబుఁజూచి
 యెలఁగుచునిటకుకొ । లేతఁగ్రామణియను వేల్వేతెంచి శుకేశుండగాంచి యెంతయు
 వేడ్కకొ ॥ ౧౩౫ ॥ నీ॥ అందంపునునెక్కు లద్దంపుమించులు మించులునిద్దంపుమేని
 బిగులు । కాటుకపెన్నెరుల్ తేటిమొత్తమ్ములు తమ్ములు తెలివాలు తళుకుగనులు । నిం

డైనచిత్తుకప్పు పండువెన్నెలనిగ్గు నెలనిగ్గుచక్కని నెమ్మగంబు । వన్నెబంగనుగిండ్లు
 వలిగబ్బిగుబ్బలు గుబ్బలుల్పిటుండల గొనబుహుయలు । చెప్పనెప్పునె యప్పొల్లి
 యొప్పిదంబు । నట్టితనహంతుం జిన్నిపాయంపుదాని । నందములకెల్ల నందమైయలరు
 దాని । దేవతనినాగంజనుదానిం దెచ్చియిచ్చె ॥ ౧౩౬ ॥ క॥ అరమరలులేని కూడ్తులం
 గరమరుదుగం గలసిమెలసి కలికియునుగండుక ॥ నీరివిరిబోడినివెన్నునిం । బురుడింపుచు
 మరునికయ్యకునఁ బెనఁగొనుచుక ॥ ౧౩౭ ॥ గీ॥ కొన్నియేడులు పోడిమినున్నపిదప
 మాల్యవంతుడును శుమాలిమాలియనఁగ । ముప్పురవిరిబోడికి బుట్టిరెలమి ॥ ౧౩౮ ॥
 క॥ ఆముప్పుగుండ్రవలెం । దామును పెనుమెప్పులందం దబుసానరింపం గా మది
 దలంచి యిలువెడలి । యాముగవిసిమంచు కొండయండకుఁగడిమిక ॥ ౧౩౯ ॥ చ॥
 చనిదిటమారం జెట్లనుజాయల డాయకబట్టజైల నెక్కొనువడగాలిఁగ్రోలి మది
 గొంకకజంకక యొంటికాలునం । బనువడ నిల్చిపొల్చి నలువందచు యందపుడెందచుం
 దు వేడ్కను దలపోయచుం దబుశుగాసిలిచేసిరి వారుముప్పురుక ॥ ౧౪౦ ॥ క॥ జగ
 ములనుదబుశువేడిమిం । బొగలగనెను మింటనుంట మొత్తముపర్వెక । వగలంబొగిరి
 వేల్పులు । పెగడొండెను జాలవేల్పు పెద్దయమదిలోక ॥ ౧౪౧ ॥ ఉ॥ దానికిఁదాళ
 జాలక వెతందెఱగంటులు దడ్డరిల్లి లోనునిన నివ్వెఱంగదలి యూడనిబాడిరి తమ్మి
 చూలికిం । పానలుదీర రక్కసుల ప్రల్లదనంబులు విన్నవింపఁగాం । బూనికడంకదోచ
 నటమున్నె యతండును నండువేడుకక ॥ ౧౪౨ ॥ ఉ॥ అంచఘమాయినెక్కి తెలి
 యందపుతొక్కల డాలునల్లడల్ । ముంచుకొనంగం గెంపుజిగిముక్కు మెఱుంగులు
 చొకళించి మేల్గొంచిన జాశువాబామిడి కంబుల డంబగు మానికంపు గ్రొమ్మించుల
 తోడమాల్కలయ మింటనువచ్చెను వారిపజ్జకుక ॥ ౧౪౩ ॥ క॥ విచ్చేసి వారిమేనులు
 మచ్చికతోం గేలనిమిరి మదితొల్కి లో । నచ్చెరువంచుచు దీవెన । లిచ్చి కనికరంబు
 దోచ నిట్లనిపలికె ॥ ౧౪౪ ॥ ఉ॥ రక్కసులారచేరువకు రండిదెచ్చితి మిమ్ముజేర
 గా । నిక్కరసిన్వెత్త గుడువ నేటికిమీకిక లెండుతొల్కి । నిక్కముగాఁగడెంద
 ముననేగడుమెచ్చితి మీపయం గరంబక్కటికంబుపుట్టె నిపుడారిసికోరుండు కోర్కు
 లిచ్చెదక ॥ ౧౪౫ ॥ క॥ అనివలుకుల వెలండుక చక్కనిమేలిమియం దెరవళింకైకొనని
 యెలుంగునం దొలివేల్పునలియించిన విని వడిలేచివచ్చి చిడిముడితోడక ॥ ౧౪౬ ॥
 చ॥ అలవలకేల నల్పయెఱుపంటిన వెంటనె యట్టెతోంటి యాంయలసటవాని వాని
 గని యా రెయిరొత్తురు లొక్కయమ్మడిం । బలుకులఁదేనియల్ దొలుకఁబారఁగం
 గేట్లదోయిలించి యిచ్చలం దొలివేలుపుంబొగడం జాగిరికన్నులువిచ్చి యచ్చటక ॥
 ౧౪౭ ॥ క॥ జగములం బుట్టింపనుచుటి । నెగనింపనుగినుకఁబూని నీర్లింపను మేలుగ
 దగునెఱుపోగువు నీవెగదా నెత్తుముచూలి వేలుపుటెద్ద ॥ ౧౪౮ ॥ క॥ జతలేనినిరులం
 దగిసి । మతకముతెలియంగలేక మైదాల్పులాడల్ । సరమనినమ్మి కరమ్మును । వెతలం

బడి పొరలుచుండు వెట్టులవగిది॥ ౧౪౯॥ శా॥ ఎండున్నీసరిపోల్చగాండగిన వే
 ల్పన్నంగ నుండొక్కడి । యందంబైన జగంబులోవల గలండా పేర్కొనన్నెన్ని
 మిమ్ముందోరంబుగనమ్మి వేడుకొనుటల్ ముంగొంగుబంగారుగా । ముండున్నిండుము
 నేడుమాకది నిజంబుంజేసితివియ్యడె॥ ౧౫౦॥ క॥ మావైగనికరమలయంగ । మా
 పూర్వికిమెచ్చి మమ్ముమన్నింపంగా । నూపెదవేనిస్వేదెద । మావయిమామేలును దమ
 యక్కటికంబుక॥ ౧౫౧॥ కడదొరలను బవరంబుల । నెడువంగల బల్లిచూకు నెం
 డొరులవయిక॥ ౧౫౨॥ గీ॥ అనుచుగొనియాడి తనువేడ గనికరమున । గోరికలనిచ్చి బలిమెచ్చి
 కూర్చిపేర్చి । దడపు దీరించి మించి నెత్తమ్మిచూలి । కదలి వినుదారి దనవారి గలని
 చనియె॥ ౧౫౩॥ ప॥ అంత॥ ఊ॥ వేలుపుంబెద్ద తానిడిన విప్పగుమెప్పల నొప్పమిరి
 తొ । లేలుపుంబెద్ద లొక్క మొగివిక్కుచు నిక్కుచు గండ్రొప్పునక॥ వేలుపుం
 బెద్దలంగలించి వీరినివారిని బోలివారలక॥ శేలియొనర్చి పేర్చి పెనుకెక్కమెయిం జెఱ
 యెట్టిరింతులక॥ ౧౫౪॥ క॥ పొడిచిరి పెక్కుర జక్కుల । జడదారులగాళ్ళ రాచి చ
 మిరినెక॥ గడతేర్చిరిచిలువలనుక । కడకుండెచ్చిపొగరెచ్చి కలచిరిజగముల్॥ ౧౫౫॥
 గీ॥ వారుపెట్టెడి రట్టడి బడంగలేక । యిండ్లువాకిండ్లు విడనాడి యెదలనాడి । కన్న
 కన్నవారల నెల్లగాళ్లువట్టి । వట్టియనదలై వెల్పులుకట్టువడిరి॥ ౧౫౬॥ నీ॥ ఒకవాడ
 మొకమాడ కొకవేల్పుగొట్టింతు రొకవంకజములెంక నెడిసిచఱతు । రొకచక్కి
 పొగరెక్కి యెడయండ్రబట్టింతు రొకచాయఁదొగదాయ నెడుగనడతు । రొక
 దారి జడదారి నెఱపులయెట్టింతు రొకచెంత నెలనింత యుక్కడంతు । రొకమేల
 వినుచూలి నూరకకట్టింతురొకదండజమునుండ నోలింబంతు । రొక్కయిక్కనుజక్కుల
 యుబ్బడంతు । రొక్కగీమునఁబాముల నుక్కుమిగుల । బెక్కులాగుల నేగుల
 బెట్టుచుండ । రక్కసులు ముప్పురును గొప్పు పిక్కటిలక॥ ౧౫౭॥ నీ॥ నీళ్లుమా
 వంగలోగ నెఱిమాలి నెలదాల్చి కనుమూయుటుడిగె వేగనులవేల్పు । బిచ్చకానిని
 జేర వచ్చిజక్కులతేడు పిచ్చుకుంటైపోయె బెగడిజముడు । రేలుద్రెప్పురుచుండె
 దూలిరక్కసుండెట్లు వంటయిండ్రనడంగ వచ్చిచ్చు । వంకలకిరవయ్యె వలగొని నీటి
 తేడొకమూలఁబడియిండె నుకండుగాలి । తక్కుగలవేల్పులెల్లను దల్లడమున । బ
 యలువట్టి తిరుగునట్టి బ్రతుకుగనుటె । కాకనోరికోరమొకింతలేకమనిరి । యకటచె
 ప్పెడిదేమియాయాగడంబు॥ ౧౫౮॥ క॥ ఇక్కరచి న్నుప్పురు నా । రక్కసులుం
 గండకావరంబుననేరిక॥ లెక్కయొనర్చకయిండిరి । యెక్కడంగనుగొన్నచు దమరె
 యగుచుండెమిక॥ ౧౫౯॥ తే॥ గీ॥ అంతసెకనాడు వేడుకలనంగిపెనకఁ । బెద్దకొలు
 తుండి ముప్పురుచెంపెనంగ । వేల్పుటగసాలిచిలిపించివెఱపుమిర । వలయమరియా
 దలారనించిపానికనిరి॥ ౧౬౦॥ క॥ ఓయీవేల్పులకండఱ । కాయాకొలఁదల నెఱి

౧ యందపునెలపుల్ | నేయుటవలనను నీపే | రేయెడలను వన్నెకెక్కి యంతయు
 నలమెన్ || ౧౬౧ || ఉ || కాపునమాకునుం బసిండిగట్టుననైనను వెండికొండపై | నావ
 లనైనమంచుమలనైనను గవ్వపుంగొండపైననున్ | నీవెరవంతయున్నెటవి నిక్కపుంజ
 క్కనిమానికంబులన్ | తీవియెలర్వంగూర్చి యిపుడేయొడగూర్చుము పైడిమేడలన్ ||
 ౧౬౨ || క || అనినన్ జేతులుమోడిచి | యనువాప్యగవారిమోములందు నెఱుమాడ్కుల్ |
 పెనచియడంకువతోనిటు | పనితెఱంగెఱింగించె నతఁడొవారలతోడన్ || ౧౬౩ ||
 తే || గీ || జమునికడయందు బాలుపొందుసంద్రమందు | నెసంగు నెకదీవి పెనురీవి
 యెల్లమెరసి | పుడమియందున నెందునుబుట్టరాని | మానికమ్ములనిమ్ముల మలచితెచ్చి ||
 ౧౬౪ || ఉ || వేలుపుఁటనియానతిని వింతగఁజేసితి వీడొకండు తొ | లేవులుపులార
 మున్నగువేడ్కఁ ద్రిహుటముఁనాగఁజేరునం | గ్రాతడుకొండకొమ్మునను నాతెలివె
 ల్లను వెల్లడింపఁగా | నేలినవారికయ్యదియె యిమ్ముగునిమ్ముని నాకుఁదొంచెడున్ ||
 ౧౬౫ || నీ || ఏవీటికిని నాల్గుత్రేవలందునుజుట్టి సంద్రమగడ్డయైచవులునింపు | నేయా
 రి పెనుకోటఁ బాయకబురుజుల నేపునవేల్పులుకాపుగాతు | రేద్రోలవరువాత నెల్ల
 రనిద్దర మిన్నేటియలుకుడు మేలుకాలుపు | నెందలిరతనాలు చిందివడఁగడలితావ
 లంబయ్యె రతనములకును | ఎచటి యెలదోట గమితావియెసంగిమింట | వేల్పుటాండ్ర
 కు మగలకువేడ్కలూసంగు | నెచటిపయ్యరలడతేరియెల్లయపుడు | చెటుకువిలుకాని
 కయ్యంపుఁజెమటలార్చు || ౧౬౬ || వ || అట్టిసింగారంబులకుం బుట్టినిల్లును గలుకుల
 కాటవట్టును బీడసాదలకుం బసిండికొటారును బెద్దలకుం బట్టుగొమ్మయొనయి చెన్న
 లరుచున్న || ౧౬౭ || ఉ || లంకనుజేరిమార్తురనలంతులఁ బాఱఁగఁదొలిసెయ్యుకం |
 బొంకముగాఁగఁ గల్గులిడిప్రోచుచు మీసరిసాటివారిలో | నంకిలిలేనిగొప్పలన నెడపఁ
 గలారని వేల్పువడ్రవాఁ | డింకను గొన్నిపల్కు లెదకింపుగ మంతనమందుఁబల్కినన్ ||
 ౧౬౮ || ఉ || సంతనమందిముందఱను సామిహసాదని పెద్దయెల్లనన్ | వింతగఁబల్కు
 చుం బసిండి బెత్తములెత్తి యదల్పిమూఁకనం | తంతఁదొలంగఁదొలి వడిహారులు సూ
 రల దారిచేయఁగాఁ | జెంతలఁజేరియొండొరులఁ జీచుచుదండులు వెంబడింపఁగన్ ||
 ౧౬౯ ||

ఇంతవఱకు ౧౮౭౨వ సంవత్సరపు పురుషార్థప్రచారినిలోఁ బ్రకటింపఁబడి
 యున్నది. — కం-వీరేశలింగము.

తే॥ గీ॥ కదలిపాలదిండ్లయార్పు లాకసముముట్ట । లంకజేరిరి ముగురుం గలంకజేరి
 యంత వారలబీరంబు నలపుబలిమి । యరసి నర్మదయనెకు నచ్చరనెలంత॥ ౧౨౦॥
 క॥ పుష్పిలుతునివాలారుం । గ్రొవ్విరితూపులాయసంగం గొమరారెడు లేజవ్వనలం
 దనకూతుల । ముప్పురంగొనివచ్చియిచ్చె ముగురికినెలమి॥ ౧౨౧॥ వ॥ అండు మాల్వ
 వంతుండు సుందరియను తనవెలందియందు వజ్రముష్టియను విరూపాక్షుండును జర్మ
 ఖుండును సుప్తఘ్నుండును యజ్ఞకోపుండును నుత్పత్తుండును మత్తకుండును నను
 నేడుగురు కొడుకులను నిలయను కూతునుం గనియె సుమాలికి గేతుమతియను
 ప్రోయాలియందుం బ్రహస్తుండును సకంపనుండును వికటుండును శకటముఖుండును
 భూమాక్షుండును దండుండును సుపార్శ్వండును సంహృదియం బ్రభునుండును
 భాసకర్ణుండును నను వరుగురు కొడుకులును బకయం బుష్పత్కటయం కైకసియం
 గుంభీనసయ నను నలుపురు కూతులునుం గలిగిరి మాలి వసుధయను దన వాల్మంటి
 యంద నలుండును నీలుండును హరుండును సంపాతియ నను నలుగురు కొమార్తెం
 గాంచె వారె విభీషణుసకుం బ్రగ్గడలై వెగ్గలంపు టగ్గలికలర జెన్నమిఱిరి॥ ౧౨౨॥
 తే॥ గీ॥ ఇట్లు తామరతంపరై యేపుంజెంది । జగములందెందు నెవ్వారి సరకుగొనక
 విట్టివీరగుచుండుకులవెంటగొనుచు । మజ్జగంబులుం గలచిరాపాలసుదండ్లు॥ ౧౨౩॥
 ఉ॥ వారల రాయిడిన్నొలిపించిన వెల్లనిమోముదమ్ములం । గూరిన నెవ్వగం గదలి
 కోరికలీరికలై త్ర వేల్పులెవ్వరలజేరువారమిక వానిగనండగ నెద్దితావిక కెవ్వ
 రికి విన్నవీంపుడుము వారలయాజుడియంచు నెంచుచు॥ ౧౨౪॥ క॥ ఆరసి కర్ణముం
 గని యిచ్చారిని నలమలవిలుగలవాడడంపంగా నేరుచునని పొంగివడిం । జేరి రొకట
 వెండ్రేకొండ చెంగటికెలమి॥ ౧౨౫॥ చ॥ అటువలెవెండికొండ దణియంజని
 మేలిమిగడ్డెఱుంద సచ్చోటం గొలుపుండి వేడుకలం జూక్కెడుమిక్కిలి కంటిదేవరం
 బొటపొటం గన్నులందొరిగి ముమ్మరమై చను నీటిజాలుతో । నటమటమాటగాంచి
 మదిసక్కుచు నెయ్యమునుం వెసంగొనక॥ ౧౨౬॥ తే॥ గీ॥ ఒడుగువాటున నిలుచుండి
 యొక్కపెట్టం । జేతులు ముగిడ్చి జోహారుచేసినిలిచి । వేల్పుటెండను మన్నగావేల్పు
 లెల్ల । నెలుంగుకుత్తుకడ దగులంగ నిట్టులనిరి॥ ౧౨౭॥ తే॥ గీ॥ ఏనువొములవేలుపా
 యిడజోహారు । ఇవముగుబ్బలియల్లుండ యిడజోహారు । ఇంచువిలుతాని పగవాడ
 యిడజోహారు । ఎక్కుడుకనులదేవరం యిడజోహారు॥ ౧౨౮॥ చ॥ ఉడుగని కిన్న
 తోడలి యొక్కటనెక్కడం గన్నదామయై కడంకసుకేతువిడ్డలు జగంబులనేవంగ
 దల్లిదిల్లి యియ్యడలను ముజ్జగంబులను నేలెడు దేవరవీవటంచు నీయడుగులు పట్ట
 వచ్చితిమి యారసి మామెఱలాలకింపవే॥ ౧౨౯॥ క॥ కాల్పిరిజన్నపుసాలలు । మాల్పిరి
 దేవళములెల్ల గోడలతోడకా । బీల్పిరి మాసినెత్తురు । రాల్పిరి యేలికలతలలు రవణం
 బులతో॥ ౧౩౦॥ ఉ॥ ఏమనిచెప్పవారమల యారసమప్పొలదిండ్లబారచే । నేము

మ బోవగావెటకు మెవ్వడు జన్మపుంబాల్లుగొనం । దామురు గుట్టుమీటి జడదా
 కులు మానిరి ముక్కుపట్టంగె॥ బ్రేముడి బొట్టియల్ విడిచిపెట్టిరి యొజ్జుమాము
 చూడ గె॥ ౧౨౧॥ క॥ మేమేజేదారలము । మేమేజగములనుస్సెల్ల మిర్పలమను
 చు॥ బాములిడం దొరకొని రాబాములు కడతేర్చిమమ్ము బ్రతికింపంగె॥ ౧౨౨॥
 క॥ ఆని మొక్కి తన్నువేడిన । వినునీగరాయంచు వారి విన్నపమెల్లె॥ విని కనికర
 మెడఁబొడలగఁగి గరుంగొనలం బిన్నపపు గడుర గఁబలికె॥ ౧౨౩॥ క॥ మాయం
 దట నిజమాడెన । మోమోబలుకట్టిపెట్టి మొఱకులవారి॥ నేమడఁపసోపవెన్నుని
 నేమంబునఁ గానఁబొందుఁ జేమఱు గోర్పుల్॥ ౧౨౪॥ క॥ వెన్నుడుదక్కఁగ
 నుండొకఁగి డెన్నుడుఁడెడపంగఁజాలఁ డీరక్కసులం దిన్నగ మీరిపుడాతందు న్నెడ
 కరుగుండు నెమ్మియల్లముగడురె॥ ౧౨౫॥ క॥ అకైవడి మలమిలుతుండు । మూఁ
 కగఁడనువేకు వేలుపులతోననఁగా । నేకడఁగొలిచెడిచారలఁ జేకొని కాపాడ మీతె
 చెల్లనటంచు॥ ౧౨౬॥ క॥ ముక్కంటిన్నీడ్చొచ్చి వారొక్కట వెలికొండవెడలి
 యుండొరుగనుచు॥ మిక్కిలిపొంగిచెలంకెడి యక్కడి పాల్కడలఁగించి యం
 పొకదీరి॥ ౧౨౭॥ క॥ కడలికిఁదొడవఁగాఁగడు । బెడ గగు సుకవీడుచూచి
 పెంపుగదాని॥ దడవబ్బరపడిచూచుచు నెడనెడఁగల వింతలెల్ల వేర్పడఁదమల్॥
 ౧౨౮॥ గీ॥ చెప్పి మెచ్చుచు సుక్కింత నేపుచునలి । మొక్కచక్కిని జక్కినిచెక్క
 డంపుఁ బనులఁజెలువొందుపొగడొండు పెసిడికోటఁగి గులవిందుగఁ బొండగాంచికనఁ
 దలంచి॥ ౧౨౯॥ గీ॥ చొచ్చి యచ్చంపు బచ్చల మెచ్చుపాచ్చు । కట్టడపుఁద్రోవ
 క్రేవల బిట్టునడిచి । యవల మగతాల జిగిచాల యలమసలక । తగుకులీనెకు వెన్నుని
 నెలపుచేరి॥ ౧౩౦॥ నీ॥ పొంగుబంగారు రంగుకంబంబులఁ జలువవప్పరములు
 చెలుపునింప । సరిమించు నీరిగాంచు సరిగంచునందంపుఁ జందువామిసమిసల్ చొక
 లింపఁ వగఁగ్రాలుపగడాలు మొగరాలగుంపుల కెంపులుక్రేవలఁ గ్రేళ్లుదాట । మొఱు
 గూనిదొరలేని నెఱమానికపుఁ బెద్దగడ్డల నెగ్గులుగంచుమిగుల । వెన్నుబొడగను గడ
 కను వేడుకాక నిలువఁదీలక యూరకనెట్టికొనుచు వెంటఁడనవారిఁగొనిపాటువేల్పు
 క్షేండు । వేయకన్నులుచాలక వెలుంగుచెందె॥ ౧౩౧॥ చ॥ జిగిమగతాల నేలవయి
 జెట్టులుబట్టెలుఁదీర్చి కూర్చి సొంపుగనమరించినట్టి మనువుత్తడి కంబపుగుంపుమీడి
 పె॥ బడ పు దూలపుంగములపైఁ దెలిముత్రపుఁ బాలగచ్చతో । నిగనిగలాడఁబోడిమిని
 నెట్టనఁగట్టిన మేడలోపల॥ ౧౩౨॥ క॥ వెన్నుండుండుటవినిచని క్రన్ననఁజూడఁ
 వటియాను కాదోయని యంతన్నిలిచి మొక్కకలికిని । విన్నవ మొసరింపుమనుచు
 వేడిరివేల్పుల్॥ ౧౩౩॥ చ॥ అదియనుం జని॥ ౧౩౪॥ నీ॥ మొనవఁటఁగొనఁయంత
 కొనుమంచులచ్చికిఁ దెలియాకుమడుపులందిచ్చువాని । నీగందమదెచిందె జేరరమ్మని
 నేలగుబ్బెత చెక్కిలికాట్టువాని । తమఁజూచితటివేచి చమపావన గమగీటు నీశతోఁ

జీటునల్ను నెఱపువాని । నెవరందో ముపురగుడు హెచ్చుకూరిమినాకుఁ జెప్పుకొండని
 నవ్వి చెలంగువానిఁ బచ్చివలపుగ నుచ్చటల్పలుకువాని । వెన్నుఁగనిఁబెక్కి వాకిట
 వేల్పులెల్ల । సామినిలుచున్నవారని చనుపుకత్తన । మనవిచేసిన రమ్మచుమనును బలికె॥
 ౧౯౫॥ క॥ ఆకుడెమ్మని నెలవిచ్చిన । నిరిగి సరగను బడిహారు లావేల్పులతో । దొర
 వారిట మిము దోడ్కొని । యరుదేరఁగ మమ్ము బుచ్చి రయచుండెలుపక॥ ౧౯౬॥
 గీ॥ వారలందఱుఁ జనుదెంచి వగుసతోడ । వెన్నునకుఁ బెక్కుతెఱంగుల వేలువేఱి
 మ్రొక్కులిడి పొగడ్డలు దెసల్ మోయఁజేసి విన్నవించిరి తమవడ్డవెతలంబు॥ ౧౯౭॥
 చ॥ పొగరునరక్కనీండు తగఘాపురుఁ బ్రోపుగఁగూడి దాకినై జగములు గానిచేసె
 దరు చావకమానెకు మేచుపూనుటక । మిగులగఁనంతలమొగ్గలి మీకడికి ట్లగుదేర గల్గె
 ను । యెగులడంగించి ప్రోవఁగదవే యిడ వేడెవమ్మ వారముక॥ ౧౯౮॥ నీ॥ నెఱ
 మగంటిమిమాని నీళ్లుమోవఁగలోగి వెలియైన మలనిల్లు బలిమియెంత । మాటువేసము
 పూని మఱిసొకూరిన వచ్చుకప్పటివాని బలిమియెంత । ముదిమదివోయి పొంజుపులు
 గోల్పడి తొకొట్ల బగు తాతబలిమియెంత । గొడవలుపడి కోడికూతకూనియట్టి యల
 వేల్పురాయని బలిమియెంత । నికరయర్పడి యెన్నడు వదలితగుగు । లాతెఱగంటి
 దంటలచేతబలిమి । యెంచనదియెంతమాకిని యించుతైన । లెక్కనేయరు మాటలు
 పెక్కులే॥ ౧౯౯॥ గీ॥ ఏమిచెప్పకొనుదునుమానామినీకు వారువలచెను నెఱపుల
 వనరునప్ప । డెంతోదోసంబుచేయువా రిట్టివేల్పు । బ్రతుకు జెంజుకరనియెంతు పెదల
 లోన॥ ౨౦౦॥ గీ॥ ఇచ్చమానిసులను జూడముచ్చటగును బొపుగలిగినవారల చంద
 మరసి । యెలాకో తానుగలిగింపఁ జాలఁడయ్యె । బొపుమాకని నలువనై నేరవాడము॥
 ౨౦౧॥ నీ॥ బెడిదంబుగాఁగేల నడిదంబుపూనిన మేటిరక్కసులకుఁ జేటుమాను
 బిగివింటి సుగినంటి తెగనిండ దీనిన బిగుదుదండులకేండ్లు వేయునిండు । బులుంగుత త్రడి
 నెక్కి పొలికలసికినేగ నెప్పనివారల యుసురులేగు । నెదలోనఁగనలూని యించుక
 చూచినఁగాఁవారల పిండుగండడంగు । బటుపుత్రెచుపు తనరారదిటముమీఱ । బంటు
 లనుగాచు పనిపూని వచ్చి తీసి । తలఁకతెవ్వాడు చివ్వుకు నిలుచువాడు । జాలమేలను
 నైకొమ్ము సరగమమ్ము॥ ౨౦౨॥ క॥ అనివన్నదనముతోవఁగి మనవి యొనర్పంగవారి
 మన్ననతోడం । గనుఁగొని వెన్నుండిట్లని కనికరమున నానతిచ్చె గరగినమదితోక॥
 ౨౦౩॥ చ॥ ఎఱుంగుదు రక్కసు ల్పలునయిచ్చిన పెప్పలసెప్పమీఱి వన్ । తెఱంగుల
 మిమ్ము సొంచుటయను దీటనియాటడి కోర్వలేక యిందఱు మలనిల్లు గొల్పుటయు
 నన్దననాతడు మిమ్మింబుచ్చుటే । నెఱుంగుదు వేల్పులార చనుఁగిండ్లకు వారల రూపు
 మాపెడక॥ ౨౦౪॥ క॥ అగ్గులవానలు గురియచు । నెమ్ములువిఱుగంగమొత్తి యెవ
 రడ్డయినక । నమ్ముడు జనుకడకనిచెద నిమ్ములనుండుండు మీరల్లరునింక॥ ౨౦౫॥
 గీ॥ అట్టికరమును గనికరముట్టివడెడు । వెన్నుపలుకులు వీనులవిందుగొలుప । నెదలఁ

బాదలెడు నుదిల వదలికదలి యిమ్ములకు నేగి రిమ్ముల సెల్ల వారు॥ ౨౬౬॥ ౧॥ అట్లు
 జేజేలు తమయింద్ల కరిగినంత । సంతయును వేగరుద్దెల్ప నాలకించి మాల్పవంతుడు
 తమ్ములమంతసమునఁ బిలువఁగానంపి యొరులకుఁ దెలియకుండ॥ ౨౦౭॥ ౧॥ తగవు
 దోవంగ నిట్లనెడన్ములార! విసరుగా నేటిప్రాద్దొకవింతవింటి! వెఱచి మొన్ననీనడుమ
 ను వేల్పులేమి! గట్టునిల్కొనియొద్దకు నట్టెయేగి॥ ౨౦౮॥ ౧॥ కనవేనవేలతెఱంగులఁ
 గనికరమెదఁబుట్ట నోటికనితీఱంగా! మనయాగడంబులెల్లను! మనవియొనీర్చుచు నటు
 పయి మముమీబంట్ల॥ ౨౦౯॥ ౧॥ నిలువంగనియ్యఁబెంచును । బలియరు రక్కసు
 లు వారిపారికిమమ్ముం! దొలఁగించి యేలకుండినఁ! గలరేయెందైనమాకుగాదిలిచుట్టల్॥
 ౨౧౦॥ ౧॥ అనిమొఱవెట్టఁజూచిరట యాపయినౌదలయాచి యాతఁడుక॥ గని
 కరముప్పతిల్లఁ గడకంటను గన్దొనివారిఁగూర్చుక॥ వినుఁడిదెయ్యన్నరౌఘ వినిపించెద
 నౌపను నేనువెన్నునిం! గనుఁడతఁడయ్యెనేని మిముఁగావఁగఁజాలినవాఁడుపోడిమి॥
 ౨౧౧॥ ౧॥ అనుచునానతియిడెనటయాపలుకులు । చెవినివేసుకచనిపైడిచేలవానిఁ
 గానఁగాఁజోయి మ్రొక్కులువేనవేలు! సలిపివిన్నవించిరటపై చంచముననె॥ ౨౧౨
 మత్తకోకిల॥ అంతటంగఱివేల్పువారలయందుఁబ్రేముడిమీఱఁగా । నెంతకైనను నేను
 గల్గఁగ నేలనెవ్వగమీకికక॥ ద్రుంతురక్కనితేంద్లముప్పుర దొడ్డతూపులవేల్పిడిక
 వంతలేలను బొందు గీములవంకనందలు నెమ్మిత్తో॥ ౨౧౩॥ ౧॥ అని వీడుకొల్పి
 వెల్పడి కనునైగలు చేనికొంచుఁ దుదండలతోఁ! జెనుసందడినేయుచు వేఁ! జనిరట
 యొదలందు సంతసంబలరారక॥ ౨౧౪॥ ౧॥ వేల్పిలపాలివాఁడు కఱివేల్పుతఁడిచ్చిన
 బాసతప్పనే! తెల్పెదనెట్టులైన ననిఁడిఱుచువారలపూన్కియెల్లఁ దొ!ల్పెల్పులమంచు
 నెవ్వరిని విక్కుచులెక్క యొనర్చకక్కటా! సల్పితి మట్టివాని తెకసక్తెముక్రొవ్వి
 నఁ జేటుమూడదే॥ ౨౧౫॥ ౧॥ తనబలిమి యెదిరిబలిమియఁ! గనుఁగొనఁగాలేక
 త్రుళ్ళి కావరమున ను!ప్పనివేరము పూనితిమిటు । మనపొగరులె యింతతేసె మఱి
 యేమిటికి॥ ౨౧౬॥

[సతీకరు.]

